

ПОЛИТИКИ

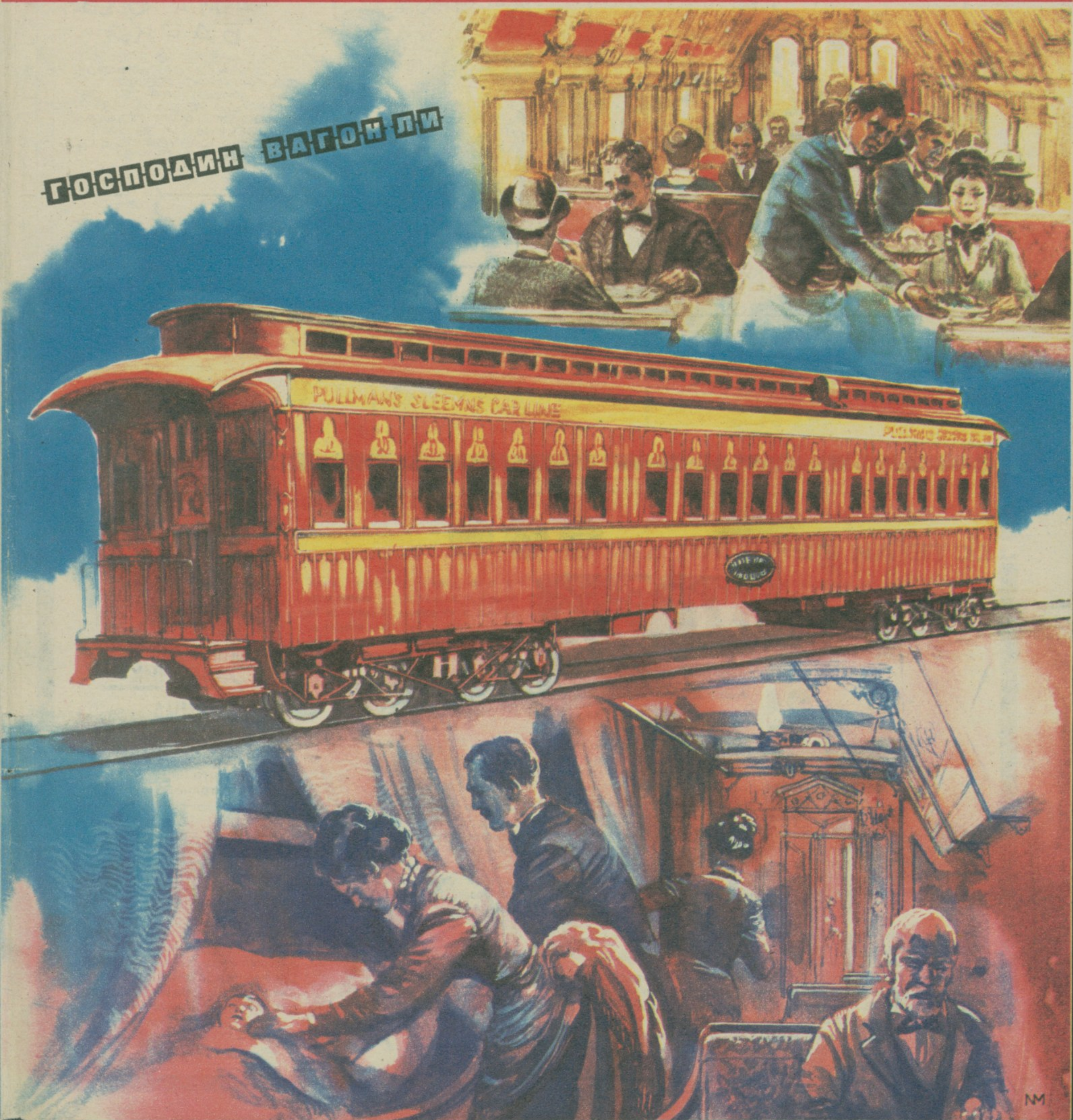
13. 4. 1984. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLV • 25 ДИН

БРОЈ
1685

ЗАБАВНИК

ГОСПОДИН ВАГОН ЛИ

Фирма

Веровали или не!

енглескиња МЕЈ ЊУМЕН

КРХКА ЖЕНА - ТЕШКА 48 КИЛОГРАМА, САМА ЈЕ ПОДИГЛА АУТОМОБИЛ ТЕЖАК ОКО 300000 КИЛОГРАМА ПОД КОЈИМ ЈЕ БИО ПРИКЛЕШТЕН ЊЕН СИН.

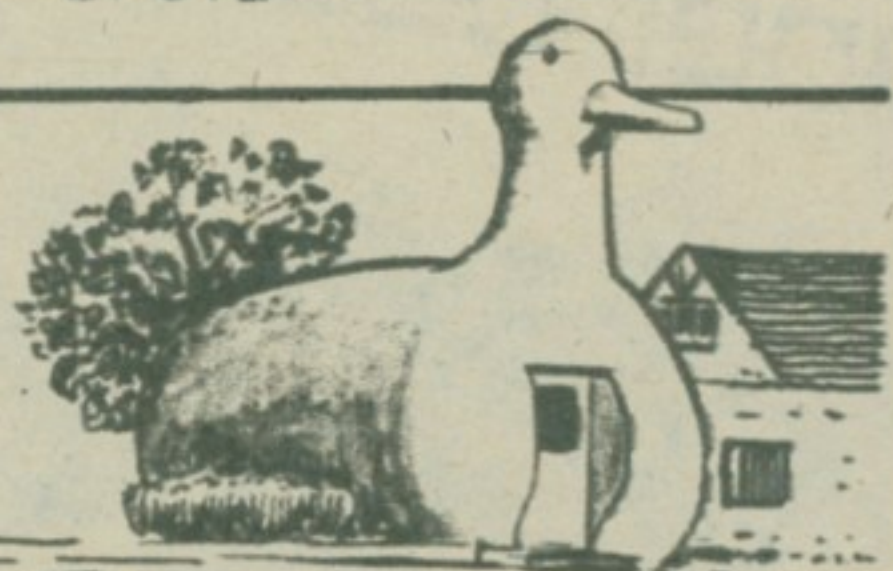
ЖЕНЕ ИЗ ПЛЕМЕНА БАНЦАРА

У ИНДИЈИ, НА ДАН УДАЈЕ ПРВО СУЗА-МА ОПЛА-КУЈУ ОДЛА-ЗАК ИЗ РО-ДИТЕЉ-СКОГ ДОМА, А ОНДА СЕ ПОПНУ НА ЛЕЂА КРАВЕ И ПЕВА-ЈУ.

МОДЕРНА НОЈЕВА БАРКА

ЏОН РОЕЛВЕЛД ИЗ ЕРБИКА У КОЛАНДИЈИ САКУПИО ЈЕ И ПРЕПАРИРАО 250000 РАЗНИХ ЖИВОТИЊА ЈЕР ЈЕ ВЕРОВАО ДА ЋЕ ЈУНА 1983. ДОКИ ДО ВЕЛИКИХ ПОГЛА-ВА НА ЗЕМЉИ, ПА ЈЕ ЗАТО ЖЕЛЕО ДА САЧУВА ПО ДВЕ ЖИВОТИЊЕ ОД СВАКЕ ВРСТЕ.

ВЕЛИКА ПАТКА

ИЗРАЂЕНА У РИВЕРХЕДУ НА ЛОНГ АЈЛЕНДУ (САД) ПОВОДОМ ПЕДЕСЕТОГОДИШЊИЦЕ ЛОКАЛ-НЕ ФАРМЕ ЗА УЗГОЈ ПАТАКА СЛУЖИ И КАО РЕСТОРАН.

лимонска јабука

ПОТИЧЕ ИЗ СЕВЕРО-ЗАПАДНЕ АЗИЈЕ, А ДАНАС ПОСТОЈИ ПРЕКО 10000 ВРСТА ОВЕ ВОСКЕ.

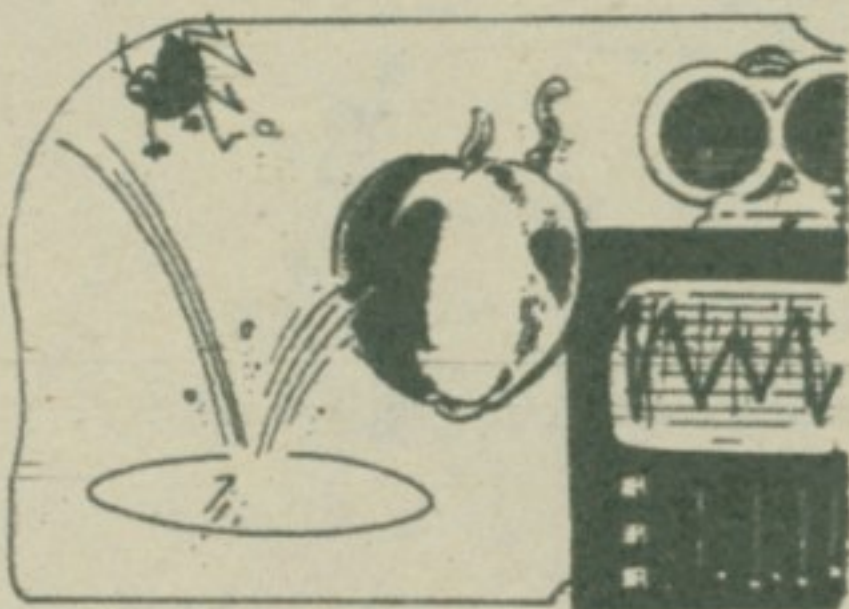

ГЉИВЕ

AMANITA VERA I AMANITA VIROSA СПАДАЈУ У НАЈ-ОТРОВНИЈЕ ВРСТЕ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА

• • • да би приликом селекције и паковања воћа и поврћа избегли оштећења која изазивају трулење, Американци су конструисали уређај са електронским сензорима чија је улога да алармирају неправилно руковање. Ако

са машином за паковање нешто није у реду, сензори на сваки удар и огреботину реагују тако што укључују алармни уређај који почиње да завија. Убудуће ће се примењивати и приликом селекције јаја.

• • • историчари који се баве проучавањем легенде о краљу Артуру и његовим витезовима „Округлог стола“ изгледа да су пронашли доказе његовог постојања. Открили су утврђење у Сомерсету (Велика Британија) за које тврде да је подигнуто у 5. или 6. веку, управо у време када је по предању живео овај легендарни британски краљ.

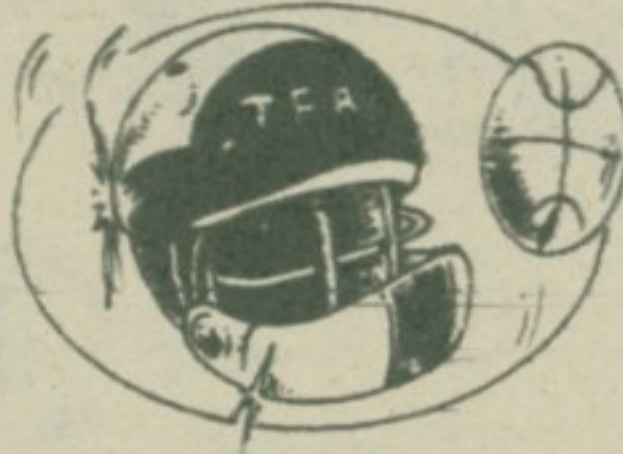

• • • кинески археолози недавно су завршили ископавање пећине за коју је процењено да је стара око 10 000 година. У њој је пронађено девет хиљада различитих предмета од кости и камена као и трагови ватре и још 46 фосила разних животињских врста. На основу свега тога закључено је да је у пећини живео палеолитски човек.

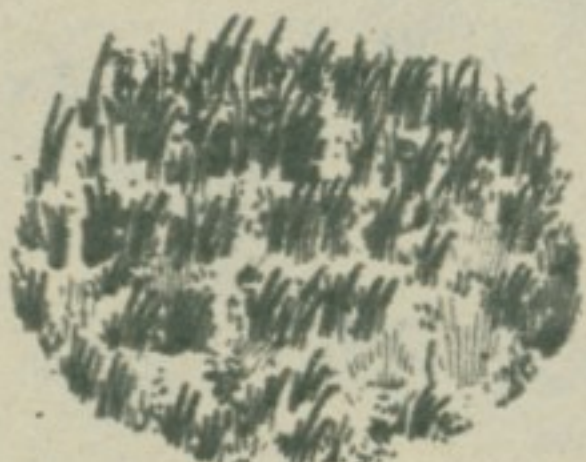

• • • тек пре извесног времена полиција је у белгијском граду Њуке открила да је продавац Андре Мелин згрнуо читаво богатство продајући лаковерним туристима лажне бисере у оригиналним шкољкама.

• • • рагби је једини спорт на свету који на делу опреме обавезно мора да има и упозорење. Односи се на шлем, а гласи овако: „Овим немојте да ударате противничког играча јер је то повреда правила игре, а може да изазове парализу или смрт играча!“

• • • трава више неће бити само зелена. Ботаничари института из Лос Анђелеса, у Калифорнији, успели су да добију врсте које су пурпурноцрвене, розе, плаве, жуте, па чак и штрафтасте. Најлепша је, кажу, врста Melica nutens која је зелена са пурпурноцрвеним врховима који подсећају на цветове.

Ускоро на киосцима ПРЕКОРЕДНИ РОЂЕНДАНСКИ БРОЈ

ПОЛИТИКНИ
ЗАБАВНИК

45 ГОДИНА

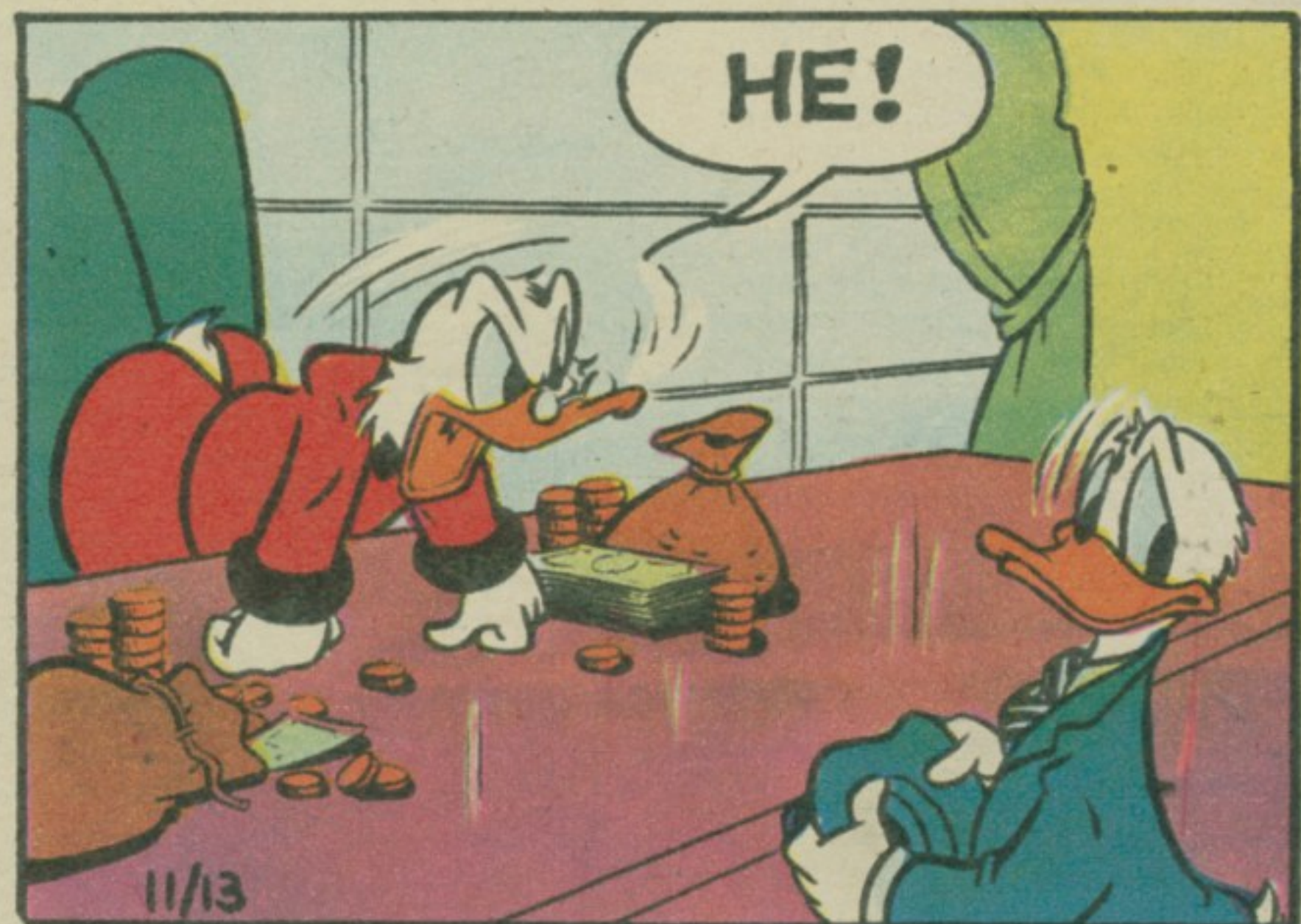
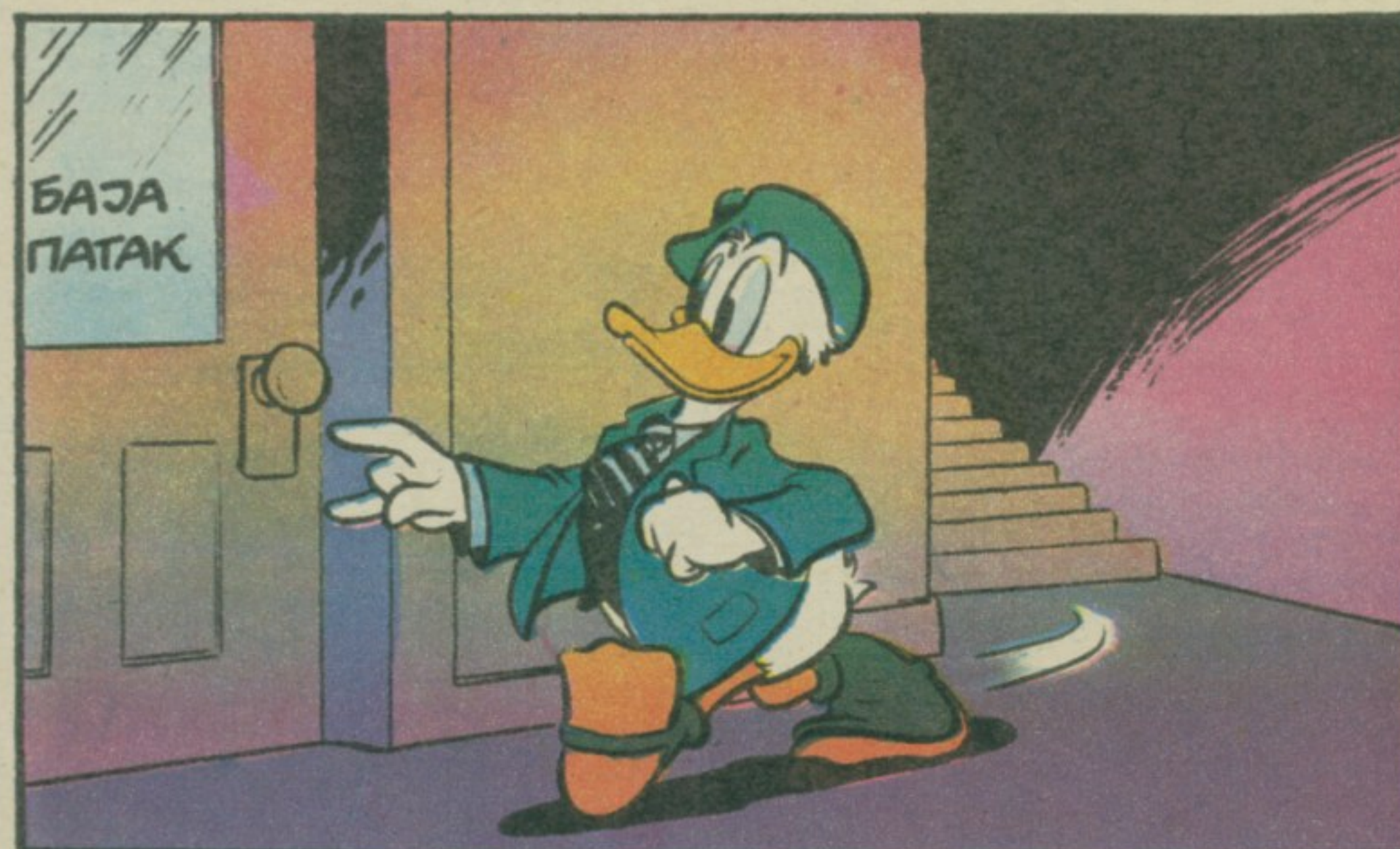
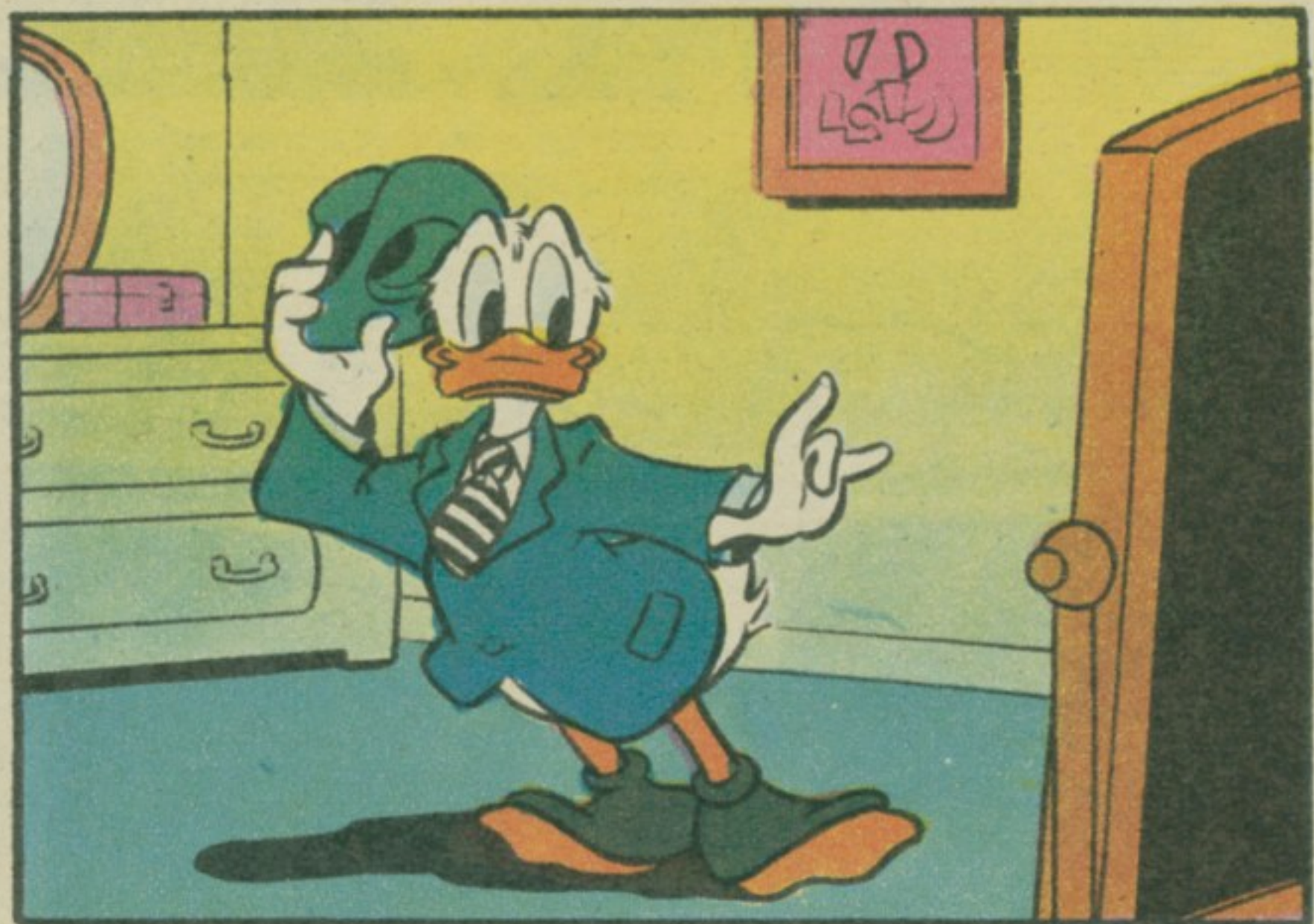
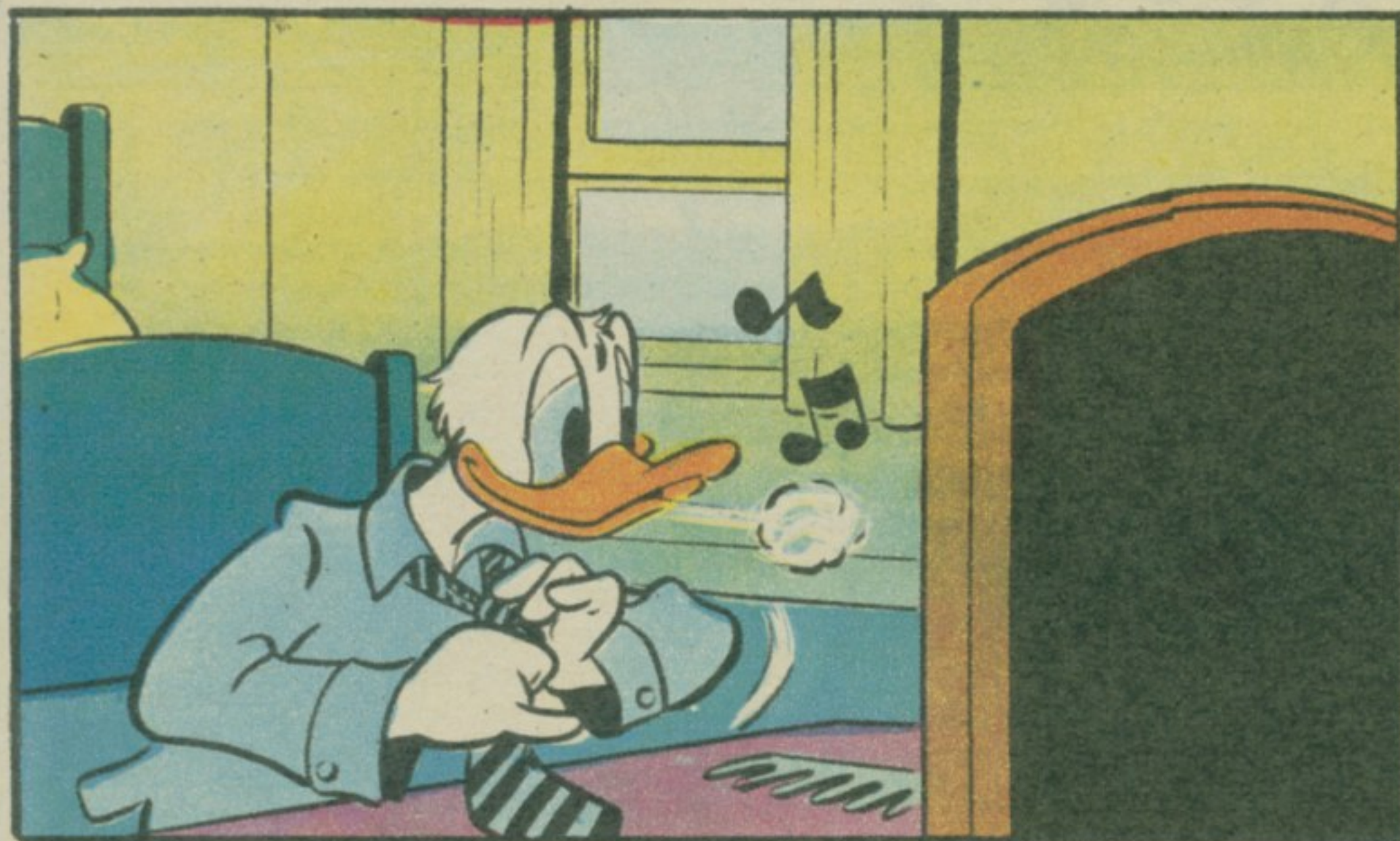
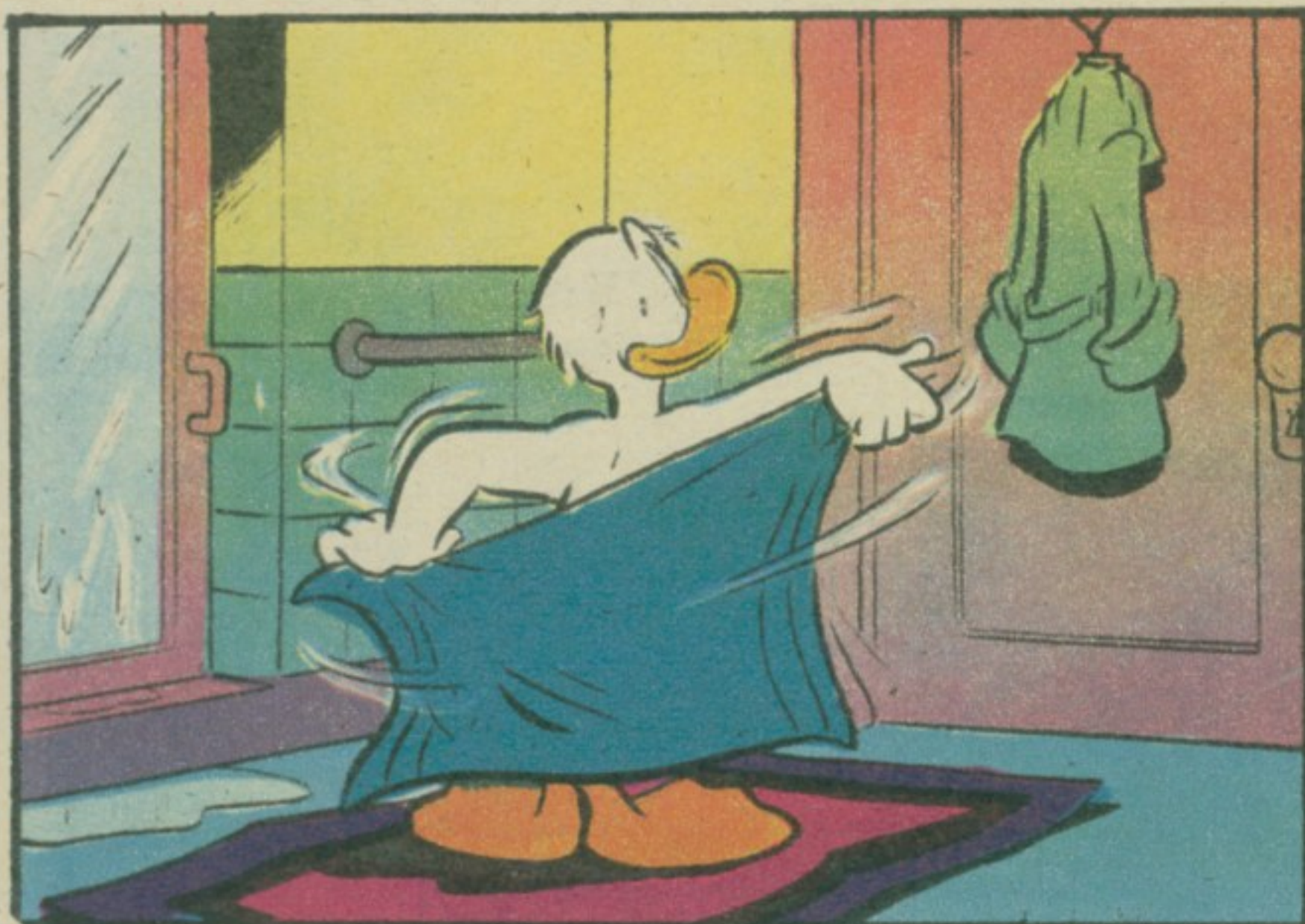
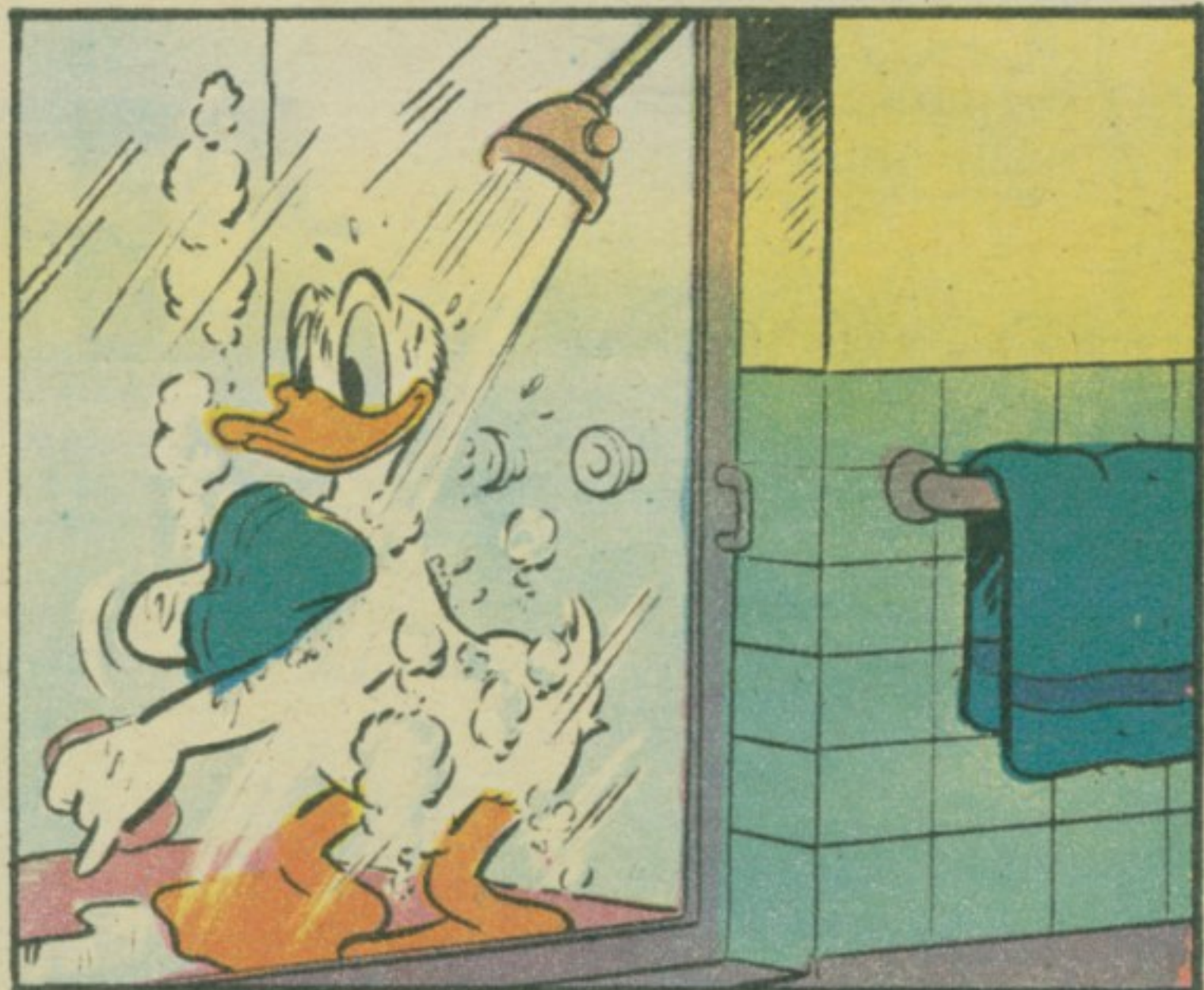
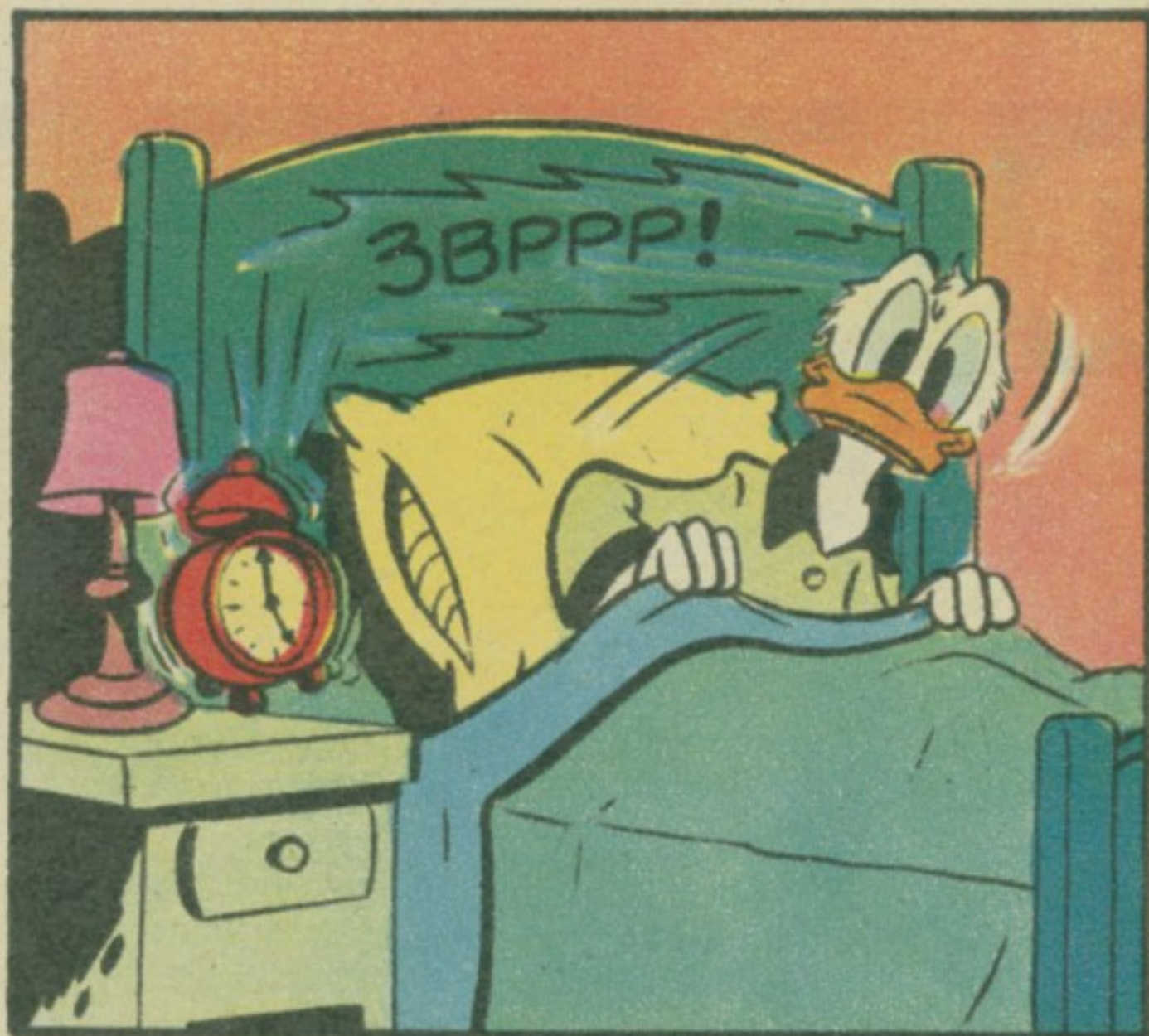
Оно што бисте поново читали и оно што нисте читали на 92 стране

• • • у главном граду Чилеа отворен је хотел назван Валдевија са 55 соба које су тако украшене и намештене да једна личи на свемирски брод, друга на подморницу, трећа је урађена у арапском, кинеском, јапанском или грчком стилу итд. Ускоро ће, кажу, имати и собу која ће бити прави правцати ескимски игло.

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

ГОСПОДИН

**ДА СЕ ЏОРџ
МОРТИМЕР ПУЛМАН
ЗА ВРЕМЕ ЈЕДНОГ ОД
ДАНОНОЋНИХ
ТРУЦКАЊА ОД
ЧИКАГА ДО ЊУЈОРКА
НИЈЕ УПИТАО ЗБОГ
ЧЕГА БИ ЖУЉАО
ЗАДЊИЦУ НА
ДРВЕНОЈ КЛУПИ,
ЉУДИ БИ СИГУРНО
ЈОШ ДУГО ИЗ ВОЗОВА
ИЗЛАЗИЛИ У
ОШАМУЋЕНОМ
СТАЊУ, УКОЧЕНИ,
ГЛАДНИ, ЖЕДНИ,
ЦРНИ ОД ГАРА И
НОЋЕЊА НА ПОДУ.
ОВАКО, НАСТАЛА СУ
ПУЛМАН СПАВАЋА
КОЛА И РЕСТОРАНИ.**

хом на лицу, изложио како мисли да би за обојицу било пробитачније када би заједнички преузели посао и почели да сарађују уместо да један другом копају јаму.

Пулман га је пажљиво саслушао, али није показао много одушевљења за Карнегијев предлог. Назад га је ипак упитао:

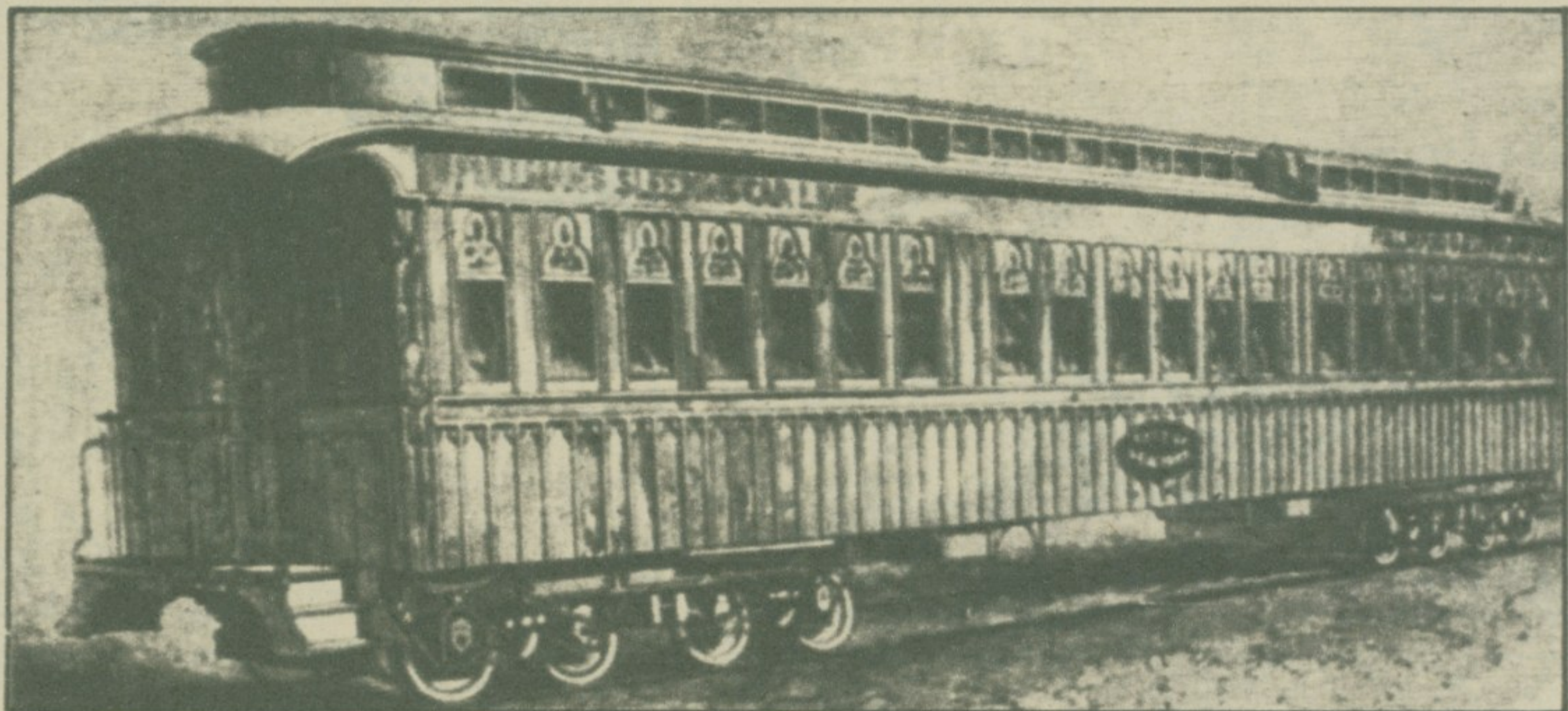
— А како бисте назвали заједничку компанију?

плус пословни таленат могу да надокнаде па чак и превазиђу школску диплому и проналазачку генијалност. Сам Пулман у ствари никада ништа није измислио, али је умео да привуче изумитеље да раде за њега. Осим тога, он је знао како да туђе изуме реализује и наметне тржишту. Мора се, ипак, рећи да, као и већина крупних пословних људи, често није

Америчка влада расписала је конкурс тражећи најбољи план за подизање нивоа улица Чикага које су биле саграђене сувише ниско у односу на водену површину језера Мичиген што је доводило до редовних обилних поплава. Пулман је сместа активирао своју групу „мозгова“, његов пројекат оцењен је као најефикаснији и припао му је посао.

поду или склупчати на тврдој дрвеној клупи и тако куњати до зоре. Из возова су после вишедневног труцкања и ломатања, излазили укочени, гладни и жедни, црни од гаражи и прљавштине и прозебли од промаје.

За време једног таквог путовања које му је нарочито тешко пало Пулман је обећао себи да ће, чим заврши послове око поди-

Прва Пулманова кола за спавање названа „Пионир“. Занимљиво је да у неким западноевропским земљама, на пример у Италији и Шпанији, удобне аутобусе називају пулман.

Ујеку беспштедне борбе између америчког краља челика Ендрјуа Карнегија и Џорџа Мортимера Пулмана за превласт у производњи спаваћих кола, и Карнегијева и Пулманова компанија чиниле су све могуће како би добиле поруџбину за опрему трансконтиненталне железнице између Атлантике и Тихог океана. У тој бици на живот и смрт компаније су једна другој обарале цене и тако саме себи одузимале прилику за огромну зараду.

Љути противници Карнеги и Пулман истовремено су похитали у Њујорк на преговоре са Управним одбором трансконтиненталне пруге. Једне вечери случајно су се срели и Карнеги, рођени дипломата, први је пришао натмуреном Пулману и рекао му:

— Добро вече, веома ми је драго што вас видим господине Пулмане. Не чини ли вам се да нас двојица од себе правимо будале?

— Шта изволевате тиме рећи? — набустио ће Пулман.

Тада му је Карнеги, с најпријатељскијим осме-

— Па то је бар јасно: „Компанија салонских вагона Пулман“. Они су, на крају крајева, ваше дело и то нико не може да оспори!

Пулманово лице засијало је од задовољства и одмах је позвао Карнегија у свој апартаман да се о свему потанко договоре. Разговор је уродио плодом, а од новоосноване компаније обојица су зарадили велике суме новца, што је Карнегију било најважније, а Пулманов примат и сујета такође су задовољени а име овековечено.

Чикаго — одскачна даска

Пулман је одавно постао заједничка именица али ретко ко, улазећи у кола за спавање или ручавање, а и једна и друга се на многим светским језицима називају пулман, помисли на човека који их је замислио, увео у употребу и уопште први почео да се речју и делом залаже за удобан, модеран и безбедан саобраћај.

Животни пут Џорџа Мортимера Пулмана (1831 — 1897) пример је како природна интелигенција

бирао средства у борби за опстанак и богаћење.

Пулман, који је на крају пословне каријере поседовао капитал од тадашњих фантастичних тридесетак милиона долара и на десетине патената за нове изуме, родио се 1831. године у Бронксу, предграђу Њујорка, као последњи од десет синова више него скромног механичара.

Школа му је брзо досадила, између осталог и зато што у њој није видео за себе никакву светлу будућност. Једно време радио је као столар, а онда је и од заната дигао руке и 1858. прешао у Чикаго. Ту му се указала прва права животна шанса.

Како је био одличан организатор чим је стигао у Чикаго, чврсто решен да се што пре обогати, непогрешивим инстинктом окупио је око себе младе веома талентоване људе и проналазаче којима је недостајало баш оно чега је он имао напретек — продорности. Тако је био потпуно спреман да напусти чим се указала прва прилика и то крупна, достојна Пулманових амбиција.

Млади Пулман није био неко ко би дозволио да му тако крупан залагај не послужи као одскачна даска. Његов тим младих генијалаца дао је све од себе, улице Чикага су подигнуте до безбедне висине а са њима и добар део зграда на велико задовољство градских отаца. Пулман се прочуо у Америци као човек коме полази за руком и немогуће.

Није било ни клозета

Путујући често возом између Чикага и Њујорка Пулман је дошао на идеју која ће му донети огромно богатство и бесмртност. У то време вагони су били крајње примитивни и неудобни што је у Америци представљало прави проблем и силно мучење за путнике с обзиром на огромна пространства континента и велике удаљености између главних градова појединих држава.

Дању је некако и ишло, мада без хране и клозета али су зато несрећни путници главни цех плаћали ноћу. Ако није било гужве, могли су да бирају хоће ли се испружити по прљавом

зања нивоа Чикага, направити револуцију у путничком саобраћају. Гледајући одсутно кроз прозор, замислио је удобне луксузне вагоне опремљене правим креветима с постељином, диванима за нормално седење, сточићима, купатилима и тоалетима. Како је био гладан, предвидео је и велики вагон-ресторан снабдевен свим и свачим.

Истини за вољу Пулманова идеја није била уопште нова — неколико година раније нешто слично покушао је да уведе извесни Теодор Вудраф, али је убрзо банкротирао. Пулмана та појединост није забринула и сав новац који је зарадио у Чикагу одмах је уложио у прављење путничких вагона којима су на комфор могли да позавиде и хотели са пет звездица.

Последње путовање председника Линколна

У почетку је изгледало да ће Пулманове вагоне задесити иста судбина као и Вудрафове — конзервативна Америка их једноставно није прихватала.

ВАГОН-ЛИ

Џорџ Мортимер Пулман. Његовим именом звао се град, данас део Чикага, саграђен за „Пулманову вагонску компанију“ и њене раднике. У Пулману је 1894. избио један од најжешћих радничких штрајкова које памти америчка историја.

да спавају и да једу и то за умерену цену од два долара по особи.

За новинаре бесплатно

Али, пред Пулманом су се налазиле још две препреке. Прву је представљао несрећни Теодор Вудраф који је тражио надокнаду за свој изум у чему је, уосталом, био савршено у праву. Друга, тежа, била је штампа која је од самог почетка испо-

ситница за некога ко је у цепу имао владину дозволу за саобраћај, путника далеко више него што су вагони могли да приме и, уз то, недостатак нечега што се зове морал и фер-плеј.

Да би се ратосиљао Вудрафа Пулман је ангажовао најбоље адвокате. Током дугог судског процеса ови су Вудрафа тако спетљали разним смицалицама да је он, пот-

техника двадесетог века. Све своје најоштрије критичаре Пулман је позвао да, заједно са породицама, буду његови гости на путу из Чикага у Њујорк и назад. У луксузним вагонима новинари и њихови мили и драги обасути су пажњом као и најпробранијим јелима и најфинијим винима. После ове новинарске железничке „туре“ запажено је да је америчка штампа битно промени-

За релативно скромну цену од два долара по особи путници су, осим удобних кревета, добијали укусну храну у луксузном вагон-ресторану. Купатило, уз то још раскошно, први пут у историји постало је саставни део вагона.

Али, Пулман је био и дете среће. Године 1865, убрзо након оснивања „Компаније Пулманових вагона“, одиграо се догађај који је бацио у очајање читаву Америку, али је Пулману обезбедио сјајну будућност.

Четрнаестог априла увече те године у једном позоришту у Вашингтону извршен је атентат на америчког председника Абрахама Линколна. Председник је подлегао и требало је хитно организовати превоз његових посмртних остатака до Илиноиса. Не часећи часа Пулман је пребацио у Вашингтон своје луксузне вагоне и ставио их на располагање бесплатно. Увек скромни Линколн отишао је на своје последње путовање раскошним транспортом, а Пулман и његови вагони нашли су се тим тужним поводом на првим новинским странама широм континента.

Да би му захвалила на „племенитом и спонтаном“ гесту – и не слутећи колико је био срачунат – америчка влада издала је Пулману дозволу да своја спаваћа кола и вагон-ресто-

Унутрашњост спаваћих кола. У Америци су и првих неколико деценија 20. века вагони за спавање били овакви, са завесама, а тек касније су кревети смештени у засебне купе.

ране укључи у композиције које су саобраћале на линији Њујорк – Чикаго. То је значило пробити се!

Својим вагонима Пулман је веома домишљато, али и крајње неукусно, дао име „президент“ (председник). Путници су их заузели на јуриш просто не верујући да у возу, најзад, могу и

љавала отворено непријатељство према Пулману и његовим колима, претерано нацифраним и луксузним да, према општем мишљењу, писале су новине. „вређају достојанство и добар укус једноставног и спартански настројеног америчког народа“.

Обе препреке биле су

пуно финансијски упропашћен, на крају био принуђен да одустане од истеривања правде.

Са штампом је Пулман поступио сасвим другачије и оно што је урадио да би је придобио може слободно да се сврста међу претече модерних рекламних

ла тон у односу на господина Џорџа Мортимера Пулмана.

Не може се порећи да је Пулман задужио човечанство, бар што се железничког саобраћаја тиче. Значајно је да се он није задовољио само комфором и унутрашњом декорацијом вагона. Чим се пробио, почео је да ради и на безбедности и вагони који су излазили из фабрика његове компаније имали су јаке и сигурне кочнице и систем вешања. Између вагона, први пут у историји, постављен је пролаз на „мех“ какав се још и данас употребљава. Дотад су се вагони завршавали малим „балконом“ са степеницама са стране и путници су, да би прешли из једних у друга кола морали да изводе вратоломне скокове.

Ни овај проналазак, као ни остали патентирани на његово име, није се родио у Пулмановој глави: реализован је по идеји неког од сарадника коме је било суђено да остане анониман.

Б. Дожић

ЧЕМУ
СВЕ
СЛУЖИ
РЕП

И ЈОРГАН, И ШПАЈЗ И

РАДИО-СТАНЦИЈА

У ОМИЉЕНОЈ ДЕЧЈОЈ
ПРИЧИ О МЕДВЕДИЋУ
ВИНИ-ПУУ ЊЕГОВ
ПРИЈАТЕЉ,
МАГАРЕНЦЕ ИА-ИА,
ИЗГУБИЛО ЈЕ РЕП АЛИ
ДУГО ТО НИЈЕ НИ
ПРИМЕТИЛО. ТАКО ЈЕ,
МЕЋУТИМ, САМО У
ПРИЧИ. У ЖИВОТУ
САМО МАЛО
ЖИВОТИЊА МОЖЕ
ДА ОПСТАНЕ БЕЗ
РЕПА.

вог врха: мишић извлачи последње репне пршљенове из кожне „футроле“ као што ми извлачимо прсте из рукавице. Научници су утврдили да готово половина шумских мишева бежећи од непосредне опасности спасава главу остављајући у канџама непријатеља кожицу с врха свог репа. Афрички глодари пухачи звани графиури, који имају сиво крзно најлепших нијанси, спасавајући живот одбацују један по један део репа. Наиме, у репу тих зверчица има много „слабих места“ распоређених на по осам милиметара један од другог и пухач може да се спасава од својих непријатеља губећи сваки пут по комадић репа.

Нико ми не може ништа

И ево још једне важне улоге репа. Савивши се у

крупку и покривши се својим чупавим репом, као топлим јорганом, спава веверица. Таква поза веома је честа код многих животиња. Растресито крзно на репу сигурна је заштита животиња од хладноће. А сад покушајте да замислите једну за нас необичну животињу – мравоједа. Главна спољашња одлика мравоједа јесте његов огроман чупав реп којим се служи као перином. Кад мравојед зажели да мало одрема, он распростире свој реп и леже на њега. Згодно је, зар не, имати увек са собом тако меку и угодну постељу. Али животиња се не завија у свој реп само да би јој било топло. Таква поза често служи за одбрану од непријатеља. Сетите се панголина! Дуж његовог репа протеже се јак рожнати гребен. Завивши се у реп, животиња се осећа потпу-

Говорећи језиком науке, реп испуњава следеће функције: механичку, физиолошку и комуникациону.

Механичка функција репа састоји се у томе што се тај орган често користи као ослонац при трчању, скакању, ходу, као крма при пливању, лету, као допунска „рука“ при пузању. Због тога реп често називају „петим удом“. У југоисточној Азији, екваторијалној и јужној Африци живе представници реда панголина, гуштера. Цело тело ових животиња покривено је рожнатим крљуштима као оклопом. Због тих крљушти ове животиње веома личе на огромну, репату јелову шишарку. Панголини се хране мравима и термитима. Често се може видети оваква слика: гуштер који живи на дрвету виси на дебелој грани, држећи се за њу својим мишићавим репом, док предњим шапама с дугачким повијеним кан-

џама разара термитњак и слади се укусним пленом. Панголини који живе на тлу такође разгрћу мравињаке предњим шапама, и то стојећи на задњим и опирајући се на реп.

Спасавај се како знаш

Још су разноврсније физиолошке функције репа. Многе животиње имају задивљујућу способност да у циљу самозаштите одбаце свој реп. То је такозвана аутотомија. Вероватно је свако од вас доживео да ухвати за реп гуштера који се греје на сунцу. Бежећи гуштер оставља део свог репа у руци ловаца и спасава главу бекством. Аутотомија је једна од најсигурнијих могућности да гуштер умакне непријатељу. Механизам те појаве је следећи: мишићи ухваћеног репа веома се згрче и реп се прекида тамо где код једног од репних пршљенова по-

стоји „слабо место“. Сличну особину имају и неки сисари. Шумски миш, на пример, спасавајући се, изгуби не читав реп већ само кожу са самог њего-

но безбедна: оклопљено савијено тело не могу да отворе чак ни два јака мушкарца.

Неке животиње користе свој реп и као „шпајз“. Ту способност имају, на пример, пацовски лемури, зверчице које живе на Мадагаскару. За време кишних за њих повољних периода лемури накупе у основи репа знатну залиху масти. За време суше лемури спавају савијени у клупко, и то у дупљама дрвећа или гнездима начињеним од траве и лишћа. За време сна троше накупљену маст, а њихови репови постепено постају све тањи.

Прекини ватру!

А сад о најзанимљивијој улози репова, о комуникарању, то јест на који начин реп учествује у споразумевању између животиња и животиња и човека. Долазите, на пример, кући и ваш пас вас дочекује узбуђеним лајањем, веселим махањем репа. Није тешко погодити да вам се радује. Реп показује расположење не само код паса већ и код вукова. У узајамним сусретима те животиње по положају и покретима репа могу да дознају много о својим сродницима у чопору.

Недавно су научници успели да растумаче сигнале које помоћу репа дају својим сродницима мале америчке зверке – калифорнијске веверице. Овим малим глодарима змије представљају велику и сталну опасност. Ипак, при појави змије веверице се не дају у бекство већ, на-

таву групу која „наступа“ на змију и тиме је тера да прекине свој лов. Да би усагласиле своје поступке, калифорнијске веверице дају сигнале – репом. Почетак општег напада на змију сигнализирају с три замаха свог беличастог репа, продужетак напада – са два замаха, а за прекид „ватре“ довољан је један замах. Поред тога, према начину махања репом веверице откривају која је врста змије у питању: угледавши змију звечарку (најопаснију змију по веверице), зверчица ће у просеку да замахне више пута и што је растојање између ње и змије мање, број замаха бива све већи. Значи, помоћу „репне сигнализације“ веверице сазнају од својих сродница о врсти, размерама, правцу напада и растојању од нападача, то јест о степену опасности, па према томе усклађују своје борбено наступање.

Замахе свог чупавог репа користе за међусобно

споразумевање и неки лемури, само они видним сигнаlima додају и сигнале мирисом, односно замахом: кад замахне репом лемур његовим врхом протаре жлезду која излучује неку мирисну материју, па онда тако намирисаним репом поново размахује по ваздуху. Код многих сисара такве жлезде налазе се на унутрашњој страни репа.

Познато је да помоћу оваквих жлезда јелени могу да опомену једни друге на опасност ширећи такозвани „мирис узбуне“. Кад примети опасност, јелен подиже реп увис откривајући многобројне канале репне жлезде и светлу мрљу испод репа – „огледало“. Узбуна! И читаво стадо даје се у бекство.

Кад вам нилски коњ окрене леђа...

Помоћу репне жлезде многе животиње „обележавају“ своју територи-

ју. Међутим, територија се може обележити и без ње, али опет помоћу репа. Замислите да сте у зоолошком врту и да сте решили да изблиза погледате нилског коња који лежи у води. Он се лењо диже и посматра вас својим ситним, прасећим очима а затим, потпуно заборавивши на пристојност, окреће вам позамашну позадину и диже свој на први поглед потпуно безопасан, репић. Будите опрезни и удаљите се што пре и што даље! Нилски коњ, значи то, одлучио је да вам покаже ко је једини господар на територији коју сматра својом: још тренутак само и његов репић почеће да се врти бесном брзином, а на све стране полетеће комадићи његове балеге.

Као што видите, приче о реповима могу да буду сасвим неочекиване. А ми смо вам испричали само неке од њих.

К. В.

ЧИЈЕ ЈЕ ОВО ДЕЛО?

У Риплијевим издањима ово што видите сврстава се у вајарска или архитектонска дела природе – у творевине које су настале деловањем различитих природних феномена, а подсећају на права правцата уметничка или мајсторска дела човека.

Иако сумњи нема места, тешко је поверовати да је овај зид висок осамнаест метара, саздан од базалтних призми истоветних размера, у ствари дело већ угашеног вулкана из планинског ланца Сијера Неваде. У овом ланцу, између осталог, налази се и највиши планински врх у Сједињеним Државама (искључујући Аљаску). Име му је Витни, а виси на 4400 метара.

ДЕВЕТ САТИ ЖИВ ЗАКОПАН

**ЛЕЖАО ЈЕ ИСПОД ТРИ ТОНЕ
КАМЕЊА И ПИТАО СЕ КОЛИКО ЋЕ
ЈОШ ИЗДРЖАТИ У ТОЈ СТРАШНОЈ
ГРОБНИЦИ. ЈОШ ТЕЖЕ ЈЕ
ПОДНОСИО МИСАО ДА БИ
ДРУГОВИ ДОК ГА ИЗВЛАЧЕ МОГЛИ
ДА ГА УБИЈУ.**

У једном тренутку два-три већа камена заглавила су се у доњем, најужем делу циновског левка и зачепила га. Уместо да покуша да их уклони одоздо, Ралф се попео горе, у левак, и дугачком металном шипком почео да чепрка по камењу испод себе. Неколико тренутака касније заиста му је и пошло за руком да ослободи пролаз, али не и да се и сам извуче на време. Оног часа кад је отчепио левак на њега се сручила лавина камења која га је зачас прогутала.

У тренутку кад је зачуо тутњаву камења и Спангбергов ужаснути крик Арне Сандвик је надгледао покретну траку недалеко од места несреће. Дојурно је до левка и стао као укопан: из брда камења вирило је само једно Ралфово стопало.

У први мах Арне је био уверен да му је друг погинуо: ко би преживео тако нешто? Онда је, на његово запрепашћење, кроз ту гомилу камења и прашине до њега допро пригушен, једва чујни људски глас: „Немојте ме повући надоле. Не надоле“.

Упркос страхоти коју је доживео Ралф Спангберг је сачувао присебност духа тако да је био савршено свестан страшне могућности да га, кад већ није камење, сада убију његови рођени другови. Довољно би било да неко од њих покуша да га извуче одоздо, кроз сисак на левку: истог трена на њега, а највероватније и на његове спасиоце, сручиле би се тоне камења.

кама? Један за другим, другови су се смењивали, неки чак причали и вицее, али Ралф Спангберг није био у положају да се смеје. Из сата у сат притисак камења постајао је све неподношљивији, а нада да ће се извући све блеђа.

У свакој несрећи има бар трукне среће. У Ралфовом случају, била је то чињеница да се у спасилачкој екипи игром случаја нашао човек који га је добро познавао, његов сусед Ерик Тунстром. Ерик му је непрекидно понављао како мора да издржи због породице, због Карин, четрнаестогодишњег Улфа, једанаестогодишње Гуниле и петогодишњег Моргана, причао му о ономе што је сем њих највише волео – о пецању, омиљеним ТВ програмима, спорту.

С времена на време од Ерика и осталих спасилаца допирало је кратко и пригушено „Аха“, потврда да је Ралф још жив, да слуша и да се не предаје.

Када је одлучено да се Карин Спангберг ипак доведе на место несреће, ноћ се већ увелико спустила, а спасиоци су радили под рефлекторима:

– Глас му је био тако чудан и слаб да су ми сузе наврле на очи, али сам знала да не смем да плачем. Рекла сам му да га волимо и да га чекамо и да ћу му за вечеру спремити оно што највише воли чим га одатле извуку.

За све то време спасавање ни у једном тренутку није прекинуто: голим рукама и кантама за чије су дршке везали конопце Ралфови другови скидали су са њега камен по камен. Био је то мукотрпан и спор посао, али се на крају у каменолому Екери из стотину грла проломио узвик одушевљења: из брда камења коначно се промолила глава, а неколико тренутака касније снажне руке извукле су га читавог на површину. Био је то крај борбе која је трајала пуних девет часова.

Зачудо, Ралф Спангберг задобио је само лаке повреде. Доктори из стокхолмске болнице Сабатсберг установили су само незнатно оштећење бубрега, посекотине и нагњечења.

Неколико дана после несреће која се догодила прошлог децембра Ралф је већ седео у болничком кревету и од срца се смејао вицевима које су му другови причали.

– Да ли мислим на оно што ми се догодило? Не. Мислим само колико сам срећан. Већина људи не уме да цени оно што има, ни ја нисам умео. Тек пошто сам био тако близу да изгубим све, схватио сам колико сам срећан – каже Ралф Спангберг.

Лежећи у болничком кревету Ралф Спангберг се слабашино осмехивао својој лепој жени Карин. Пре само један час био је уверен да је више никада неће видети.

Уосталом, имао је све разлоге да тако мисли: сопственом грешком, у каменолому у коме је радио изазвао је несрећу каква се никада раније није догодила – затрпао је самог себе испод три тоне камења, и камене прашине.

Најгоре од свега било је то што се из страха да га не повреди другови нису усуђивали да употребе багере да би га откопали. Голим рукама разгртали су и бацали у страну тешко камење и како је сат за сатом пролазио све чешће у себи понављали исто питање: „Хоће ли тај човек доле успети да издржи?“

Несрећа се догодила у каменолому Екери у близини Стокхолма у Шведској. Тридесеттворогодишњи Ралф Спангберг налазио се на свом радном месту, крај циновског левка кроз који су тоне и тоне камења падале на покретну траку која га је носила до погона за дробљење.

Осећање да је жив закопан и ужасан терет који га је неумољиво притискао подносио је лакше од недостатка ваздуха. Сваки пут када би удахнуо у уста би му покуљала земља и прашина. Покушао је да их искашље, али су болови од оштрих ивица камења које му се заривало у тело били неподношљиви.

Првих неколико сати пригушени гласови његових другова који су очигледно покушавали да га извуку бодрили су га. Али, како је време одмицало а ништа се није дешавало, Ралф је постајао све очајнији. Неће ли већ бити прекасно кад једном коначно допру до мене, питао се.

Из чудног стања некакве полусвести у коме се сав тај ужас дешава неком другом а не њему пренуо га је неки глас који га је дозивао по имену:

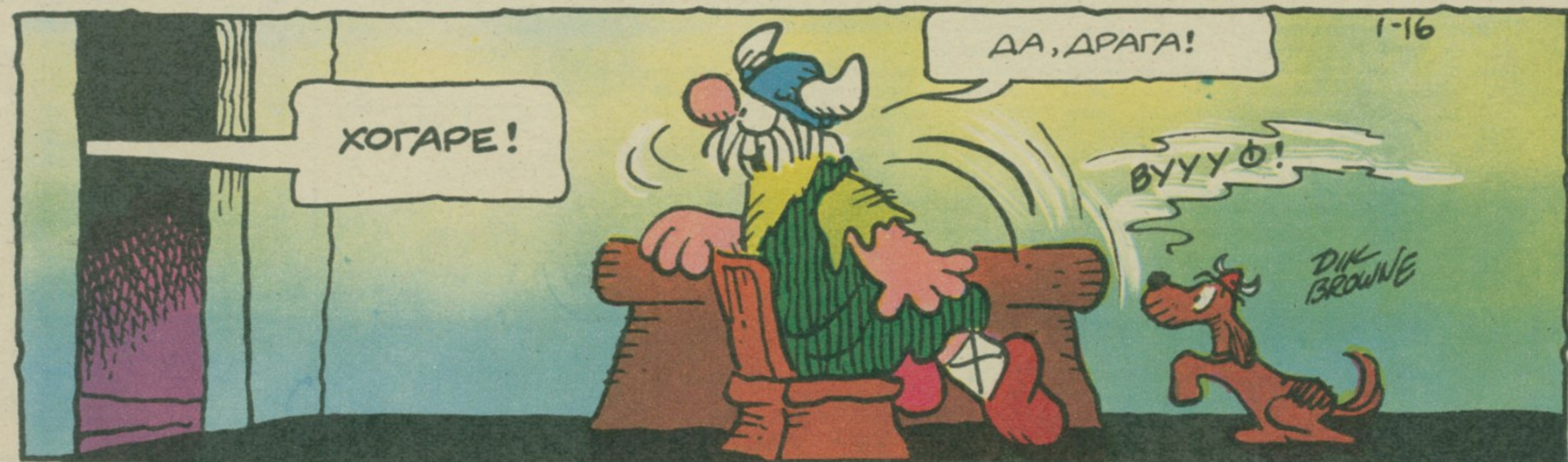
– Ралфе, чујеш ли ме? Ја сам доктор из спасилачке екипе. Сада ћу ти дати инјекцију у ногу да ти олакшам болове... Још нешто, Ралфе, по сваку цену мораш да останеш будан! Чујеш ли ме, не смеш да заспиш!

Доктор Оле Петерсен је то упутство поновио и Ралфовим друговима: причајте с њим све време, ни пошто му не дајте да изгуби свест.

О чему да причаш човеку закопаном испод три тоне камења које може да се разгрће само ру-

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

ЗА ОНЕ У ПОСЛЕДЊОЈ КЛУПИ

Француском архитекти Леополду Виторжу дојале су класичне правоугаоне зграде, па је одлучио да његови будући пројекти буду свих могућих облика само не оног на који смо навикли. Тако је у градињу Драп подигнута школа по његовом нацрту у којој су све учионице и сале у облику – трапеза. Наставничка катедра је у ширем делу учионице, па за оне ученике који воле да седе у последњој клупи остаје мало места. Али, њима то нимало не смета. Напротив, ближи су један другом, а, кажу, и лакше се преписује...

О УКУСИМА...

Швеђанка Барбро Натерер већ више година живи у Савезној Републици Немачкој и највише пати што у овој земљи нико не једе њену омиљену храну – харинге припремљене на посебан начин тако да за многе немају баш пријатан мирис. Због тога јој рођаци редовно шаљу конзерве ове рибе, али њени суседи немају

баш за то много разумевања: сваки пут кад отвори једну такву конзерву из које се незадрживо шири јак карактеристичан мирис бурно протестују. На крају јој је њен станодавац дао – отказ.

Барбро га је тужила суду и на дан процеса понела једну конзерву свог омиљеног јела. Кад ју је судија отворио, истог часа се ухватио за стомак и излетео напоље. Суђење је одложено, да би касније донео пресуду, у корист станодавца наравно.

СУВИШЕ РЕАЛИСТИЧАН ЗВУК

Едвард Хасел из Халифакса (Велика Британија) гледао је телевизијски филм о земљотресима кад се проломила експлозија и тресак. „Какав реалистичан звук“, помислио је задовољан способностима филмских техничара, али убрзо се испоставило да је био у праву – што се реализматиче. Звук је допро са крова његове куће, који је одлетео у ваздух јер је у потронуљу експлодирала боца с плинотом.

ШТО ЈЕ МНОГО, МНОГО ЈЕ!

Том Лендри, таксиста из Даласа, седео је у својим колима на такси-станици кад је један младић пројурис крај њега. Убрзо се ту зауставио полициј-

ски ауто и Лендрија су питали да ли је видео неког младића како трчи. Био је то џепараш, објаснили су му полицајци и питали га да ли може да га опише.

– Па – почео је Лендри – трчао је погнуте главе, руку приљубљених на гру-

ди, док је десну ногу забацивао у страну. Има риђу косу и повећи нос.

– А како је био обучен? – питали су га полицајци.

– Ех, не очекујете ваљда да сам све могао да приметим! – одговорио им је Лендри.

ВАПАЈ

„Врати се кући, Дорис! Волим те!“ – пише на транспаренту који Енглез Гордон Алингтон већ пет година сваког викенда, празницима и у време годишњег одмора носи улицама многих градова Велике Британије у нади да ће га прочитати она која га је још 1979. напустила. Гордон не губи наду иако је све веће градове већ препешачио уздуж и попреко.

ЗЕВАЈУ ЛИ?

Чарлс Стаинметс, научник који је годинама радио као саветник у познатој фабрици „Џенерал Електрик“ у Скинектади (држава Њујорк) и као професор Јунион колеџа, дао је свој допринос науци на пољу електрицитета бројним научним чланцима.

Једном приликом Стаинметс је признао да он уопште нема дара за писање и да сваки чланак,

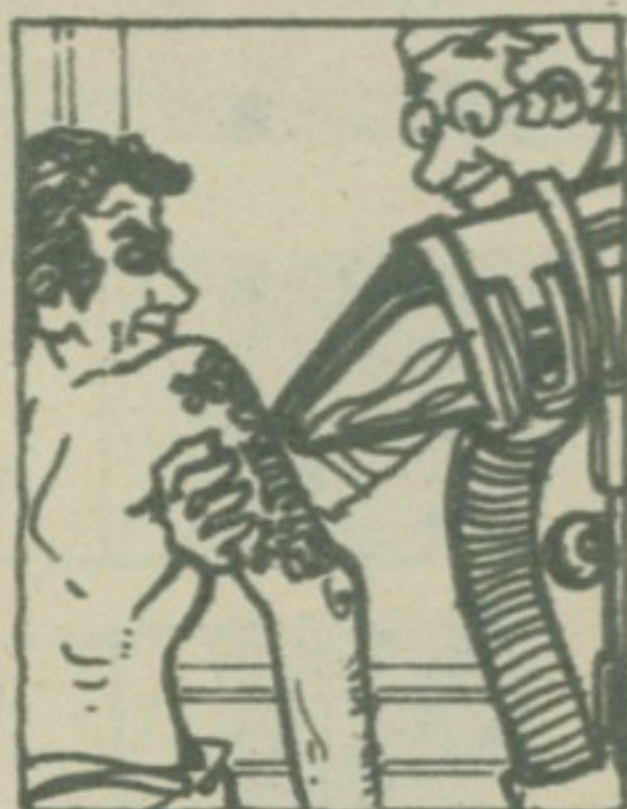
пре него што га објави, прочита на часу студентима Јунион колеџа. При том је будно мотрио на њихове реакције. Ако би студенти остали будни у току читања, не би испра-

вио ниједну реч у свом чланку. Уколико би њих неколико зевало, направио би неке исправке, а у кош би га бацио и изнова писао ако би студенти у хору кренули у зевање.

ТЕТОВИРАНИ, НЕ БРИНИТЕ!

Ако сте се предомислили, ако вам је већ досадило да гледате шаре на свом телу или сте се, можда, уплашили од чињенице да више никада нећете моћи да их избришете, ево једне пријатне вести: доктор Салваторе Карузо који у Риму руководи Центром за примену ласер-терапије, свима који су се покајали поручује

да може да их ослободи често смешних, глупих или неукусних сличица на телу – брзо, безболно и веома ефикасно! У његовој ординацији ових дана је велика гужва.

КО БИ ТО РЕКАО?

Прав цилиндар који се појавио на улицама Лондона понео је кројач Џејмс Хидерингтон једног зимског дана пре 186 година и том приликом изазвао неописиву гужву. Оно њега се окупила маса света – једна жена се чак онесвестила, а неки

дечак сломио руку оклизнувши се у гужви. Хидерингтон је ухапшен и морао је да плати поприличну казну због стварања нереда на јавном месту.

Без обзира на Хидерингтоново лоше искуство, цилиндар је утро себи пут у високо друштво и постао незаобилазни део сваког центлмена.

НАЈМЛАЂИ ЛОПОВИ НА СВЕТУ

Када се један брачни пар из Јорктауна (држава Њујорк), вратио једне вечери кући, затекао је отворен фрижидер и кутију сладоледа до пола поједену. Све остало у кући било је нетакнуто, али брачни пар је ипак позвао полицију. Поручник Денијел Морган је испитао неколико сумњивих особа и на изненађење свих открио да су провалници два дечака – један од годину и по дана, а други од две и по године! Њихова имена, наравно,

нису објављена, али се зна да су то суседи брачног пара који је те вечери заборавио да закључа улазна врата.

РАСПЕВАНА ШКОЛСКА ТАБЛА

У совјетском граду Калашу конструисана је специјална школска табла за музичко образовање. Када се штапићем дотакне нота приказана на табли, чује се одговарајући звук. Ако је на табли записан неки музички израз, додиром штапића та мелодија ће се и чути. Конструктор каже да тај уређај уопште није сложен – ради се о електронском имитатору звука.

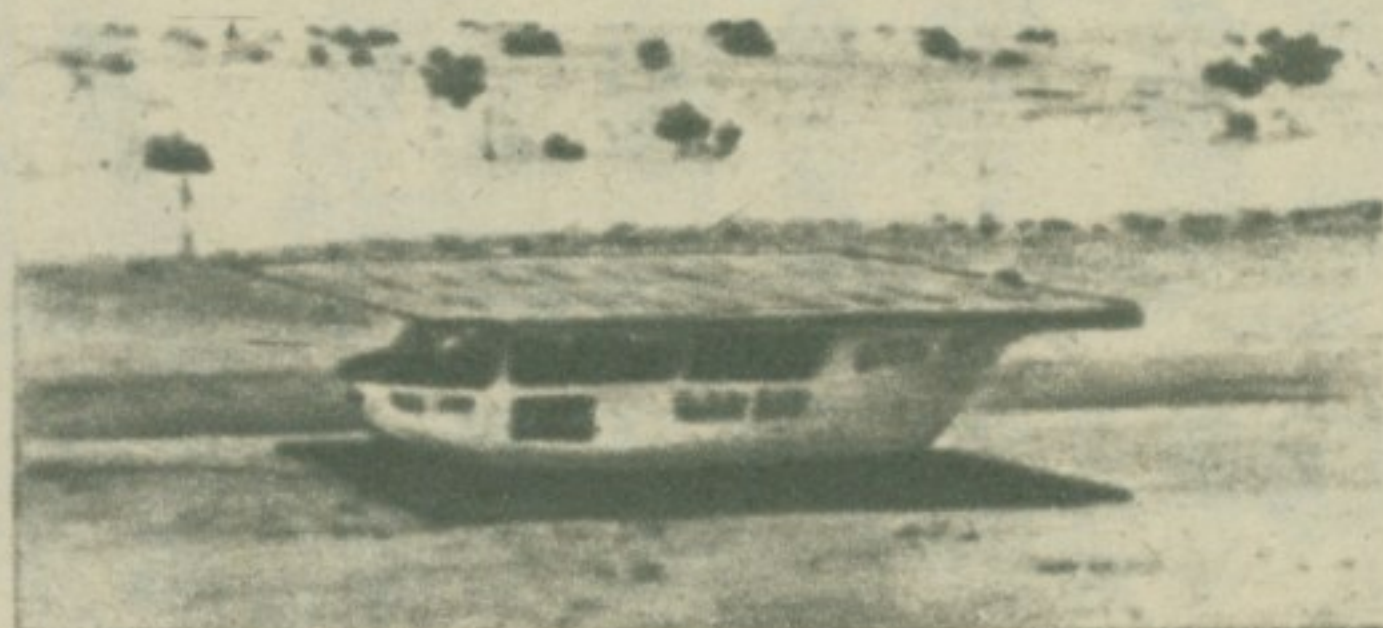
ТРИ САТА НЕРАДА

У једној крчми у Кетчингану, на Аљасци, где углавном запазе они који су ту стигли трбухом за крухом, стоји табла с натписом: „Ако пијете да бисте заборавили, молимо вас да платите унапред!“

Овај град је, иначе, један од најсуморнијих на свету. У њему недељама падају обилне кишне, а зими дан траје свега неколико часова. Ваљда због тога, да би колико-толико „дигли морал“ људима, барови и крчме се отварају у осам ујутро, а затварају у пет следећег јутра.

НАЈБОЉА КАРИКАТУРА

У својим шалама Џори Бернард Шо био је понекад заједљив и један, али увек објективан. Чак и кад се радило о њему самом. Једном је Шо испричао пријатељима да је своју најбољу карикатуру видео за време неког званичног ручка. Карикатура је висила на супротном зиду и одмах је привукла Шоову пажњу тиме што је веома личила на оригинал мада је била пакосна

СУНЦЕМОБИЛ

Аустралијанац Перкинс конструисао је аутомобил који се креће захваљујући енергији Сунца. Заједно с једним пријатељем Перкинс је својим возилом превалио пут од 4084 километра, колико има од града Перта на обали Индијског, до Сиднеја на обали Тихог океана.

Својим изгледом „сунцемобил“ подсећа на ка-

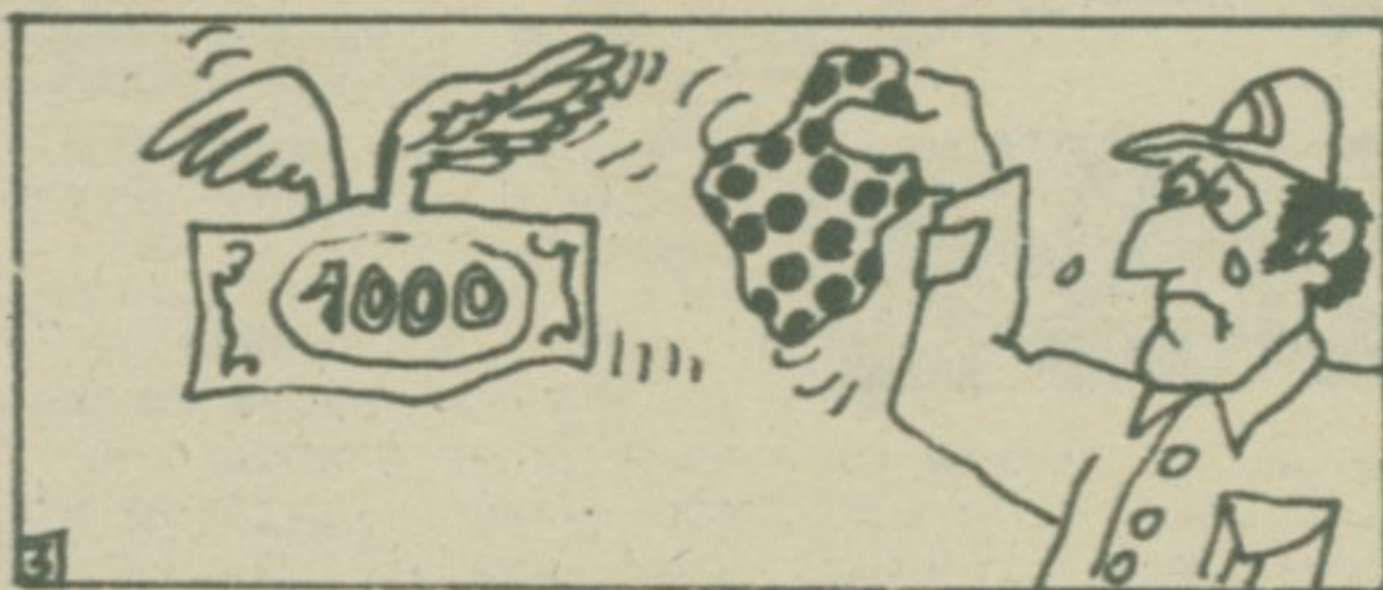
ду с точковима високу један метар и тежку 150 килограма. Возач управља овим возилом у полулежећем ставу. На равном крову „сунцемобила“ размештено је 720 фотоелемената који сунчеву енергију претварају у електричну. Електрицитет напаја два акумулатора који, са своје стране, покрећу мотор на једносмерну струју јачине 0,75 киловата.

НАЈНЕСРЕЋНИЈИ У 1983.

Дитер Ципрат, радник у једној западнонемачкој фабрици челика проглашен је за најмалерознијег човека 1983. у својој земљи. Прошлог септембра Дитер је на лотоу добио 466153 марке (1 марка око 45 дина). Отац шесторо деце, који је једва састављао крај с крајем, био је најсрећнији човек у том тренутку. Четири стотине хиљада марака је

одмах одвојио на страну за куповину куће о којој је годинама сањао, а остатак је потрошио на славу које је трајало три дана.

А онда је Дитеру уручено писмо у коме га Лутрија обавештава да је компјутер погрешно и да је добио свега 153 марке. Дитер је вратио сав преостали новац, али дугује још доста, па је морао да се лати додатног посла.

ДИГИ, ДИГИ, КОЛ'КО ИМАТИ САТИ?

Ако видите човека како на улици разговара са својим сатом немојте одмах да помислите да је луд. Можда је само власник најновијег ручног часовника који одговара на постављено питање: који је датум или колико је са-

ти. Швајцарски конструктор удесио је да овај дигитронски часовник одговара само на глас свог власника! А ако се овај нађе у библиотеци, позоришту или концерту да не би био бучан, довољно је да притисне дугменце као на сваком дигитронцу и – знаће све што му треба.

РИМСКИ БРОДОВИ НА РАЈНИ

При изградњи новог хотела у близини западнонемачког града Мајнца, на левој обали Рајне, радници су открили римске ратне бродове из 4. века. Обавештени о томе, археолози су успели да извуку на светлост дана десет бродова од којих неки достигну дужину од двадесет метара. Ископа-

кобилице једног од бродова открила је да су стабла храста, од чијег је дрвета брод саграђен, била пресечена 376. године. Последњи римски легионари морали су 406. године журно да напусте област око Рајне да се тамо никад више не врате.

Девет бродова било је предвиђено за двадесет шест веслача те су се, према томе, могли крета-

ни бродови лежали су у земљи на дубини од седам метара и на сто педесет метара од садашњег корита реке. Веома су добро очувани – дрво није иструлило, а ни екскременти нису зарђали. Анализа

ти веома брзо што дозвољава претпоставку да су имали улогу патроле. Десети брод је пространји, с веслима и једром. Све до наших дана брод оваквог типа био је нађен само у Египту.

НАФТОНОСНО ДРВО

На Филипинима расте дрво познато под именом „ханга“. Међутим, од пре извесног времена хангу зову још и нафтоносним дрветом. Плодови овог дрвета горе јарким пламеним. Стручњаци предвиђају да ће ускоро плодови ханге постати извор сировина које су се до сада добијале само из нафте.

И СВЕТЛИ И ГРЕЈЕ

У близини града Темиса у Источним Пиринејима, на простору од пет хектара, размештено је две стотине рефлектора чија је укупна површина 17500 квадратних метара. Читав дан сви ови рефлектори аутоматски се okreћу према Сунцу. Рефлектори су основни део прве француске сунчане термоелектране. Други део

је котао који је постављен на стометарској кули. Јачина електричне централе је десет мегавата.

Пробни рад централе треба да траје три до четири године када ће француско министарство за енергетику моћи да закључи да ли се економски исплате сунчане термоелектране јачине десет до двадесет мегавата.

КАКО „ГОВОРЕ“ ДЕЛФИНИ

Делфини „говоре“ помоћу носа – до тог закључка дошли су стручњаци из америчког града Бостона. После вишегодишњих истраживања „језика“ ових морских животиња и испитивања помоћу суперосетљивих ултразвучних апарата било је утврђено да у формирању звукова грло делфина не игра никакву улогу. Звуци настају у носдремама које делфини ритмички шире и скупљају.

МОЗАК
И ИСХРАНА

ЧОКОЛАДА ПРОТИВ ЦРНИХ МИСЛИ

**МОЖДА НИЈЕ
ДАЛЕКО ДАН КАДА
ЋЕМО И КНЕДЛЕ ЗА
СУПУ ДОБИЈАТИ НА
ЛЕКАРСКИ РЕЦЕПТ.
ДОДУШЕ, НЕ ОБИЧНЕ
КНЕДЛЕ – ОВЕ БИ НАС
ЛЕЧИЛЕ ОД ГУБИТКА
ПАМЋЕЊА.**

Научници се све више интересују за тзв. неуротрансмитере, хемикалије преко којих неурони у мозгу међусобно комуницирају брзином муње. Кад год неко од нас, рецимо, трепне или призове из памћења неко сећање, одређени неурони у мозгу производе неуротрансмитере који ту информацију преносе до других неурона.

Може ли храном некако да се утиче на неуротрансмитере било је питање од кога су истраживачи пошли. Дуго се веровало да то није могуће јер је мозак од многих супстанци у крвотоку заштићен тзв. крвно-можданом баријером која га штити од штетних састојака.

Кутија и конкуренти

Још пре једне деценије је установљено да способност мозга да производи одређене неуротрансмитере (за сада се зна за најмање 30 различитих врста) зависи од количине различитих хранљивих састојака у крви. Другим речима, испоставило се да хранљивим састојцима ипак полази за руком да се пробију кроз крвно-мождану баријеру.

Који су то састојци и зашто баш они? Знање о овоме проширује се из дана у дан и научници су већ у стању да препоруче шта би, на пример, требало да једе онај кога мучи несаница. Муке са спавањем решава неуротрансмитер зван серотонин. Невоља са серотонином је у томе што је, да би га произвео, мозгу потребан триптофан, једна од аминокиселина која представља основни састојак протеина. Везу између серотонина и триптофана доказали су 1970. године лабораторијски пацови:

пошто су им једно време давали чист триптофан, њихови мозгови почели су да стварају веће количине серотонина. Резултат: изузетно споспани пацови.

Како у људски мозак унети више триптофана? Месо и млеко нису решење јер је триптофан најређа врста аминокиселине у саставу већине протеина, па су стога шансе да триптофан продре кроз крвно-мождану баријеру равне нули.

Испоставило се да те „конкурентске“ аминокиселине могу да се одстране из крви уношењем угљених хидрата у организам. Угљени хидрати повећавају производњу инсулина, а он „чисти“ крв од

вам уопште није до доспавања, једите протеине, разбудите вас.

Долориметар или колико боли 100 вати

Експерименти су доказали и ово: уношењем веће количине угљених хидрата може се ублажити и осећање умереног бола. И овога пута кључан је триптофан.

Психолог Харис Либерман је на Масачусетском технолошком институту извео експеримент са осморичом добровољаца и тзв. „долориметром“ који топлоту сијалице од 100 вати усмерава на тачку величине новчића. Сноп чији се интензитет мењао усмеравао је на подлактице до-

који садрже тирозин истовремено садрже и друге аминокиселине које онемогућавају његов продор кроз крвно-мождану баријеру. Нити би уношење било које врсте хране отворило пут тирозину, као што је случај са угљеним хидратима и триптофаном. Тирозин ће морати да се уноси или у виду таблета или као додаток непротеинској храни. Једна америчка компанија већ снабдева Општу болницу у Бостону чоколадом обогаћеном тирозином.

Ако може чоколада против црних мисли, зашто не и кнедле за супу – против заборављања...

Још 1975. године амерички неуроендокринолог др Ричард Вертман експериментално је доказао да се уношењем једног састојка хране, тзв. холина, повећава производња неуротрансмитера ацетилхолина у мозгу. Испитаницима су давани лекови који блокирају ацетилхолин и њима се погоршало памћење, али се поправљало чим су им дати лекови који подстичу деловање ацетилхолина.

Недугу после овог експеримента, откривено је да лецитин, природни извор холина у људском и животињском организму, изазива повећање количине ацетилхолина у мозгу. Поставило се питање хоће

них пацијената, који уопште нису примали лецитин.

Лецитин се сада клинички испитује као додаток кнедлама за супу, а од резултата ових испитивања зависи да ли ћемо једнога дана куповати „кнедле против заборављања“ – на лекарски рецепт.

Важни су протеини

Мозак је најосетљивији пред рођење – у последња три месеца трудноће. Уравнотежена исхрана са довољно протеина и за мајку и за бебу основни је предуслов за правилан развој мозга бебе.

Испитивања показују да деца која су била потхрањена као одојчад и чије се мајке нису правилно храниле у другом делу трудноће имају ниже коефицијенте интелигенције и краће распоне пажње, чак и у случају да их касније правилно хране. Насупрот томе, деца која су до узраса до осамнаест месеци добијала довољно протеина, а тек потом прошла кроз период потхрањености, потпуно су се опорављала чим би почела правилно да се хране.

У старости, међутим, уравнотежена исхрана са довољно протеина не мора да буде довољна. С годинама, неурони у мозгу одумиру, а нема нових да

осталих аминокиселина. Чим се оне слију у мишићне ћелије, триптофану се отвара пролаз до мозга. Ту је уједно и објашњење за неделотворност млека: оно садржи исувише протеина (око 8,5 грама по шољи) у односу на количину угљених хидрата (12 грама по шољи).

Да би вам се приспавало потребна је мала количина угљених хидрата – под условом да у организму уопште немате протеина. Мало слаткиша или неки крекер требало би да обаве посао – само ако вам је стомак празан.

Ноћу када несаница највише мори, ствари иду нешто теже јер се у крвотоку тада налазе аминокиселине из протеина који су унесени током дана, па је тада потребна већа количина угљених хидрата да би се постигао исти ефекат. Већини људи је за поспаност довољно 40 грама угљених хидрата, количина која се налази у кришки хлеба премазаној џемом или у банани.

Дакле, ако вас мучи несаница поједите нешто слатко и „скробасто“. Ако

бровољаца у трајању од по три секунде, с тим што су они после сваког од 144 покушаја „оцењивали“ интензитет бола. Показало се да једна доза триптофана знатно уамњује осетљивост на бол.

Можда ће једна друга аминокиселина, тзв. тирозин, једнога дана успети да ублажи и муке тешке депресије. Тирозин је изабран зато што се ова аминокиселина у мозгу претвара у неуротрансмитер норепинефрин а он је, по мишљењу неких стручњака, недовољно активан у мозгу људи који пате од тешких видова депресије.

После две недеље узимања таблета тирозина стање једне пацијенткиње видно се побољшало. Када је тирозин замењен плацебом (лажни лек), депресивни симптоми су се повратили, а затим поново ишчезли када је плацебо замењен тирозином.

Да ли ће ова аминокиселина заиста и бити прихваћена као антидепресив, покажеће време. У сваком случају „тирозинска дијета“ за сада је немогућа зато што протеини

ли лецитин моћи да поспеши памћење.

Са лондонског Института за психијатрију недавно је стигао одговор. Тамо су пацијенти који болују од Алхајмерове болести, дегенеративног обољења које уништава памћење, шест месеци добијали по 25 грама пречишћеног лецитина дневно. Код једног броја оболелих памћење се незнатно поправило, а код другог је погоршање било мање него код слич-

их замене.

Могуће је да је храна обогаћена природним хранљивим састојцима који делују на мозак кључ и за тежбе позног доба. Можда ћемо се сви у не тако далекој будућности навићи да посежемо за одређеним природним састојцима кад год нам се спава или смо нерасположени, или да бисмо изоштрили памћење и ублажили бол.

М. И.

ГОЛА МАЧКА

**ПРИРОДА КАО ДА СЕ ГРУБО
ПОИГРАЛА ЈЕДНОМ
ЖИВОТИЊСКОМ ВРСТОМ,
АЛИ ЈЕ У ИСТО ВРЕМЕ БАШ
НА ТАЈ НАЧИН УЧИНИЛА
ДРАГОЦЕНОМ**

Кожа им је смежурана, а очи на мршавом лицу делују више него плашљиво. Чело им је увек наборано, као да непрестано мисле о томе зашто су морале да се роде тако огољене, док све остале мачке овог света могу да се похвале топлим крзном. Али голе мачке су зато надасве ретке и баснословно скупе.

Седам „Европљанки“

Ове мачке забринутог израза лица зову кратко „сфинге“ или мачке без крзна, голе мачке. И мада су мачке – „сфинге“ груба грешка природе, људи их управо зато обожавају и мазе.

У Европи тренутно живи само седам примерака мачака ове ретке расе док их је у Калифорнији нешто више. Власник петочланог, највећег окота сфинги зове се

Патрик Кален и живи у Паризу. Његове миљенице, у складу са називом расе носе и одговарајућа фараонска имена: Нефретете, Птах, Рамзес, Тутанкамон. Кален је младунце набавио у холандском граду Ајндховену, где постоји, бар засад, једини одрасли пар оваквих мачака у Европи. Париски љубитељ мачака скупо је платио ово задовољство – нешто преко хиљаду долара. Међутим, сада за сваки примерак голе мачке добија двоструко више! Јер, све мачке тренутно су на светском тржишту ретких животињских врста прави раритет, а самим тим и врло скупе.

Ружичаста крајност

– Да би се оценила права вредност једне „сфинге“, морате је посматрати баш као апстрактну слику – одушевљава се новом мачјом врстом Албер Сарсин, директор једне од најчувенијих француских галерија слика. Један други обожавацац „сфинги“ без крзна отворено признаје: „Волим крајности!“

А довољно је екстремно – само по себи – већ и видети једну голу мачку. Неке су делимично ружичасте као прасе или сиве попут боје коже слона. При том су,

тврде њихови обожаваоци, врло нежне и дају човеку већи осећај тоpline него њихове рођаке са крзном. Осим тога знају, као и пси, да машу репом када се радују!

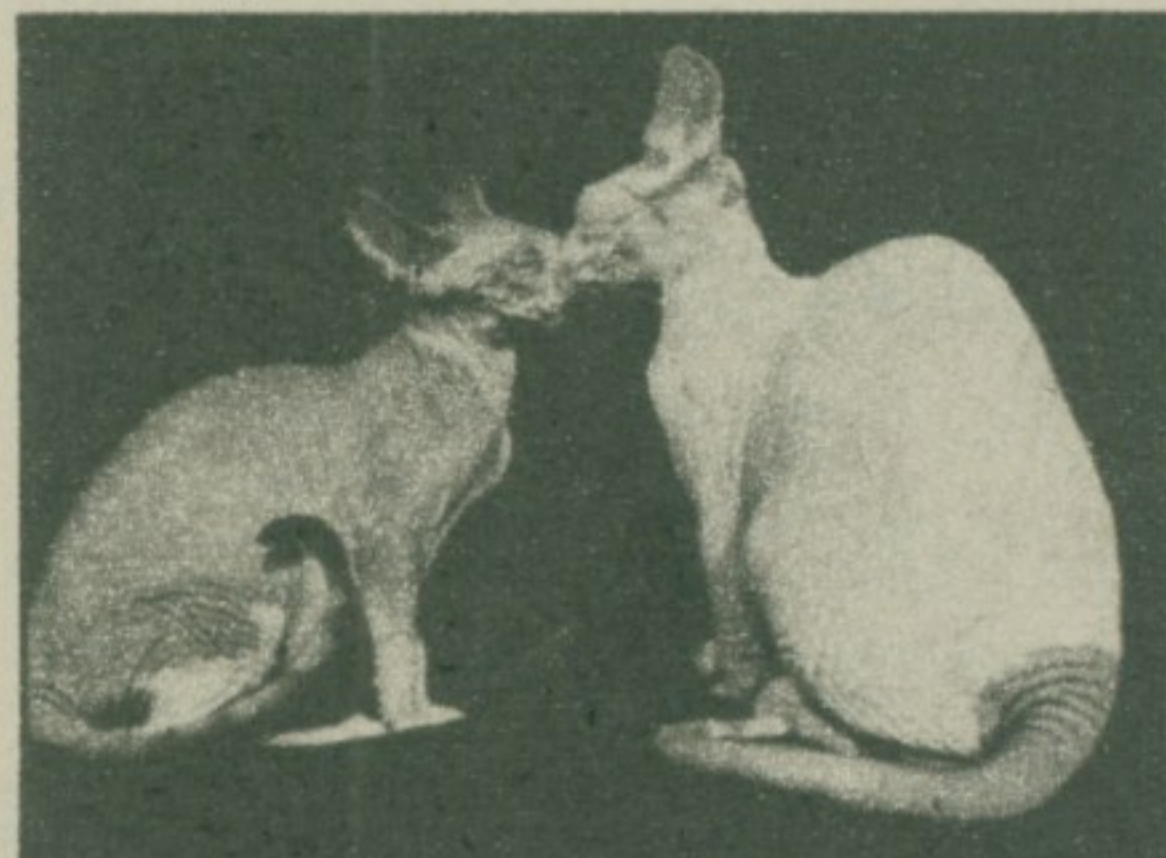
Како не заменити ову чудну зверчицу са неком другом животињском врстом? Пре свега, много се не разликује од мачке са крзном, осим што су јој уши високо постављене и у корену врло широке. Кожа јој је, прилично наборана, а тело шире и јаче него код обичне мачке. Одгајивачи су открили и једну сасвим практичну корист од „сфинги“: „Ове животиње су сан свих оних љубитеља мачака који су алергични на длаке!“

М. Ш.

„Какве изражајне црте лица“, диве се љубитељи мачака без крзна.

Две основне боје ове нове мачје расе: „прасеће-ружичаста“ и „слоновско-сива“.

ОТКРИВАМО ВАМ СВЕТ БОРИЛАЧКИХ ВЕШТИНА

Борилачке вештине I
(без употребе оруж.)
Б-7 350.- дин.

Борилачке вештине II
(са употребом оруж.)
Б-5 350.- дин.

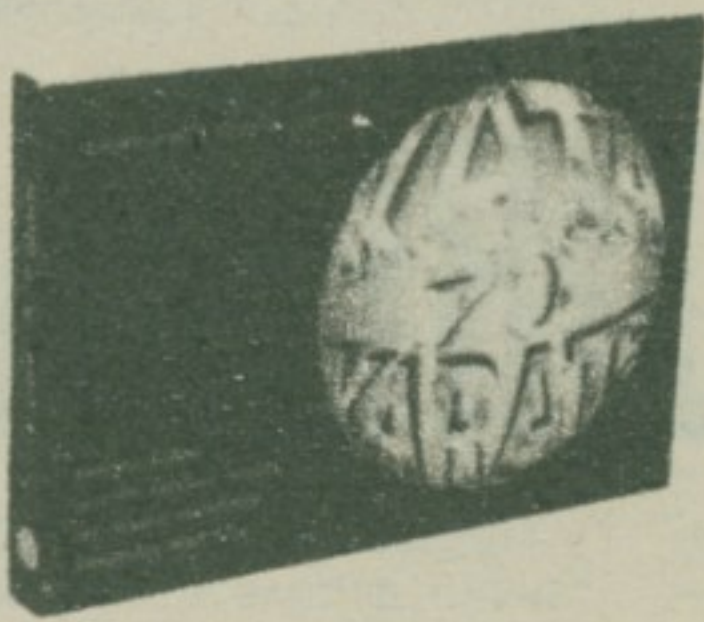
Увод у карате
У-18 350.- дин.

Bruce Lee
(Kung-Fu film)
Б-6 400.- дин.

Kate Bassai Dai-Sho
Б-2 250.- дин.

70 карате ката
С-3 750.- дин.

ИШРО „ПРИВРЕДНО ФИНАНСИЈСКИ
ВОДИЧ“
11090 Београд – Раковица
Ул. Патријарха Димитрија 36
Тел. 011/583-452

НАРУЏЕНИЦА/ПЗ-II

Овим неопозиво – поузећем наручујем књигу од Д. Јањића – В. Гигова:

Б-7	Борилачке вештине I (без употр. оруж.)	ком. цена 350.-
Б-5	Борилачке вештине II (са употреб. оруж.)	ком. цена 350.-
У-18	Увод у карате	ком. цена 350.-
Б-6	Bruce Lee (Kung-Fu film)	ком. цена 400.-
Б-2	KATE (Bassai Dai-Sho)	ком. цена 250.-
С-3	70 карате ката	ком. цена 750.-
	Свега Дин.	

ИМЕ _____

ПРЕЗИМЕ _____

Пош. бр. _____ Место _____

Адреса _____

У случају спора, признајем
надлежност суда у Београду

потпис _____

(Наруџеницу исећи и посл. на нашу адресу)

БАТИНЕ
КОЈЕ
СЕ
ПАМТЕ

ШАМАРИ ЗБОГ АНЕ

– ЗНАШ ЛИ ТИ ШТА
ЗНАЧИ ИСПИСАТИ
ЦЕЛУ СВЕСКУ? И ТО
ЧИМЕ! – ДОК ЈЕ ТО
ИЗГОВАРАЛА ЛИЦЕ
ЈОЈ ЈЕ ПОСТАЈАЛО
СВЕ СМРКНУТИЈЕ...

није се, наравно, допадала мојој болешљивој мајци, иначе учитељици. Ако су биле вредне, то је било зло и наопако за мене, па сам се свим силама трудио да што пре оду. И тако, кућне помоћнице су се стално смењивале а ми се просто навикли на то верујући да тако мора да буде.

Тест са шахом

Животна прича једне од њих, оне које ћу се увек сећати (назовимо је Ана) била је уобичајена – удаја по жељи родитеља, несносан брак, развод и – бекство у град због оног „шта ће село рећи“. Међутим,

млада жена нас је све изненадила. Најпре је победила мене.

Мој тест са шаховским фигурама не само да је положила већ ми такве ствари нису више падале на памет. Шта сам радио? Намерно сам растурао шаховску гарнитуру по соби што је све претходне кућне помоћнице, већ после трећег сакупљања, доводило до лудила. Некад сам добијао и батине, некад је долазило до свађе, а шах су ми често и одузимале. И све се увек завршавало на исти начин и то пред мојом мајком. „Несташни мали“ био је строго укорен а кућна помоћница упозорена

да мора имати разумевања за дечије несташлуке.

Међутим, Ана је без речи осам пута сакупљала фигуре и увек ми их враћала уз осмех. Тиха и увек некако одсутна заузимала је све значајније место у нашем животу. Сви смо поверовали да је дефилеу кућних помоћница кроз нашу кућу најзад дошао крај.

Једног дана кад је завршила сав посао у кући обратила ми се:

– Волела бих да изненадим учитељицу. Морам да научим да читам и пишем, али прво бих да научим да се потписујем. Напиши ми, молим те, моје име и пре-

зиме онако како треба кад се човек потписује.

– Па она је неписмена! – помислио сам. – У тим годинама, па неписмен човек. Несхватљиво.

– Важи – рекао сам и почео на белом папиру да исписујем крупна писана слова.

Да вам се похвалим

Дани су пролазили и ја сам на Анино „описмењавање“ потпуно заборавио. Једног дана, после вечере, док је мајка за столом исправљала писмене задатке, ја сам, удобно заваљен у кревету, грабио кроз маштовит свет стрипова, а

Док сам био мали кроз нашу кућу прошле су многе кућне помоћнице. Моји родитељи и ја никако нисмо успевали да се сложимо око избора: она која је мени била добра, јер јој није сметао неред који иза себе остављам

СВЕ СЕ МЕЊА, ПА И ЛОПОВИ

– НИШТА ЛАКШЕ НЕГО
УКРАСТИ ТЕШКУ
ГРАЂЕВИНСКУ
МАШИНУ – ПОЖАЛИО
СЕ ПРЕДСТАВНИК
ЈЕДНОГ ПРЕДУЗЕЋА
КОЈЕ СУ
„ПРЕДСТАВНИЦИ
ПОДЗЕМЉА“
ОЛАКШАЛИ ЗА ВИШЕ
ДИЗАЛИЦА, БАГЕРА,
КОПАЧИЦА...

Последњих година на исти начин нестају не само луксузни аутомобили већ и камиони. Што тежи и већи – то боље! Наравно ако је уза све камион још и крцат робом, пуна капа за лопове. Некад је довољно да возач изиђе и само да протегне ноге или сврати на сок и кафу да се одмори од сати проведених за воланом, па да друмска крстарица којом је управљао – нестане без трага.

Опробана техника

Последњи „изум“ добро организованих банди су тешке грађевинске маши-

Добро закључавајте булдожере, ако макар и на кратко напуштате управљач, чак и ако их остављате полузагљибљене! То наређење можете прочитати на сваком градилишту широм Велике Британије.

КАД БУЛДОЖЕР ДОБИЈЕ КРИЛА

Краде се откако је света и века и краде се – све и свашта, од новчаника у гужви, до дијаманата или супер обезбеђених уметничких слика. О аутомобилима да се и не говори: у свету постоје организоване банке које украдена возила сместа преправљају, боје другачије и стављају лажне таблице тако да их ни власник ни полиција никада не могу препознати ни пронаћи. Банде, разуме се, препродају таква возила. Посао лак и исплатив...

не! Дизалице, багери, булдожери, циновске бушилице, разни гусеничари нестају са градилишта управо на волшебан начин!

Представник једне британске фирме из Нотингема којој су „Арсен Лупени“ тешке категорије „дигли“ више машина, пожалио се

у полицији.

– Ништа лакше него украсти тешку грађевинску машину! На местима где се ради обично све врви

од људи, машина и материјала, па ко би стално надзирао шта се догађа у свакој кабини и ко би, уосталом, знао ко је ко!

Ана је поспремала посуђе од вечере. Кад је завршила, пришла је столу и тихо рекла:

– Учитељице, да вам се похвалим: научила сам да се потписујем.

Мајка је подигла поглед са задатака и радознано је погледала:

– Баш лепо, Ана. Тако нешто сам и очекивала од тебе. Знала сам да нећеш дозволити да останеш неписмена. Али, ко ти је помогао?

– Ја се нисам описменила – одговорила је Ана – научила сам само да се потписујем.

Узела је пружену оловку и парче папира, потписала се и вратила хартију. Мајка је погледала пружени потпис, благонаклоним изразом лица унапред припремљеним и извежбаним за овакве прилике да послужи као награда за „прве кораке“, али се истог тренутка уозбиљила.

Ана је схватила да нешто није у реду.

– Али, учитељице, ја сам вежбала – збуњено је казала, истрчала из собе и још брже се вратила носећи свеску од стотинак листова. – Ево, погледајте –

рекла је збуњено пружајући свеску.

Мајка је полако листала. На свакој страници, у сваком реду по два пута, било је написано „Зврка Звркић“. Што су странице биле ближе последњој, рукопис је био све исписанији.

Ја сам покушао да се насмејем, али ми се осмех угасио већ на угловима усана пред озбиљним лицем моје мајке.

– Стварно ти се чудим, Ана. Како си могла да имаш поверења у њега. – А онда се обратила и мени:

– Знаш ли ти шта значи исписати целу свеску? И то чиме! А? – Пришла је и опалила ми два врућа шамара.

– Учитељице, он је ипак још дете – умешала се Ана док су мени горели образи.

Ове батине запамтио сам за цео живот. Нису ме толико болели ударици, већ то како ме је Ана гледала – тужно али без осуде.

Синиша Ђорђевић
Лесковац
Норвежанска 26
(Хонорар 1.500,00)

Јер, банде не иду у крађу „грлом у јагоде“, то су добро организовани професионалци који прво осматрају „терен“, затим набављају радно одело какво се носи на дотичном градилишту да би, дана одређеног за „акцију“ увербали тренутак кад неки возач за тренутак напусти кабину. Та кратка пауза је довољна да машина „добие крила“. То јест: док се прави радник врати и установи да машина није на месту где ју је оставио а ни на видiku, она већ, са измењеном фирмом вози пут прве луке.

Управо то је начин рада. Украдена машина се вози на источну обалу Велике Британије где је чека брод и уговорено укрцавање. У броду машина мења рухо, да би, са лажном документацијом стигла већ нађеном купцу половних а очуваних машина негде на другој обали Ламанша.

Као на филму

Баш као и код украдених аутомобила и овде се лоповима тешко улази у траг јер је подземље добро организовано. Понекад полиција и успе да нађе украдену и префарбану машину, али углавном то није случај и „босови“ који руководе оваквим разбојништвом задовољно

трљају руке згрћући милијарде.

Има и смешних случајева који личе на филмску комедију. Тако су једно велико градилиште у северној Енглеској посетила три господина у финим оделима, са шеширима и ташнама, који су се представили као представници дирекције предузећа које изводи радове. Господа су показала живо интересовање за механизацију, а нарочито им се свидела нова дизалица од 50 тона.

Радник који је управљао дизалицом, поласкан што су функционери показали толико интересовање баш за његову машину, неуморно им је демонстрирао све могућности дизалице, шта све и како ради, како се њоме управља, okreће, иде напред или назад.

Посета је протекла у најбољем реду. Ником на градилишту разуме се није пало на памет да проверава идентитет функционера све док, три дана касније, она дизалица није ишчезла са градилишта.

Полиција је ипак успела да уђе у траг дизалици. На уобичајен начин она је одвезена у луку, а затим транспортована на континент, где ју је купила нека немачка фирма. О лоповима, међутим, ни речи...

М. К.

ЗАНИМЉИВА НУМИЗМАТИКА

Поред ознаке вредности и припадности државе у којој се штампа на новцу су се често, као што смо већ једном споменули, налазили и разни натписи, поруке, жеље и слично. Тако се, примера ради, на новчићу од 20 лира издатом 1928. године налази следећи текст: „MEGLIO VIVERE UN GIORNO DA LEONE, CHE CENTO ANNI DA PECORA“ – „Боље је живети један дан као лав, него сто година као овца“. Ову препоруку није тешко схватити ако се зна да је настала у време фашистичке еуфорије.

У пропагандне сврхе новац су ковали и мексички револуционари Панчо Виља и Емилиано Запата. На новчићима кованим између 1910. и 1917. било је утиснуто „MUERA HU-

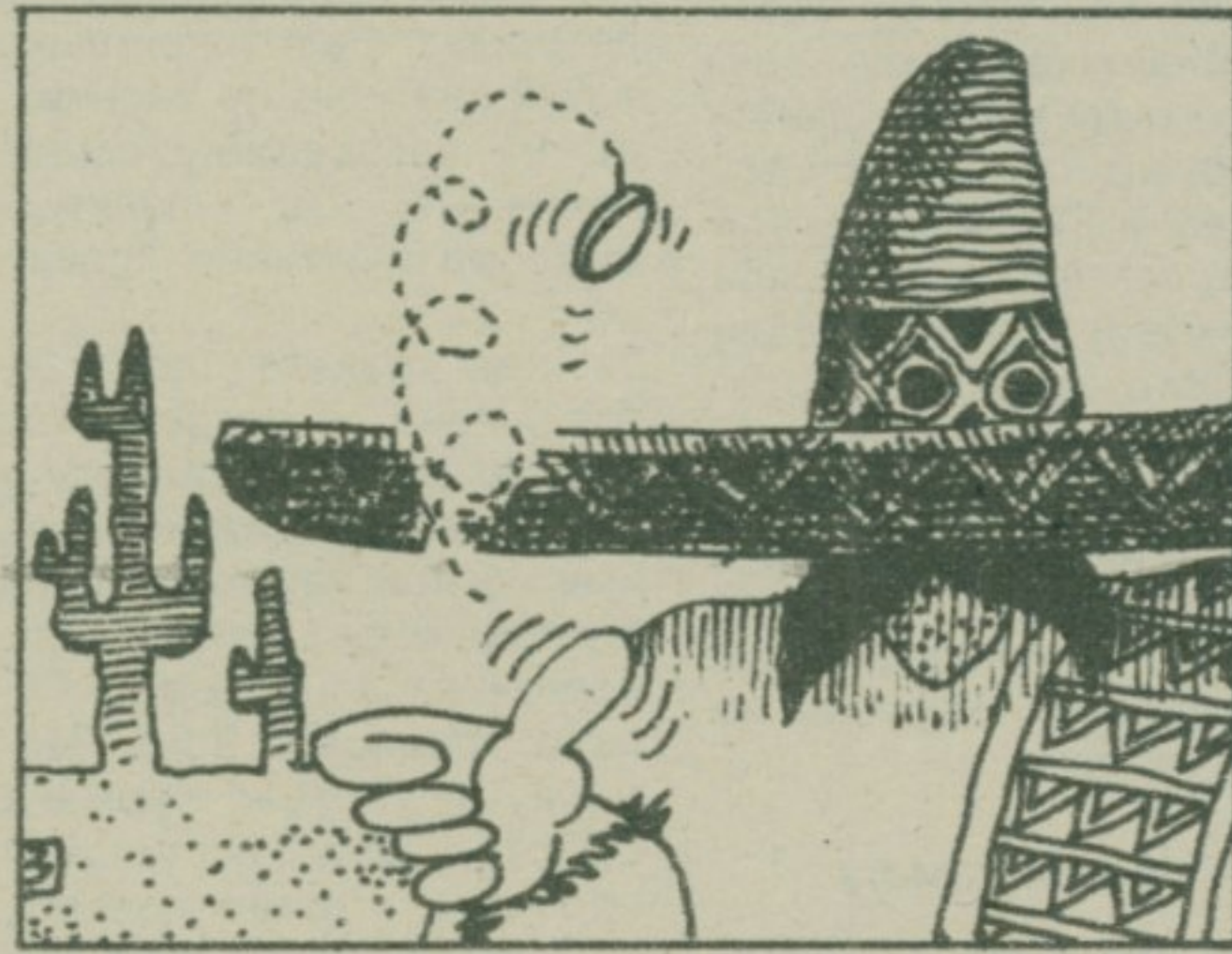
ЈЕДАН ДАН ЛАВА

ERTA“ – „Смрт Уерти“. Тај Викторијано Уерта, био је изабран за привременог председника Мексика. У овом пропагандном дуелу, дебљи крај су извлачили припадници револуционарне војске: свако ко је имао несрећу да падне шака Уертиним трупам а у џепу имао макар и само један овакав новчић био је на лицу места стрељан.

И његово величанство Џејмс I дошло је на идеју да своју највећу жељу, уједињење Ен-

глеске и Шкотске, обнародује на новцу. У ту сврху, појавили су се новчићи на којима је писало „FACIAM EOS GENTEM UNAM“ – „Учинићу их једном нацијом“.

Да је новац као поручен да се на њему изразе разна осећања и расположења, закључили су и Американци па су 1864. године почели да кују новчић од 2 цента на којем је стајао текст: „IN GOD WE TRUST“ – „Верујемо у бога“.

ДРУГИ СВЕТСКИ РАТ

ПЛАМЕНИ ЈЕЗИЦИ

**РАКЕТЕ СА БОЈЕВОМ
ГЛАВОМ НИСУ ИМАЛЕ
ПРЕСУДНИ ЗНАЧАЈ ЗА
ИСХОД СУКОБА
ИЗМЕЂУ САВЕЗНИКА И
ТРЕЋЕГ РАЈХА, АЛИ СУ
ЊИХОВА
КОНСТРУКЦИЈА,
ПОГОНСКО ГОРИВО И
НАЧИН ЛАНСИРАЊА
ЧУВАНИ КАО НАЈВЕЋА
ТАЈНА.**

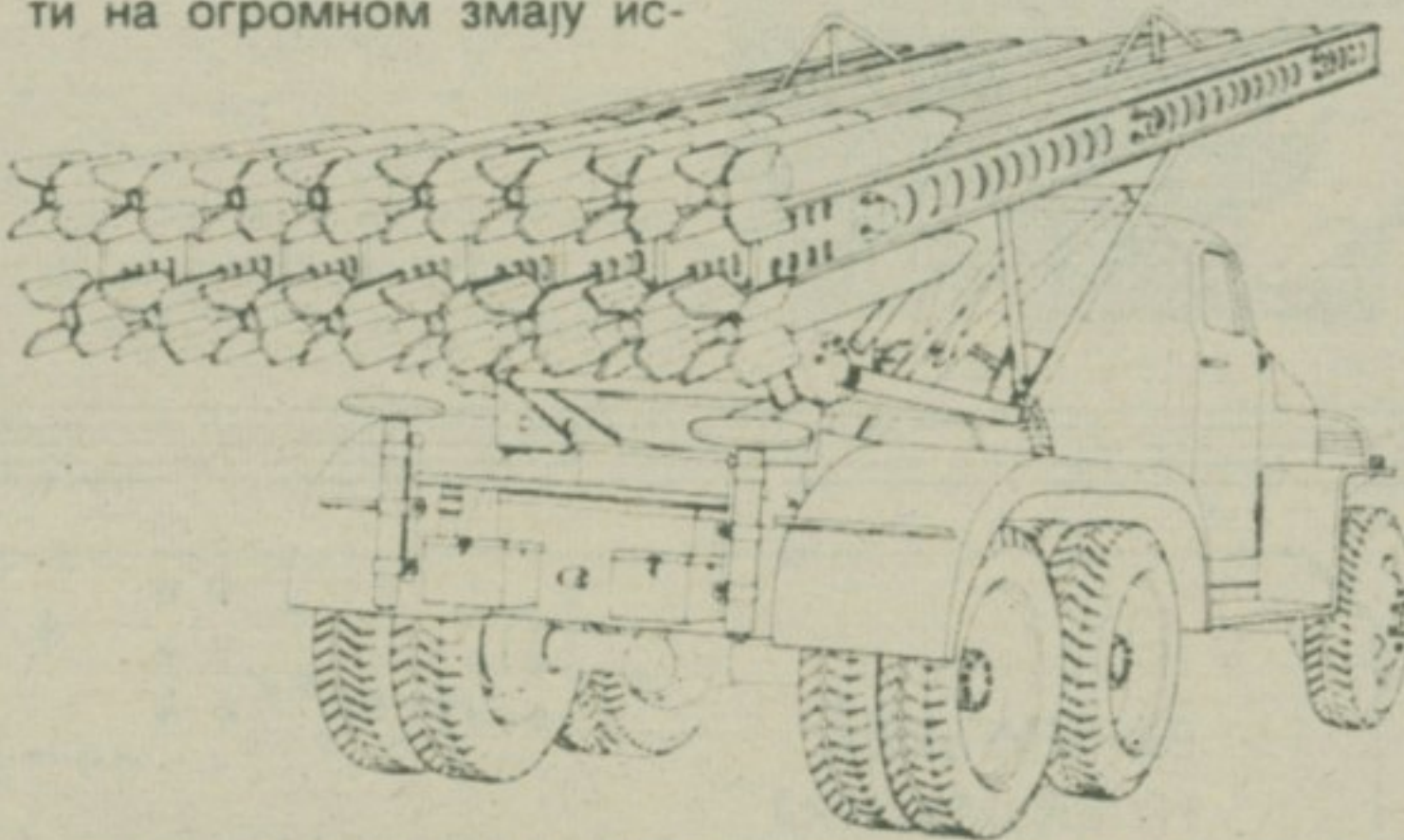
Ракета са експлозивним пуњењем није изум новијег времена, нити се први пут појавила у другом светском рату. Ипак, тада је могла да одигра значајну улогу да околности нису биле другачије. Једина зарађена страна која је од првог дана заиграла на ту карту био је Совјетски Савез. Но, њега су притискале друге муке, од којих су дужина фронта и немаштине биле највеће.

Западни савезници су сматрали да ће рат изнети артиљерија, оклопна возила и ваздухопловство. Према ракетама са експлозивним пуњењем односили су се са доста резерви. И поред тога, папир и проучавања о ракетном оружју чувани су као највећа тајна. Совјети су имали слична схватања, али су били и еластичнији. Њихови конструктори су још после првог светског рата приступили темељном разматрању радова свог земљака Константина Еудардовича Циолковског кога данас сматрају оцем космонаутике. Прву, прилично грубу верзију ракетног оружја начинили су Артемијев и Тихомиров, али су га потпуно усавршили Костиков и Гвај и предали совјетској армији 1938. године. Када је почео други светски рат, оно је носило назив – вишецевно ракетно оружје БМ-8, али су му совјетски војници дали име девојке Каћуше из једне песме.

Човек на змају

Основни принцип функционисања ракета пронађен је пре хиљаду и више

година. За проналазак је заслужна Кина. Њене ракете углавном су служиле за ватромет и забаву. Само једном, у рату с Монголијом 1232. Кинези су помоћу њих избацивали стреле. Почетком 16. века отишли су даље: Кинез Ван Ху је покушао да полети на огромном змају ис-

Ненадмашна каћуша! У совјетској армији није била доступна погледу сваног. Ипак, Немци су успели да је се дочепају.

под којег је поставио 47 ракета. Уместо да се активирају истовремено, ракете су букнуле и Ван Ху је завршио трагично.

Са Далеког истока ракете су допрле у Европу у 11. веку. Од тада па све до 20. столећа коришћене су као ратно оружје. Што због непрецизности путање или опасности за оне који их активирају, нису нашле трајно место у наоружању те су узмакле пред топовима и бакачима. Нарочито је било опасно њихово активирање, слично лансирању садашњих ракета за ватромет. Сем у неколико случајева, оно се заснивало на сагоревању смесе начињене од шалитре, сумпора и угљене прашице.

Прве ракете достојне тог имена у савременом смислу речи настале су у нашем веку и везане су за име четири научника: Руса Константина Циолковског, Американца Роберта Годара, Француза Есно-Пелтрија и Немца Хермана Оберта. Они су решили проблем израде ракета, погонског горива и начина лансирања, разуме се на строго научној основи. Ре-

злату које су добили превазишли су сва знања оних који су се дотле усуђивали да стварају „пламене језике“. Како је за њихов рад био потребан велики новац, нису наишли на разумевање и подршку савременика.

Домет четворице научника Немци су претворили у маштарење па су између 1920. и 1933. размишљали о лансирању ракете у космос. Чак су основали „Друштво за васионске летове“ са пет стотина чланова, углавном хобиста, а 1928. снимили филм „Девојка на Месецу“ у којем је стручни консултант био нико други до Херман Оберт. У филму је први пут примењено одбројавање уназад!

Над каћуша запева

Дошао је и други светски рат. Започет је без „опипљивијег“ ракетног оружја. Изузетак су били Совјети. Њихова каћуша, први пут употребљена на фронту код града Јарцева изазвала је страховиту панику не само код немачких већ и совјетских војника у чијој су близини праштале ракете.

Британско вишецевно ракетно оружје конструисано је када су пешадија, поморство и ваздухопловство већ добили рат са Хитлером.

Американци су начинили вишецевно ракетно оружје тек при крају рата. Монтирали су га на камион и тенк.

Каћуша је била изузетно успело оружје и сигурно је да би преломно утицало на исход рата да су ракете лансиране из њених цеви биле јевтиније, а Совјети економски снажнији. И поред тога, учинила је много. Само оружје чиниле су лансирне цеви постављене на камион. Током рата коришћена су три модела каћуша: БМ-8, БМ-13 и БМ-

–31 па је сходно моделу и број лансирних цеви био различит. Најчешће је употребљавана каћуша са 16 цеви из којих су испаливане ракете калибра 132 милиметра. Камioni су били веома покретни и брзо су мењали положај. Ракете су испаливане из возачке кабине и имале домет од око 7 километара. У почетку су носиле

крилица као стабилизаторе, а онда су усавршене и стабилност је постигнута саморотацијом, односно окретањем око сопствене осе. Приликом испаливања остављале су за собом пламени траг и шириле карактеристичан застрашујући шум. Пошто су батерију каћуша чинили лансирни камиони постављени један до другог у низу, испаливање се вршило ланчано и великом брзином те су ракете падале као плусак на широком подручју изазивајући убитачно дејство. Тешко их је било избећи јер су се кретале брзином од 1278 километара на час!

Ракете на каћушама чинио је погонски мотор и бојева глава чија је тежина износила око 20 килограма. За погонско гориво је коришћен брзосагоревајући барут запаљен електричном капислом. После утрошка горива, ракета је настављала пут по инерцији.

Немци су се дочепали каћуше приликом заузимања Севастопоља 1942. године, али ће остати нејасно зашто нису конструисали нешто слично или бар копирали совјетски модел.

Летећа бомба

Немачки научници на челу са Вернером фон Брауном настојали су да конструишу ракету која ће бацити Енглеску на колена. Како је рат одмицао, а истраживање текло споро, Хитлер је одбио да верује у планове о ракети. Она је први пут лансирана 13. јуна 1944. и пала на територију Енглеске, на коју се иначе сручило око четири хиљаде тих „летећих бомби“ названих V-1. Појава те и много савршеније ракете V-2 дошла је касно, када Немачка ништа више није могла да учини у рату. Ракета V-2 била је једина слична данашњим. Тежила је 14 тона и у глави носила читаву тону експлозива! Снага њених мотора покретаних течним горивом прелазила је 27 хиљада килопонда. Домет је износио више од 300 километара!

Британска искуства са ракетама до почетка другог светског рата нису била мала, али нису дала резултате. На највећој острвској земљи у Европи стално се нешто у том смислу проучавало и петљало и на томе остајало. Оно што је конструисано и понуђено британској армији није било ни близу совјетске каћуше. Експерименти обављени 1940. са убојном ракетом донели су охрабрење. Мајор Данкан Сандс образовао је ракетну батерију и преузео одбрану Кардифа. До краја 1941. формиране су три такве батерије назване

зет, а до децембра следеће године – 91!

Убрзо су Британци произвели и ракету дугачку око два метра која се кретала брзином од око 1600 километара на час. Најчешће је употребљавана против подморница. Прилично корисна била је и ракета ступи дугачка око три метра и тешка око 300 килограма. Имала је домет од 13 километара, а у бојевој глави носила је око 100 килограма експлозива. Кретала се брзином од 900 километар на час.

Британци су експериментисали и са ракетама на течно гориво али им то није ишло од руке. У другој половини рата конструисали су вишецевно ракетно оружје слично каћуши назвали – ленд матрес.

То је труба!

У погледу ракетног оружја највише су заостали Американци. Рат су дочекали са скромним, готово никаквим искуствима. Одмах су послали своје конструкторе у Велику Британију на усавршавање.

Прво америчко ракетно оружје била је – базака! Назив у слободном преводу значи труба, а „кум“ је био један мајор кога ново оружје није одушевило. Када су му рекли да се ради о бестрзајној пушци, намрштио се и процедио:

– Каква пушка, то је труба!

Мајор се преварио. Додуше, основа је била широка и дугачка цев у коју се одозго руком спуштала граната, али је базака као од шале погађала тенк на великој раздаљини и постала једно од најомиљенијих оружја војника.

Каћуша није дуго била енигма. Осим Британаца, допала се и Американцима, али су они почели да је склапају тек пред крај рата. Лансирне цеви су стављали на тенк и камион.

Последњих година рата у Сједињеним Америчким Државама конструисана је и ваздушнодесантна ракета. Названа је тини – тин. Била је дугачка око три метра и у убојној глави носила 67 килограма тринитротолуола. Испаливана је из авиона у току лета, најчешће на бункере.

Американци су доста времена утрошили на експериментисање са ракетама гогојл и бет. Од прве су дигли руке после 1946, а са другом, вођеном радаром, мало су учинили јер је крај рата био питање дана.

И то је било све што су савезници у другом светском рату постигли на пољу развоја ракетног оружја. Основни проблем – примену течног горива – нису успели да превазиђу.

Миленко Тодоровић

Мајкл Џеферсон Браун снимљен са два примерка изузетно ретких нарциса. На жалост – слика је црно-бела...

**У МОДИ СУ
ЈАРКОЦРВЕНИ,
ЗЕЛЕНИ ИЛИ
ПРУГАСТИ.**

**УЗГАЈИВАЧУ МОГУ
ДОНЕТИ МИЛИОНЕ
ПОД УСЛОВОМ ДА ЈЕ
– ВЕОМА, ВЕОМА
СТРПЉИВ!**

Пролеће је доба нарциса, а нарочито у Великој Британији нарочито где је тај нежан жути цвет симбол поновног буђења природе после зиме. Стога можда није чудно што је узгајивачу цвећа Мајклу Џеферсону Брауну из Вустера пало на памет да експериментише баш са нарцисима. Јер, жути и бели, мада раскошно лепи, нису ништа необично. Али јаркоцрвени!

Прошлог пролећа Мајкл Џ. Браун коначно је успео: убрао је први нарцис пламеноцрвен као булка – први такав на свету. Надећу му је и име Брер Фокс, а није дуго чекао ни на купца. Један Американац до лудила зачопан у нарцисе толико се одушевио да је предузимљивом узгајивачу платио 400 фунти за тај цвет! Исказано у динарима то би било око 73000, разуме се нових...

Док процвета – пет година

Ако су Холанђани ненадмашни произвођачи лала а Бугари ружа, Мајкл Џ. Браун свакако ту титулу обезбеђује својој земљи кад је реч о нарцисима јер његов расадник тог цвећа нема премца у Европи ни по величини ни по броју врста. Преко стотину варијација, од бледоружичастих до црвених, затим зелених и пругастих нарциса он нуди сваког пролећа купцима не само на Острву већ широм света: његови нарциси продају се чак на супротној хемисфери, у САД, азијским земљама, Совјетском Савезу.

ЧУДО ПРИРОДЕ И ЉУДСКИХ РУКУ

НАРЦИСИ НИСУ ВИШЕ ЖУТИ

Ово је она сензационална страна посла и успеха Мајкла Џ. Брауна. Међутим, постоји и друга а то је (опет рекло би се невероватан) рад који стоји иза овога – рад који траје годинама.

– Да би се добила врста која се исплати на тржишту – објашњава овај цвећар-бизнисмен – потребно је радити са веома много биљака, обично једна у десет хиљада испадне та, необична. Осим тога, потребно је имати много стрпље-

Наравно, остаје и проблем где наћи неопходне друге врсте нарциса за овакво укрштање, јер Мајклу Џ. Брауну, разуме се, не пада на памет да обелодани на који је начин добио почетне хибриде.

Испричао је, додуше, одакле су потекли веома необични зелени нарциси. Њих је пре четврт века угледао један постарији лекар, доктор Мајкл Инис док је шетао дуж реке Вајтедер у Шкотској. Угледао је бусен зелених нарциса

На овај начин четкицом се преноси поленов прах из цвета једне врсте у цвет друге, да би се, укрштањем, добиле необичне боје.

ња: када се укрсте прве биљке, треба чекати најмање пет година да би добијено семе процветало.

А тек кад процвета – може да се види какве је боје. Врсту Брер Фокс, Мајкл Џ. Браун добио је, како каже, после пуне деценије експериментисања. Дакле, ово није за оне који би хтели да се обогате на брзину.

**Случајно откриће
једног лекара**

Како се, уопште, врши укрштање овог нежног и осетљивог цвећа? Британски узгајивач – сада већ чувен широм света – објашњава део тајне, додуше онај део који је познат сваком цвећару:

– У пролеће, када нарцис развије прве цветове, треба обичном сликарском четкицом узети поленов прах из једне врсте и пажљиво га преместити у цвет друге врсте. Онда остаје да се чека.

Остаје да се чека и чека, најмање оних пет година.

који су дивље израсли ту, крај реке и одушевио се стварно необичним открићем. Доктор, заљубљеник у природу, имао је са собом и мали крамп па је бусен пажљиво ископао и пренео га у свој врт у Вустеру. Зелене нарцисе засадио је иза куће, у потаји од укућана и суседа. Сваке године повећавао им се број и најзад, 1972, тајна је избила на видело!

Мајкл Џ. Браун се заинтересовао за зелене нарцисе и навалио на доктора да му уступи неколико расада. Резултат је познат: узгајивач се после деценије рада прославио и обогатио.

Ко зна колико још осим њега нико у свету неће умети да произведе нарцисе – или зеленкаде како се код нас још називају – у разним бојама. Међутим, није искључено да управо у нашој земљи где у појединим крајевима нарциси расту у природи, као на Дивчибарама или у Горском котару понегде скривени од погледа, расту баш зелени нарциси. Одакле би им народ иначе дао име – зеленкаде?

М. К.

Флаш Тордон: НА ПУСТОЈ ПЛАНЕТИ

II ДЕО

ЦРТА И ПИШЕ
ДЕН БЕРИ

У ПОТРАЗИ ЗА ИЗВОРОМ РАЗАРАЈУЊИХ ЗВУКОВА КОЈИ УГРОЖАВАЈУ ЗЕМЉУ, ФЛАШ И ДЕЈЛ СУ СТИГЛИ НА ЈЕДАН ПЛАНЕТОИД И ОТКРИЛИ ДА ЈЕ ОПАСНОСТ ИЗАЗВАО СЛУДИ МУЗИЧАР ЕГОН БЛАНТ. ТИРАНИН ЈЕ САВЛАДАН ЗАХВАЉУЈУЊИ НЕОБИЧНОЈ ШКОЉКИ И ФЛАШО-ВОЈ ПРИВРЕМЕНОЈ ГЛУВОБИ...

ОСЛОБОЂЕНИ ЉУДИ ПРИПРЕМА-ЛИ СУ СЕ ДА НАПУСТЕ ТИМПАНИ РАКЕТОМ КОЈОМ СУ ДОШЛИ...

ТРЕБА ДА ИДЕМ, ДЕЈЛ? РАКЕТА МЕ ЧЕКА? НЕКА ФЛАШ УЗМЕ ОВУ ШКОЉКУ ЗА УСПОМЕНУ?

ОН ЈЕ НА БРО-ДУ? ПОТРА-ЖИ РА?

ФЛАШЕ? УЗ-МИ ОВАЈ ЛУ-ДИ РОГ ЗА УСПОМЕНУ? АКО НАУЧИШ БАР НЕКОЛИ-ХО НОТА, ПОТРА-ЖИ МЕ У ЦЕЗ-КЛУБУ?

ХОБУ, КИЦОШЕ? НАБИ БУ ТЕ?

У РЕДУ, ДРАРИ? ПОЛЕ-РЕМО? А СА-ДА ИСКЉУЧИ СЛУШНИ АПАРАТ И МАЛО ОДПА-ВАЈ?

КАКО ТИ КАЖЕШ...

ШТА? ДЕЈЛ, АПАРАТ ЈЕ ИС-КЉУЧЕН?

МОЈ СЛУШНИ АПАРАТ БИО ЈЕ ИСКЉУЧЕН СВЕ ВРЕМЕ, А ЧУО САМ СВЕ ШТО СИ РЕКЛА?

ПА, ТИ ЧУ-ЈЕШ? ОХ, ДУШО... ПЛАЧЕ МИ СЕ?

УЗДРЖИ СЕ! ПОТРЕ-БАН ТИ ЈЕ БИСТАР ПОГЛЕД ДА НАС ОДВЕ-ЗЕШ КУКИ?

ПИЛОТИ-РАКУ ПАЖ-ЉИВО? САМО СЕ ТИ УДОБНО СМЕСТИ И ДРЕ-МАЈ?

ТАКО, УСКО-РО...

ЕНО ЈЕ, ФЛА-ШЕ... МАЈКА ЗЕМ-ЉА? ТИХА И СИ-ГУРНА ОД ПАНО-ВОР ЛУДИЛА?

ЗАХВАЉУЈУ-БИ ЈЕДНОМ ТРОМБОНИС-ТИ И ЧУД-НОЈ ШКОЉ-КИ?

НА ЗЕМЉИ ФЛАШ СЕ ОПОРАВ-ЉА КОД ЗАРКО-ВА...

... И ТАКО ЈЕ, ЗАРКО-ВЕ, ПА-НОВ МУ-ЗИЧКИ ГЕНИЈ ПО-БЕДИЛА ЈЕДНА ШКОЉКА?

А ЗВОНА У КУЛИ, КОЈА СУ ТЕ ЗА-МАЛО УБИ-ЛА, ПОВРА-ТИЛА СУ ТИ СЛУХ?

ПОШТО САДА МОЖЕМО ДА БЕЗ ОПАСНОСТИ СЛУ-ШАМО МУЗИКУ, ШТА КА-ЖЕТЕ ЗА ЈЕДАН ЛЕП КОНЦЕРТ КОД КУКЕ? МОН-ТИРАО САМ СНАЖАН ХАЈ-ФАЈ ЧРЕБАЈ?

ПРЕНОСИ ФРЕКВЕНЦИ-ЈУ ЧАК ДО 30.000 ХЕР-ЦА?

АКО СЕ НЕ ЉУ-ТИШ, ДЕЈЛ И ЈА БИСТО РА-ДИЈЕ У БИО-СКОП НА ФЕСТИ-ВАЛУ НЕМОГ ФИЛМА?

ЗАШТО МЕ ЈЕ
ВОЗАЧ ПРВО ОС-
ЛОВИО? СТВАР-
НО НЕ СХВА-
ТАМ...

ФЛАШ ЈЕ
БАШ ИСПОД
НАС?

ПА, ИСПУС-
ТИ ТЕРЕТ,
БАЈРОНЕ!

ФЛАШЕ ГОРДО-
НЕ,
ОВО
ЈЕ ЗА
ТЕБЕ?

ФЛА-
ШЕ
ГОР-
ДО-
НЕ?

ДО
БА-
ВО-
ЛА?

ТРАС!

ШТА? САНДУК ЈЕ
ОД ПАПИРА... НЕ
БИ МЕ НИ ОГРЕБАО
... КАКВА ЈЕ ТО
ИГРА МАЧКЕ И МИ-
ША? ЗБОГ ЧЕГА МЕ ПЛА-
ШЕ?

ПРВО УХОДА... ПА
ВОЗАЧ КОЈИ МЕ
ЈЕ ОПОМЕНУО...
ЗАТИМ ОНА КУТИ-
ЈА С КРОВА... НЕ-
КО МЕ ЗАВИТЛА-
ВА? ЗАШТО, ЗАР-
КОВЕ?

ИЗВИ-
НИ,
ФЛА-
ШЕ?
ТЕ-
ЛЕ-
ФОН...

ЗА МЕНЕ?

АЛО? Б.Б.
РЕМСЕН? У ТРИ
КОД ВАС? АЛИ,
ШТА?
АЛО?
АЛО?

Б.Б. РЕМСЕН?
НАЈВЕЋИ ПРО-
ИЗВОЂАЧ РАКЕ-
ТА? МОРА ДА
ЈЕ ВАЖНО?
ИЛИ НЕШ?

НИЈЕ МИ
ДАО ВРЕ-
МЕНА ДА
ОДБИЈЕМ?

ФЛАШ ЈЕ СТИГАО НА
ИТАЊЕ Б.Б. РЕМСЕ-
НА...

ГОСПОДИНЕ
ГОРДОН? КАС-
НИТЕ?

ТИ?

ЖУДЕО
САМ ДА МИ
ПАДНЕШ У
ШАКЕ? КАК-
ВУ СИ ТО
ИГРУ ПО-
КУШАО СА
МНОМ? ЧЕ-
МУ СВЕ ОНО,
БАЦО?

ПОПЛА-
КО ГОС-
ПОДИ-
НЕ
ГОР-
ДОНЕ?
ГОСПО-
ДИН РЕМС-
СЕН...

АУ, ДИВНО, ГОС-
ПОДИНЕ ГОРДОНЕ!
НИ КРУПНИ БАЈРОН
ВАС НИЈЕ УПЛАШИО?
ВИ СТЕ МОЈ
ЧОВЕК?

?

СВИ ТИ ТРИКОВИ... ЗНАЧИ, ГОЛИ-ЖАТ МЕ ИСПРОБАВАОУ? ДА НИСТЕ ТАКО СТАРИ, ЈА БИХ...

АХА? КАК-ВА ХРАБРОСТУ А САДА ДА РАЗГОВАРАМО МИРНИЈЕ?

ПРИЗНАЈЕМ ДА СУ СРЕДСТВА БИЛА НЕУОБИЧАЈЕНА? БАЈРОН ЈЕ ИСПИТИВАО ВАШЕ РЕФЛЕКСЕ... А РЕЗУЛТАТ МИ СЕ ДОПАДА?

МЕНИ НЕ? НЕ СВИ-БА МИ СЕ ВАШЕ САМОЗАДОВОЉСТВО? КАДА ЈЕ РЕЧ О ПОСЛУ, НЕМОЈТЕ МЕ ЗВАТИ, РОСПОДИНЕ РЕМСЕНЕ...

... ЗВАКУ ЈА ВАС? ЗБОГОМ?

ШТЕТА? ДОКТОРУ ЗАРКОВУ БИ ДОБРО ДОШАО ТАЈ МИЛИОН ДОЛАРА?

ЗНАЛИ СТЕ ДА ЗАРКОВУ ТРЕБА МИЛИОН ДОЛАРА ЗА ЕКСПЕРИМЕНТ? ТО ЈЕ БАЈРОН ПРОЊУШКАО У АЛИ, ТО НИЈЕ ФЕР ИГРА?

ИГРАМ НА ПОБЕДУ? МО-РАО САМ, ЈЕР ЈЕ ВАЖНО?

У РЕДУ РЕМСЕНЕ? КАКАВ ЈЕ ПОСАО? СМРТНОСНИ ЛЕТ НОВОМ РАКЕТОМ?

НИШТА ТАКО ДРАМАТИЧНО? ЈА САМ СТАР? УСКОРО ЋУ ДА ПРЕДАМ РЕМСЕ-НОВУ ФАБРИКУ РАКЕТА ДЕТЕТУ СВОГА СИНА, КОЈЕ ЈЕ ДИВЉЕ И НЕ ЖЕЛИ ОДГОВОРНОСТ!

МИСЛИО САМ ДА БИ ТУ ПУТ У СВЕТИР НАШОМ РАКЕТОМ ПОМО-ГАО...

ДА СЕ ПРИПИТОМИ? ТО БИ БИО МОЈ ПОСАО... ФЛАШ ГОР-ДОН-ЧУВАР БЕБЕ? Е ПА, ПРИЈАНЕ...

СТАВИЛИ СТЕ МЕ НА ОНЕ ПРОБЕ ДА БИ-СТЕ ВИДЕЛИ МОГУ-ЛИ ДА БУДЕМ ДА-ДИЉА ЈЕДНОМ РАЗМАЖЕНОМ ДЕ-РИШТУ, РЕМСЕНЕ... ДА БИХ ГА ВОЗИ-КАО ПО СВЕТИ-РУ?

НЕ ЊЕГА, ГОРДОНЕ? СТАРЛИНГ? ЈЕ МО-ЈА УКУКА... И СЛЕ-ДЕЋИ ПРЕДСЕД-НИК РЕМСЕНОВЕ ФАБРИКЕ РАКЕТА? АКО МИС-ЛИТЕ ДА ЈЕ ПОСАО ЛАК, КА-ЖИТЕ...

РАЗБИЈАЛА ЈЕ КОЛА У ИНДИЈАНОПОЛИСУ, ПОТАПАЛА ЈАХТЕ ОД МА-ДАГАСКАРА ДО СТРОМБО-ЛИЈА, СУРВАЛА АВИОН НА АНТАРКТИКУ, ПОБЕЂИВА-ЛА МУШКАР-НЕ... И УВЕК ИЗЛАЗИЛА СА ОСТЕКОМ?

ДИВНО ДЕТЕ ТА СТАРЛИНГ?

ДРАГО МИ ЈЕ ДА ТАКО МИСЛИ-ТЕ, ГОС-ПОДИ-НЕ ГОР-ДОНЕ?

СТАРЛИНГ? СТИЖЕШ ТАМАН ДА УПОЗ-НАШ...

ФЛАША ГОРДОНА... ЧУЛА САМ ВАШ РАЗГОВОР? ЗНАТЕ ЛИ НЕШ-ТО БОЉЕ НЕГО ДА ИЗБЕГА-ВАТЕ САНДУКЕ?

О, ДА, ГОСПОДИЦЕ РЕМСЕН? ТРДАМ УШИ-МА, ЧИТАМ УНА-ТРАГ... АЛИ ЗА-СПЕЈАВАЊЕ ДЕВОЈКЕ НИЈЕ ДОБАР НАЧИН ДА СЕ ПРОВЕ-ДЕ ВРЕМЕ У ВАСИОНИ? УПРО БИХ ОД ДО-САДЕ?

МОЖЕТЕ СЕБИ ДА КУПИТЕ КЛОВ-НА И ТУЋЕ ЛИЛИ-ХИПА У МЕС-НОМ ЦИР-КУСУ, МАТА! А САДА ДА ПРО-БЕМ...

ДОБАР ЈЕ, ДЕДА? УЗМИ ГА?

МОЖДА ТРЕБА ДА ПОНОВИМ, ГОСПОДИ- НЕ РЕМСЕН? НИ САМ ЗА ИЗНАЈМЉИВАЊЕ? ПУТОВАЊЕ У СВЕМИР ЈЕ ОЗБИ- ЉАН И ОПА- САН ПОСАО? СА НЕОЗБИЉ- НОМ ДЕВОЈ- КОМ, ТО БИ БИЛО САМО- УБИС- ТВО?

БОЈИТЕ СЕ МА- ЛЕ ДЕ- ВОЈКЕ, ГОР- ДО- НЕ?

ШТА, ВИ... А БАШ САМ ХТЕО ...

У РЕДУ, РЕМСЕ- НЕ? НАШЛИ СТЕ СЕБИ ПИЛО- ТА?

ОХ, ОН КАО ДА ПРЕТИ... АЛИ ПРЕ НЕРО ШТО СЕ ЛЕТ ЗАВР- ШИ...

... СТАРЛИНГ БЕ ИМАТИ ЗАДОВОЉ- СТВО...

... ДА СЛО- МИ ПЛАХО- ВИТОГ ГОРДО- НА ...

ЈЕСИ ЛИ СИ- ГУРАН ДА ЖЕ- ЛИШ ТАЈ ПОСАО, ФЛАШЕ? НОВАЦИ МИ НЕ ТРЕБА, ЈЕР САМ ИОНА- КО ОБУСТАВИО ЕКСПЕРИ- МЕНТ?

ОХ, ДРАГИ? МОРА ДА ЈЕ ЗАДАТАК ПОРИБЕЉАН КАД РЕМСЕН НУДИ МИЛИ- ОН ДОЛА- РА?

НЕ, ДУШО...

... ОН САМО ЖЕЛИ ДИСКРЕ- НИЈУ? ЛЕТ ЈЕ ИНАЧЕ САВР- ШЕНО БЕЗБЕ- ДАН? НЕ БРИ- НИ СРНЕ, БР- ЗО БУ НАТ- РАГ?

КАСНИЈЕ, НА РЕМСЕ- НОВОМ РА- КЕТОДРО- ТУ...

У РЕДУ, ГОСПО- БИЦЕ РЕМСЕН? РАКЕТА ЈЕ СПРЕТНА? У СВЕ- МИРУ НЕ МОЖЕТЕ СВЕ ДА РЕШИТЕ НОВЦЕМ?

ЗВУ- ЧИ ДИВНО? СПРЕТ- НА САМ?

ЗАПАМТИТЕ, ФЛАШЕ, НЕ ШТЕ- ДИТЕ ЈЕ ТЕРО- БАТ АКО ЈЕ РАЗМАЗИТЕ, УНИСТИТЕ ВАС? АЛИ ШТА ГОД ДА УРАДИТЕ, ВРАТИТЕ ЈЕ БЕЗ- БЕДНО? СРЕГНО?

ХВАЛА, РЕМСЕ- НЕ? КАД СЕ ВРА- ТИ СА ОВЕ ВОЖ- ЊЕ КРОЗ СВЕ- МИР...

... БИЋЕ СРЕГНА ДА ПРЕУЗМЕ ПОСАО ПРЕД- СЕДНИКА РЕМСЕНОВЕ ФАБРИКЕ РАКЕ- ТА?

У РЕДУ, СТАР- ЛИНГ? ВЕЖИТЕ ПОЈАСТ УЗЛЕ- БЕМО?

А-ХМ? ПРЕ- СКОЧИТЕ ДЕ- ТАЉЕ, ПА ДА ПОЈЕ- ТИМО?

ВИ СТЕ ОДРАСЛИ, НЕ МОГУ ДА ВАС ПРИ- МОРАВАМ? ПРИПРЕМИ- ТЕ СЕ? ПО- ЛАЗИМО?

И ВРЕМЕ ЈЕ? ДА НЕ ПРИЧА- ТЕ, БИЛИ БИМО НА ПОЛА ПУТА ДО МАРСА?

БРОД ЈЕ ЈУР- НУО. СНАЖ- НА СИ- ЛА ТЕЖЕ ПРОС- ТО ЈЕ ПРИЛЕ- ПИЛА ПУТНИ- КЕ ЗА ЊИХО- ВА СЕ- ДИШ- ТА...

КИЛОМЕТРИМА ВИСОКО, СИЛА ТЕ- ЖЕ ЈЕ ПОПУСТИЛА. ФЛАШОВЕ СПРЕТНЕ РУКЕ ЗАДРЖАЛЕ СУ СТАРЛИНГ ДА НЕ ОД- ЛЕТИ...

ОХХХ?

ДРУГИ ПУТ НЕЈУ БРИЊИТИ?

МОГЛИ СТЕ
ДА ИЗЛЕТИ-
ТЕ КРОЗ ПРО-
ЗОР? АКО СЕ
ДРУГИ ПУТ
НЕ ВЕЖЕТЕ,
НЕЋУ БРИНУ-
ТИ О ВА-
ПА?

ПИХ?
ТО ЈЕ
ШТОС ДА
МЕ ЗА-
ПЛАШИТЕ?
ДРУГИ
ПУТ НЕКЕ
УПАЛИ-
ТИ?

УНАЈМЉЕ-
НИ СТЕ КАО
ПИЛОТ, А НЕ
ДАДИЉА?
САМО МИ
ПОКАЖИТЕ
ЧУДЕСА
СВЕМИРА,
А САВЕТЕ
ПРЕСКОЧИ-
ТЕ?

У РЕДУ,
СТАР-
ЛИНГ?
ЈЕСТЕ
ЛИ НЕ-
КАД ОСЕ-
ТИЛИ
БЕСТЕЖИ-
СКО СТА-
ЊЕ?

ФЛАШ ЈЕ ИСКЉУЧИО ВЕШ-
ТАЧКУ ГРАВИТАЦИЈУ...

ХЕЈ? СПУСТИТЕ МЕ?
СТОМАК МИ СЕ ПРЕО-
КРЕЊУО?

ЈА
САМ
САМО
ПИЛОТ!
МОЖДА
РЕТЕ
ТРАЖИТИ
И ДА
ВАМ ПЕ-
РЕМ
УШИ?

ПРЕВРШИ-
ЛИ СТЕ СВА-
КУ МЕРУ?
ЛЕБДИМ
ОВАКО ЧИТАВ
САТ? ГЛАДНА
САМ? СПУСТИ-
ТЕ МЕ?

СТИ-
ЖЕ
ЈЕДАН
СЕН-
ДВИЧ?

ДОК ЈЕ ВЕШТАЧКА ГРАВИТА-
ЦИЈА БИЛА ИСКЉУЧЕНА, СЕН-
ДВИЧ ЈЕ ДОЛЕЂЕО ДО СТАР-
ЛИНГ...

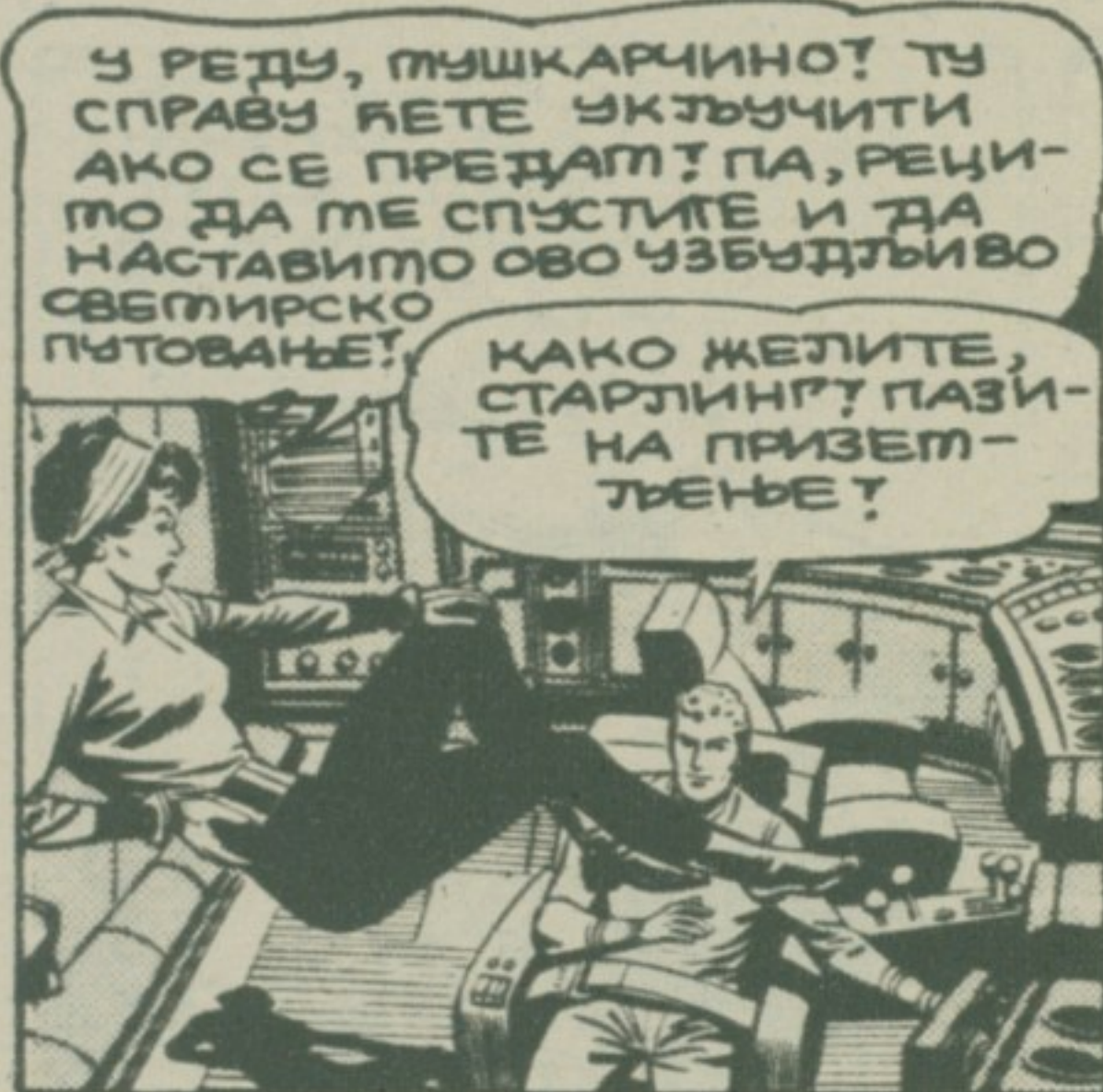
МММФФ?
ЈЕДВА
ПУТАМ?

ЕВО ТИ МА-
ЛО ВО-
ДЕ?

АЛИ,
ВОДА
ВИСИ
У ВАЗДУ-
ХУ?

ТО СУ ЧУДЕСА СВЕ-
МИРА? СЛОБОДНИ
ПАД У КОМЕ НЕ ПОС-
ТОЈИ ГОРЕ И ДОЛЕ...
НЕМА СИЛЕ ТЕЖЕ
ДА ВАМ ПОМОГ-
НЕ?

У РЕДУ, ПУШКАРЧИНО? ТУ
СПРАВУ РЕТЕ УКЉУЧИТИ
АКО СЕ ПРЕДАМ? ПА, РЕЦИ-
МО ДА МЕ СПУСТИТЕ И ДА
НАСТАВИМО ОВО УЗБУДЉИВО
СВЕМИРСКО
ПУТОВАЊЕ?

КАКО ЖЕЛИТЕ,
СТАРЛИНГ? ПАЗИ-
ТЕ НА ПРИЗЕМ-
ЉЕЊЕ?

КАДА ЈЕ ФЛАШ ПОНОВО
УКЉУЧИО ВЕШТАЧКУ ГРА-
ВИТАЦИЈУ...

УХХ? БАШ
СТЕШНО? ТО
МИ СЕ СВИЂА
КОД ВАСТВИ
УВЕК ПРЕУЗИ-
МАТЕ САВ РИЗИК?

ПРОБАО
САМ НЕ-
КОЛИКО
ПУТА?

ДИВНО? ПА, ДА
ОНДА ЖИВИМО
ОПАСНО, ЛАВЉЕ
СРЧЕ?

ХЕЈ?
ТИ ЛУДА
ТИПРИЦЕ?
НЕ?

СТАР-
ЛИНГ,
ЛУДО
ЈЕДНА?
ОШТЕТИЛА
СИ ИНСТРУ-
МЕНТ-ТАБ-
ЛУ? ИЗГУ-
БИЛИ СМО
КОНТРО-
ЛУ?

МА, ХАЈДЕ, ПУТАЧУ
ВАТРЕ? ПИЛОТИ РА-
КЕТА СУ СПРЕМНИ
КА ТЕ МАЛЕ РИЗИКЕ?
ТО БИ БИО МАЧКИ
КАШАЉ ЗА ПРАВО
АКРОБАТУ КАО ШТО
ЈЕ ПИЛОТ ЈАН
СТИЛ?

ЛАКОМИС-
ЛЕНО ДЕРИШ-
ТЕ... АКО НЕ
УТИРИМ РА-
КЕТУ, ОБОЈЕ
БЕМО ВИТИ
ПРТВИ, КАО
И ОН?

ПИХ?
ОПЕТ
МЕЛОДРА-
МА? ТИ
СИ, ФЛА-
ШЕ, БАШ
ЗАХОЛИ-
ВУД?

МЕТЕОРСКО
ПОЉЕТ И ТО
НИСУ ФИЛМСКИ
РЕКВИЗИТИ, ЧУ-
РО?

СЛУШАЈТЕ, ВИ...
МОЖДА СТЕ БИЛИ
СЛАВНИ ЈАН СТИЛ,
АЛИ САДА СТЕ САМО
РОБИНЗОН КРУСО КО-
ЈИ МОЛИ ЗА
МЕСТО У МОЛОД-
РАКЕ-
ТИ?

ДОСТА,
СТАР-
ЛИНГ?

НИКО НИШТА
НЕ МОЛИ?
АКО НАМ ЈАН
ПОМОГНЕ, СВИ
ИДЕМО
ОДАВДЕ?

ДА ПРВО
ИЗНЕСЕ-
МО НА-
ТИРНИ-
ЦЕ ДО
МОСКРО-
ВИШТА?

КИЛОМЕТАР ДАЉЕ...

ЕНО, ФЛАШЕ, МОЈЕ ПЕ-
БИНЕТ ГОДИНУ ДАНА МЕ
ЧУВАЛА ОД ЦИНОВСКИХ
ГУШТЕРАТ

ОХ! ОВО СЛЕДОВА-
ЊЕ ЈЕ ПРАВА ПОЗБА!
ЈА САМ ЖИВЕО ОД ОО-
КА ОД КАКТУСА, ПЕ-
ЧЕНОГ КАКТУСА,
КУВАНОГ КАК-
ТУСА? МЕСЕЦ
ДАНА НИСАМ
ИМАО НИ
КИШНИЦУ?

ДОНЕЛИ
СТО ДОС-
ТА ВО-
ДЕТИМА
И ЗА БРИ-
ЈАЊЕ?

ВИДИ
СЕ?

ПРАВИ
ЖИЛЕТ?
ЗАБОРА-
ВИО САМ
КАКО ИЗГЛЕ-
ДАМ ПОД
ОВИМ ЖЕБ-
ЊЕМ?

НАВА-
ЛИ, ЈА-
НЕ! НА-
БИ БУ-
ТИ И НЕ-
КУ ОДЕ-
БУ?

ПА, ФЛА-
ШЕ... КАКО
ИЗГЛЕ-
ДАМ?

КАД СТАРЛИНГ
ПОВРАТИ ДАХ,
НЕКА ОНА КА-
ЖЕ?

ПА, ЈАНЕ, ИН-
СТРУМЕНТ
- ТАБЛА ЈЕ
ЗАКРПЉЕ-
НА?

КРАСНО! ТРЕБА
НАМ ЈОШ НЕКОЛИКО
ДАНА ДА ДОДАМО

НОВЕ ДЕ-
ЛОВЕ ЗА
ОВО КРИ-
ЛО?

РАДИТЕ
ВЕЋ ДВЕ
НЕДЕЉЕ!
ЧЕМУ СВЕ
ТО?

ЧИТАЛА
САМ ДА ЈЕ
ВЕЛИКИ
ЈАН СТИЛ
ЛЕТЕО НА
РАКЕТАМА
С ЈЕДНИМ
КРИЛОМ?
УДЕС ТИ ЈЕ
СЛОМИО НЕРВЕ?

МОЖЕ БИТИ...
А МОЖДА ЈЕ
ПОСЛЕ ГОДИ-
НУ ДАНА НА
ОВОМ ПЛА-
НЕТИ ХА-
ЗАРДЕР ЈАН
СТИЛ ЗАВР-
ШИО СВОЈЕ?

ПАДА
ТРАК,
ФЛАШЕ!
БОЉЕ
ДА ИДЕ-
МО У ПЕ-
БИНУ?

О, ДА! ПРЕ
НЕГО НАС
ЗГРАБИ
ТАЗ СТАРИ
ГУШТЕР!
А ИМАМО
САМО МАЛИ
ВАЗДУШНИ
ПИШТОЉ?

УФ!
ОВДЕ ЈЕ
КАО У ПЕК-
НИЦИ? А
ТЕК МИРИС!
ШТА ЈЕ ТО?

ПАПРИКАШ
ОД КАКТУСА?
ЈАНОВ РЕЦЕПТ!
СВЕ ОСТАЛО СМО
ПОТРОШИЛИ?

ШТА? ОЧЕКУЈЕШ
ДА ТО ЈЕДЕМ?
ТРЕБА ДА ИРК-
НЕМ ЗАТО ШТО
ЈЕ ОН ПОЈЕО
ДЕО МОЈЕ ХРА-
НЕ?

УШТЕ ДЕО
НАМ ЈЕ
ДВЕ НЕДЕ-
ЉЕ ОКО
ПОПРАВКЕ
БРОДА... И
ДАО НАМ
СКЛОНИШ-
ТЕ?

СКЛОНИШТЕ? НЕ, НЕ-
ГО ЗАТВОР! САМО
ЗАТО ШТО СЕ ПЛА-
ШИ ГЛУПОГ ГУШТЕ-
РАТЕ, ПА ДОСТА! НО-
БАС СПАВАМ ПО-
РЕД ОТВОРЕНИХ
ВРАТА?

ЗАРОСНИМ ШИШТАЊЕМ, ГУШТЕР ЈЕ ИЗБАЦИО ЗАПАЉЕНИ КАКТУС И КРЕ-
НУО ЗА НОВИМ НЕПРИЈАТЕЉЕМ...

КАКО ЈЕ ОПЕК-
ЛА РУКУ, СТАР-
ЛИНГ ЈЕ НАСТА-
ВИЛА ДА СЕ
ВЕРЕ, ДОК...

ОВА СТЕНА...
ТРЕБА ДА ЈЕ
ГУРНЕМ... АКО
МЕ БОЈ НЕ СПРЕ-
ЧИ...

СТАРЛИНГ ЈЕ УПО-
ТРЕБИЛА СВО СНАГУ
ДА ГУРНЕ
СТЕНУ...

СТЕНА СЕ СУРВАЈА НА
ГУШТЕРА И ОБОРИЛА ГА

ЗВЕР ЈЕ ДИВЉЕШИ-
БАЛА РЕПОМ И ПРЕ-
ТИЛА ДА ЈАНА ОД-
БАЦИ НА СТЕНУ...

РАЊЕНИ ГУШТЕР ОПАЗИО
ЈЕ ЈАНА И ШЧЕПАО ГА КАО
КЛЕШТИМА...

И ТАДА...

ЈАНЕ? САГНИ
ГЛАВУ И ПОКРИЈ
ОЧИ?

УДАР ТОПЛОТЕ... КАНЋЕ СУ ПО-
ПУСТИЛЕ... И ЈАН ЈЕ ПАО НА ТЛО...

ФЛАШЕ?
ШТА
ТЕ ЈЕ
ЗАДРЖА-
ЛО?

ЖАО МИ ЈЕ,
ЈАНЕ? БИО
САМ ДАЛЕКО?
ГДЕ ЈЕ СТАР-
ЛИНГ?

НА ОНОМ ИС-
ПУСТУ, У НЕС-
ВЕСТИ ЈЕ И
ПОВРЕЂЕ-
НА?

СПУС-
ТИМ
ЈЕ ДО-
ЛЕ?

ГУРНУ-
ЛА ЈЕ
РУКУ У
ВАТРУ
ДА МЕ
СПАСЕ?
КАКО ЈЕ,
ФЛАШЕ?

МАЛО ПО-
ВЕ ПОМО-
ЋИ ЋЕ РЕ-
ШИТИ СТВАР!
АЛИ, ТИ РЕШ
БИТИ ПРАВИ
ЛЕК? МИС-
ЛИМ ДА ЋЕ
СВЕ БИТИ У РЕ-
ДУ?

ЈАНЕ, ЈЕСИ ЛИ ТО ТИ? ЈЕСИ ЛИ ДОБРО?

ДОБРО МИ ЈЕ? ФЛАШ ЈЕ СРЕДНО ГУШТЕРА... АЛИ, ТО ЈЕ БИЛА ТВОЈА ПРЕДСТАВА? СПАСЛА СИ МИ ЖИВОТ?

ШАТИШ СЕ? СТАВИО СИ ГЛАВУ У ТОРБУ ДА МЕ ЗАШТИТИШ, ИАКО САМ ИСПАЛ ТАКАВ НИТКОВ? ЗАШТО, ЈАНЕ?

ДА ТИ НАЦРТАМ?

МОЖДА БЕ ПОВРАТАК КУКИ НАЗНАД БИТИ МИ-РАН...

РАКЕТА ЈЕ СПРЕТНА? УБАЧЕНО ЈЕ ЈОШ ЈЕДНО СЕДИШТЕ? ХОРЕШ ДА УПРАВЉАШ?

ЈОШ ПИТАШ? ПОСЛЕ ЧЕТРНАЕСТ МЕСЕЦИ ИЗВУПРАВЉАЧА?

УСКОРО, РАКЕТА ЈЕ НАПУСТИЛА ПУСТУ ПЛАНЕТУ И ПОШЛА ПРЕМА БЕЗВАЗДУШНОМ ПРОСТО-РУ...

СТАРЛИНГ, ДА НАСТАВИМО ИЗЛЕТ ПО СВЕТИ-РУ?

ЗБОГ ЧЕГА? НАШЛА САМ СВЕ ШТО САМ ТРАЖИЛА? СЕМ ЈАНА, НИШТА МИ ВИШЕ НЕ ТРЕБА?

УСПЕО СИ, ЈАНЕ? ЕНО ЈЕ... МАЈКА ЗЕМЉА?

СКРАТИ, ФЛАШЕ? ОВО ЈЕ БИЛА СИТНИЦА? НИСАМ ЈА ВИШЕ ЗА ОВАЈ ПОСАО? КО БЕ ХТЕТИ ПИЛОТА БЕЗ НОГЕ?

ЈОШ УВЕК ДОБРО УПРАВЉАШ?

ЈА, ЛУДО? НЕКО ТРЕБА ДА УПРАВЉА РЕМСЕНОВОМ ФАБРИКОМ РАКЕТА? НЕКО ТРЕБА ДА УПРАВЉА МОЛИМ ЖИВОТОМ? А АКО САМО СПОМЕНЕШ САЖАЉЕЊЕ И МИЛОСТИЊУ, ДОБИЉУ НАПАД?

ПОЛАКО? ИМАМ РАДИО-ВЕЗУ?

АЛО-ГОРДОН РЕМСЕ-НУ? ВРАТИО САМ ЈЕ ЖИВУТИ ЈЕДНОГ ПУТНИКА... ЈАНА СТИЛА... НАБЕНОР У СВЕТИРУ?

РЕМСЕН ГОРДОНУ? ЈЕСТЕ ЛИ РЕКЛИ ЈАНА СТИЛА? МОЛИМ ПОНОВИТЕ?

ТО ЈЕ ОН? ЈАН СТИЛ?

ЧУО САМ ДА ЈЕ ИЗРУБИО НОРУ?

И ЖИВЕО ЈЕ ГОДИНУ ДАНА НА ПУСТОЈ ПЛАНЕТИ? ЈУНАК?

ГОСПОДИНЕ СТИЛ, МОЈ МАГАЗИН НУДИ 20.000 ДОЛАРА ЗА ВАШУ ПРИЧУ?

А МИ 100.000 ДОЛАРА ЗА ПРАВА НА ФИЛМ?

ИМАМ УГОВОР ЗА ТЕЛЕВИЗИЈСКУ СЕРИЈУ?

ОСТЕХ МОЛИМ?

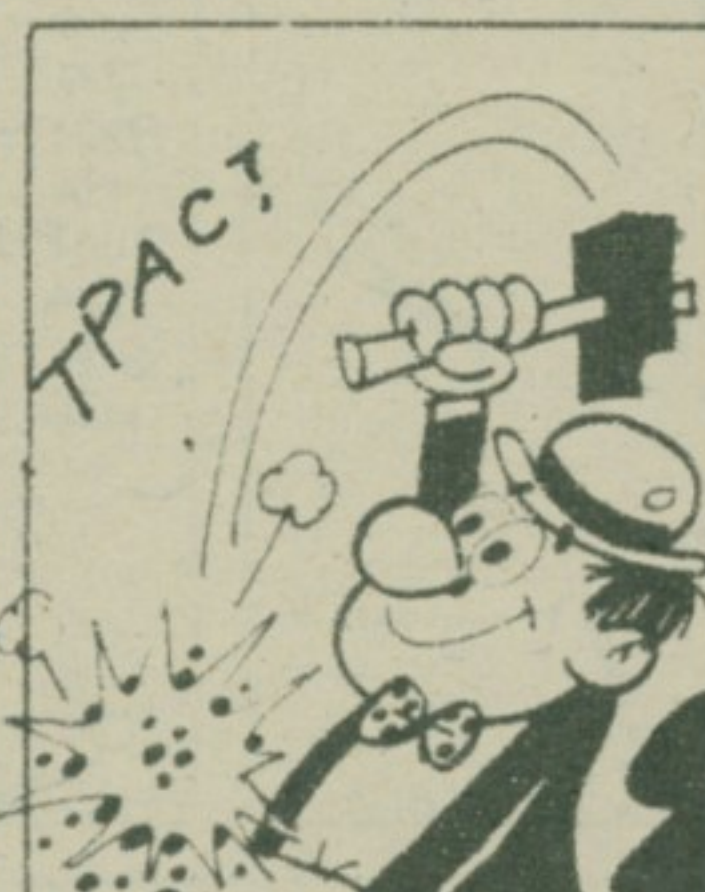
ЖАО МИ ЈЕ, ДРЪГАРИ! ВЕК САМ ПРИСТУПИО РЕМСЕНОВОЈ ФАБРИЦИ РАКЕТА... ЗА ЦЕО ЖИВОТ!

ЧЕСТИТАМ, ФЛАШЕ! ВИ СТЕ ДОИСТА ЗАРАДИЛИ ОНАЈ МИЛИОН ЗА ЗАРКОВА?

КРАЈ

Недељко Недељкић: ОПЕРАЦИЈА ТОСТ

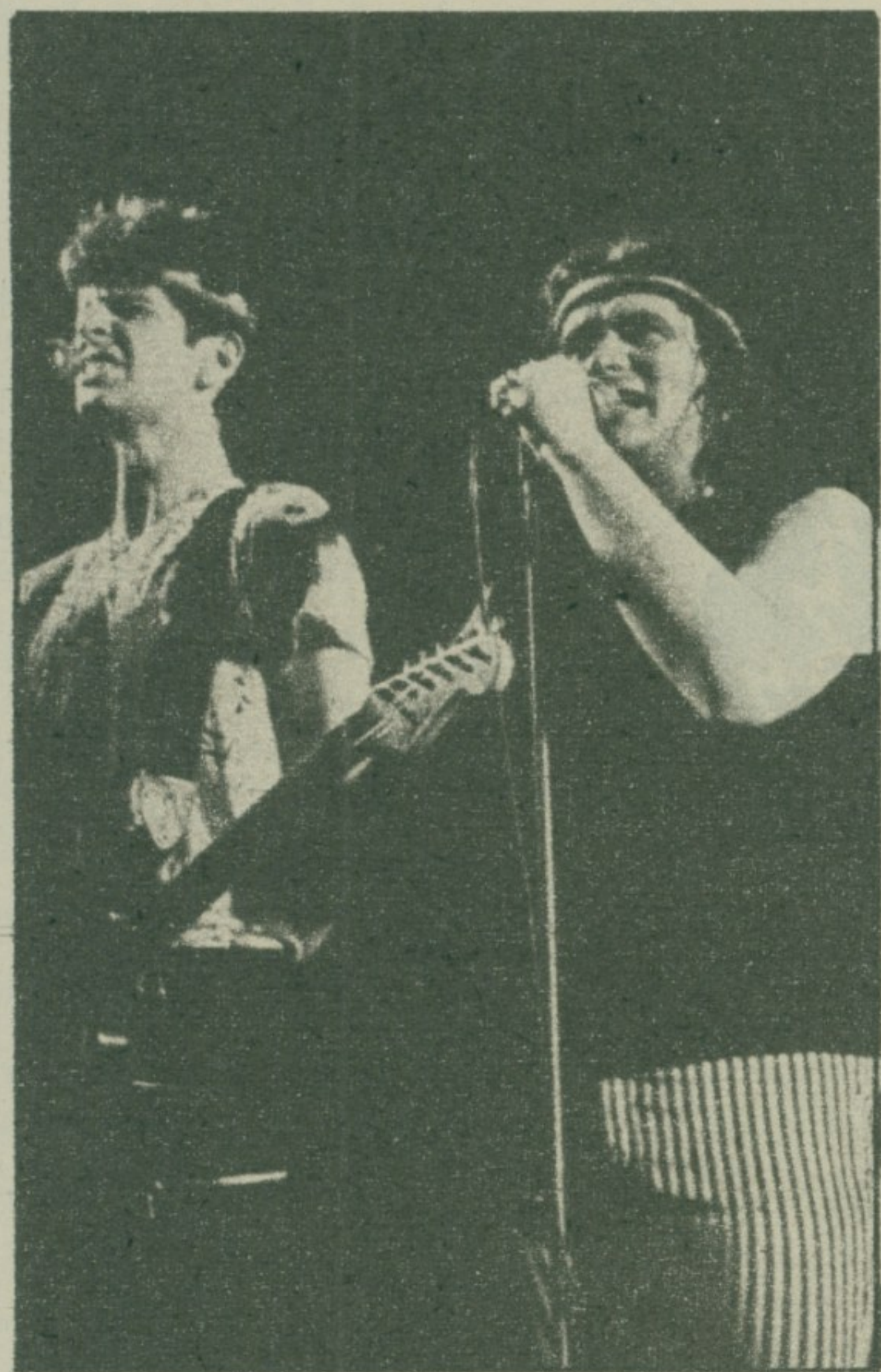

РИБЉА ЧОРБА

ПОСЛЕ ДУГЕ ПАУЗЕ

Више него што је то могло да се осети после објављивања њиховог четвртог студијског албума „Бувља пијаца“, прошла година је показала да су акције најпопуларнијег југословенског рок састава са почетка осамдесетих, Рибље Чорбе, нагло пале. Неколико погрешних потеза и серија концерата мање успешних него што се то од Боре и другова навикло, учинили су да одушевљење публике за групу осетно спласне што се одразило и на тираж „Бувље пијаце“ (приметно слабији од претходне плоче). Успели су да дуга пауза коју су разбили само успешни соло пројекти Рајка Којића и Момчила Бајагића, да би почетком ове године, у друштву продуцента Корнелија Ковача и сниматеља Боба Пеинтера, Рибља чорба поново кренула на посао. Резултат тог рада однедавно је пред нама. Сувише је рано да се дају коначни судови о албуму „Вечерас вас забавља-

КАД ХОДАШ

музика и текст: М. Бајагић
изводи: Рибља Чорба

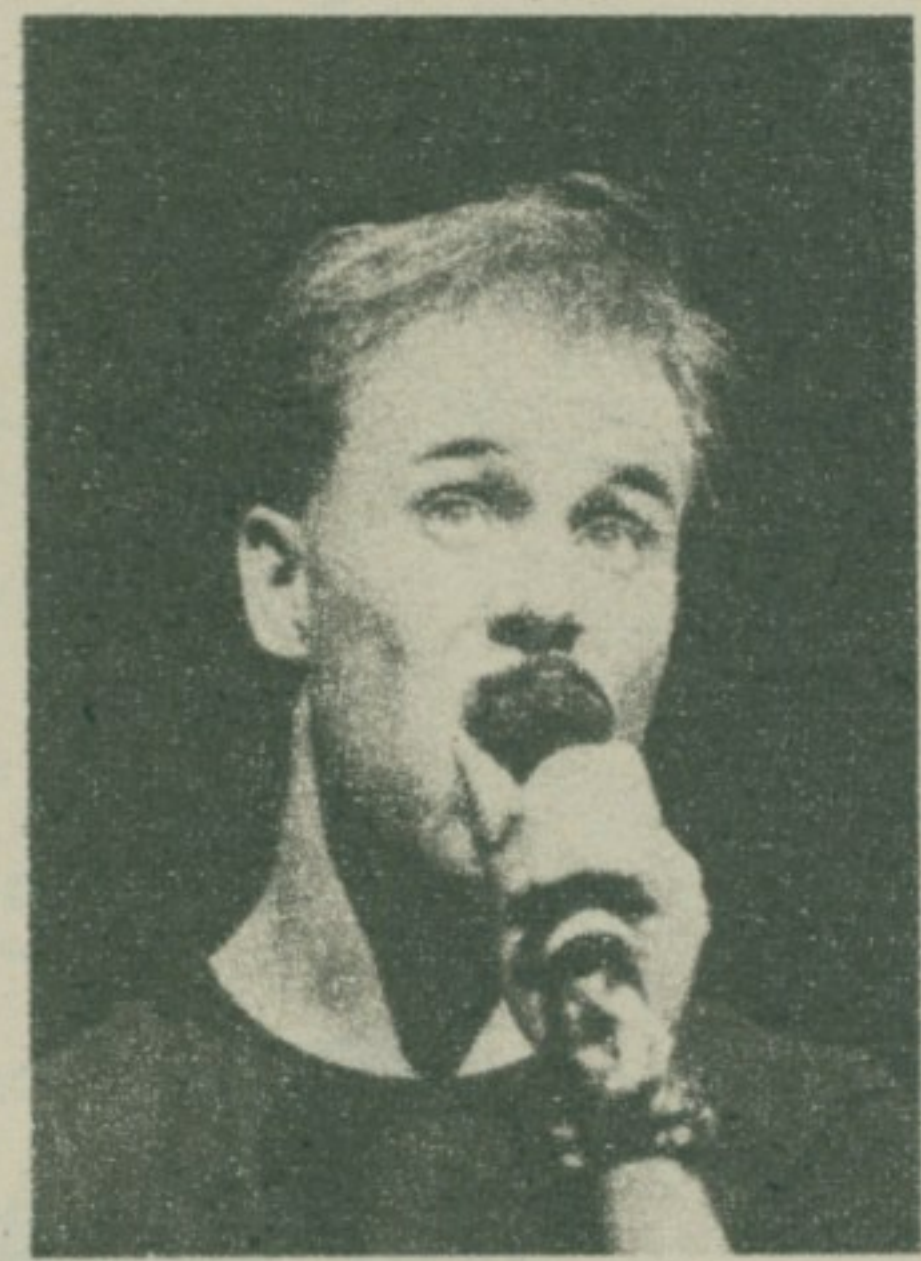
Вече не мирише
на ракове и шкољке.
Месец је бледа флека
боје цимета.
Узимаш ципеле
за шетање кроз снове.
Улица воли ритам
твојих корака.
Ветар се провлачи
кроз непознате речи
Асфалт се милује
са твојим штиклама
сувише мекан да би
могао да спречи.
Ово је вече пуно
твојих трагова.
Кад ходаш не застајкујеш
и земљу не додирујеш
а мене не примећујеш
и упорно се трудиш
да ме прође пожула
још дрхтим од твог по-
гледа
из неких старих разлога
не могу да се средам.

ју музичари који пију“, али већ на прво слушање може се закључити да је реч о великом освежењу у односу на прилично мрачну „Бувљу пијацу“. Бора Ђорђевић се у овој прилици мауо на силу ангажованих текстова, но то плочи није одузело узбудљивост и оштрину. Песме као „Цукеле ће ме докусури-ти“ или „Равнодушан према плачу“ делују узбудљиво и искрено. Музички, албум је мешавина старих, проверених „чорбар-ских“ рифова и неких сасвим неочекиваних решења. Ову тврдњу најбоље илуструје песма „Казабланка“ која је вероватно највећи потенцијални хит, као и сјајна балада „Кад ходаш“ – прва права романтична љубавна песма у репертоару београдског састава. Несумњиво „Музичари који пију“ доносе доста материјала који може поново да разгали срца обожава-ца Рибље чорбе, а да ли ће то бити и коначан тријумфални повратак Борине екипе зависиће од још много чега и, зашто са нестрпљењем очекујемо турнеју која почиње крајем овог месеца.

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

РАШИНИ ФОТО ХИТОВИ

Од овог броја објављиваћемо фотографије Бранислава Рашића који живи и ради у Лондону. Његови снимци се објављују у најпознатијим музичким листовима Швајцарске, Немачке, Италије и Јапана. Почињемо са Томасом Долбијем (Thomas Delby) у новом издању. Популарни певач и композитор скинуо је „научничке“ наочари и показао своје право лице.

СОЛО ПИНК

Као што се могло и очекивати, после распада чувеног састава Pink Floyd чланови групе препустили су се плановима о соло каријерама. Први који је пред јавност изашао са конкретним делом је гитариста и певач Дејвид Гилмор. Током марта објављен је његов албум „About Face“, иначе сниман у Паризу, у периоду од јула до октобра прошле године. Продуцент плоче, заједно са Гилмором, био је познати Боб Езрин, а у музичарској екипи су се нашли и Стиви Винвуд, Реј Купер, Џон Лорд, Џеф Поркар... Музику и текстове за свих десет песама написао је сам Гилмор, осим у случају две нумере за које је речи смислио његов стари пријатељ Пит Таусенд из такође недавно растурене групе The Who.

РОК ДАТУМ

13. април 1973.

У улози власника првог соло албума појављује се певач групе Ху (Who) Роџер Далтри. Продуцент плоче је славни Адам Фејт, звезда енглеске сцене са краја педесетих година. Почетком ове године званично је објављено да Ху више неће радити, па сада Далтри наставља своју солистичку каријеру. Недавно је објавио нови албум.

● РОК интервју ● РОК интервју ● РОК интервју ● РОК интервју ● РОК интервју ● РОК интервју ● РОК интервју ● РОК

GENESIS

Ако би се на данашњој рок сцени тражио бенд са најстабилнијом каријером, група на чији квалитет и популарност нису битно могли да утичу чак ни такви потреси као што је одлазак певача и соло гитаристе, име које се намеће јесте Genesis. После равно 16 година

они су и даље једна од најмоћнијих екипа у свету поп музике. Тренутно су Genesis на турнеји којом промовишу свој последњи веома успешни албум. Телефонски разговор са Тонијем Бенксом, клавијатуристом је био покушај да се осети расположење у редовима групе.

фото: Бранислав Рашић

– Турнеја, за сад, одлично напредује. На путу смо од новембра, свирали смо пред хиљадама обожаваца и немамо никаквих проблема. У ствари то понекад постаје досадно. Концерти су одлични, свирамо добро – као и обично појачали су нас за „живе“ наступе бубњар Честер Томпсон и гитариста Дерил Стурмер...Једино што је стварно досадно то су путовања.

Да ли Фил Колинс може на концертима да понови своје сјајне вокалне интерпретације, на пример онај смех у песми „Мама“?

– То му изгледа не представља проблем. Кад је први пут у студију извео тај смех, мислили смо да га никада неће поновити „уживо“, али он то ради без муке. Једина песма са којом Фил има мало невоље јесте „Man On The Corner“ јер је то веома експресивна нумера и страшно тешка за певање.

Какав је шоу са којим долазите у Европу?

– Углавном исти какав смо имали и у САД. Сада имамо веома снажан визуелни наступ. Користимо светла која су међу најбољима у свету. То је компјутеризовано осветљење са рефлекторима који могу да сијају у сваком правцу и у свакој жељеној боји. Питер Гебријел је користио умањену верзију овог осветљења. За нас је то фундаментална ствар у концерту јер светла прилагођавају расположење песама. Што се тиче репертоара, искуство нам говори да публика у Енглеској и Европи уопште,

више воли романтичне, суptилне нумере које се везују за наш стари период, али нормално представљамо и нови албум...У ствари никада се унапред не може рећи шта ћемо свирати јер стално мењамо програм.

Неки од ваших поштовалаца тешко могу да повежу најновије плоче са старим Гебријеловским Genesis?

– Ја се са тим не слажем. Мислим да се наша музика није суштински променила што се тиче општег расположења и стила. Једноставно, временом смо научили да не треба баш сваки простор у песми препунити звуцима. Држимо се више основних идеја. То је концепција која нам још и данас и после шеснаест година доноси све већи и већи успех. Наш последњи албум је уједно и најтиражнији, што је стварно чудно за састав са тако дугом каријером. Већина група падне. Изузетак су Yes који су направили велики повратак после пада. Једино ме чуди зашто у Британији нису прошли тако добро као у Америци.

Да ли ће на концертима бити извођене и неке соло песме Фила Колинса?

– Не, ниједна. Држимо се заједничког материјала. Ми сви имамо соло пројекте и Фил и Мајкл и ја, али смо одлучили да на концертима свирамо само Genesis ствари и мислим да је публика тиме задовољна. У ствари ово ће бити крај Genesis активности за извесно време. У наредном периоду свако ће се окренути ономе што га највише интересује.

СВЕ О KUNG FU-у НА СРПСКОХРВАТСКОМ ЈЕЗИКУ

ГАРАНТОВАНО НАЈБОЉЕ КЊИГЕ И ПРИРУЧНИЦИ ЗА САМОСТАЛНО УЧЕЊЕ KUNG FU-а И КАРАТЕА У КОЈИМА ТЕХНИКУ ДЕМОНИСТРИРАЈУ НАЈВЕЋИ СТРУЧЊАЦИ ИЗ ТИХ СПОРТОВА

1) 116 WING TSUN KUNG FU ТЕХНИКА ДРВЕНЕ ЛУКЕ (ПОНОВЉЕНО ИЗДАЊЕ) аутора Yip Chun/Leung Tinga садржи најсупериорније технике kung fu-а које лично демонстрира YIP MAN легендарни kung fu мајстор (учитељ Bruce Lee-а) Цена 400 динара

2) ФУЛКОНТАКТ КАРАТЕ (КАРАТЕ С ПУНИМ КОНТАКТОМ – ПОНОВЉЕНО ИЗДАЊЕ) аутора Б. Кулеша/С. Трунџића прва је књига о каратеу с пуним контактом у нас. Има 166 страна и преко 800 фотографија у акцији. Цена 400 динара

3) KUNG FU WU SHU (ПОНОВЉЕНО ИЗДАЊЕ) аутора С. Трунџића/Б. Кулеша намењена је самоучним почетницима и онима који већ нешто знају о kung fu-у. Има 200 страна и преко 800 фотографија. Цена 400 динара

4) SVEN STAR PRAYING MANTIS („БОГОМОЉКА“ KUNG FU) НОВА КЊИГА аутора Leung Tinga описује у детаље чувени стил kung fu-а из САОЛИН манастира на 200 страна и преко 600 фотографија. Цена 500 динара

5) KUNG FU WING TSUN KUEN (ПОНОВЉЕНО ИЗДАЊЕ) аутора Leung Tinga мамут енциклопедија kung fu-а, приручник, који погодном методом учења и вежбања чини kung fu приступачан свима. Супервелики формат има 323 стране и преко 1.300 слика. Цена 700 динара

Све наведене књиге можете набавити једино ПОУЗЕТЕМ (ПЛАЋАЊЕ ПОШТАРУ) ПРЕКО KUNG FU KWO-ON ПОШТАНСКИ ФАХ 17, 41410 – ВЕЛИКА ГОРИЦА. Молимо вас, своју адресу напишите штампаним словима и читљиво. Испорука одмах.

ШКОЛА ГИТАРЕ

1. Акорди, Теорија, Мелодије – I и II део

2. Нотално свирање.

3. Модерна музика, хитови, рок – I и други део.

Сваки приручник по 260 динара. Попуст 80 динара за сваки следећи наручени приручник. Плаћате поштару. Ве-
сиљевић Милун, пост ретант, 11101 Београд.

ИЗБИРАЧИЦА

Лепа Белгијанка Адријана Кајо веровала је да има право да мења мишљење сваких пет минута: завртела је мозак небројеним мушкарцима – „само“ је 652 пута била верена. Кад се седне па се израчуна у просеку је мењала мишљење сваких 12 дана. Не зна се тачно колико пута се удавала, али и то је успела много, много пута. И никад није била сигурна да је то онај прави... У четрдесетој години је од свог 652. вереника затражила недељу дана да размисли хоће ли се удати за њега. Најзад је пристала и остала с њим пуних 20 година, све до своје смрти 1939.

УМИРЕМ ОД ЖЕЉЕ...

Џејмс Смитсон, оснивач Института Смитсоијан, умро је од неке непознате болести, али је на самрти успео да каже свом лекару: „Хоћете, молим вас, да извршите аутопсију чим издохнем? Умирем од жеље да сазнам шта је то што ме је оволико измучило!”

СА КРАГНОМ ИЛИ БЕЗ?

Становници пољског града Гидвиније листом су поверовали да сањају кад су се једног јутра 1973. године пробудили и одврнули славине: уместо воде, из чесми је покуљало пиво. Ипак, све је била јава. Вентил једне локалне пиваре се покварио и скренуо хиљаде литара пива у градски водовод. На жалост становника Гидвиније, квар је врло брзо отклоњен.

АРХЕОЛОШКИ ДОГАЂАЈ СТОЛЕЋА

На јужним обалама реке Бани, притоке Нигера, у држави, Мали, тамо где Сахара полако прелази у савану и где се камиле на свом путу сусрећу са пирогама, на светлост дана полако, излази најстарије насеље тропске Африке – град Ђено.

Још пре седам година, проучавањем првих снимака области у којој се данас налази град Ђене, са десетак хиљада становника, углавном рибара, занатлија и трговаца, начињених из авиона, откривене су промене боје и облика вегетације на неким површинама и потврђене претпоставке два америчка антрополога, Рода и Сузане Мекинтош, који су знали за мит о ишчезлом граду. Уверени да ту „има нечега“, упорно су тражили, њушкали, надали се. И нису се преварили. Само три километра далеко од центра Ђенеа, испод једног узвишења, покривен прашњавим акацијама и манго дрвећем, лежао је један град и сновио свој вековни сан – стари Ђено, велик исто колико и данашњи Ђене, али далеко лепши.

Изласком на светлост дана повезао је садашњост и прошлост и осветлио векове који су скривали многе тајне.

Огњишта говоре

Већ на самом почетку ископавања Мекинтошеви су налетели на читаво археолошко богатство: пехаре, статуе од печене глине, посуде за топљење злата и бакра, животињске кости, огњишта, угљенисане остатке жита и пиринча, опеке од глине. Све је наводило на закључак да се ради о насељу које се развило почетком 9. века кад су у црну Африку продрли Арапи са севера – да је то град рођен на месту где је била најживља трговинска размена у пустињи иако је у јужној Сахари било и других сличних градова.

Међутим, проверавање старости материјала од којих су саздана огњишта (уз помоћ радиоактивног угљеника), одвело их је у далеку прошлост – у 3. веку пре нове ере – и оборило све хипотезе које су досад постављали историчари из читавог света. Укратко: показало се погрешно мишљење да Африканци, пре доласка ислама, нису имали градове и центре за производњу и економију.

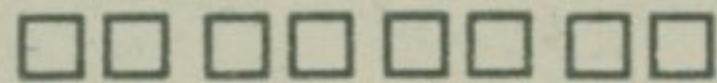
Од 1981. наовамо ископано је преко 100 хиљада делова различитих посуда бојених црвено и са белим геометријским фигурама,

перле од стакла, прстење, наушнице, наруквице, гвоздене удице за риболов, огрлице од камења, бодјежи, чиније и друге посуде од глине, тањери и пехари са постољем, урне и људске кости. Мало-помало, створена је и прича о повести Ђеноа. Мекинтошеви су га назвали Црна Помпеја јер их по обиљу значајних археолошких открића у потпуности подсећа на овај италијански град.

Изгубљени рај

Насеље Ђено основала су, још 250. године пре нове ере, пастирска племена која је све већа неплодност Сахаре и суша натерала да се селе према југу и ту граде своја обитаваљашта – најчешће колибе од укрштеног прућа.

Иако изоловани од осталог света, веома успешно су се бавили организованим ловом, риболовом и сточарством. На обалама реке Бани узгајали су чак и пиринач! Осим тога, утврђено је да су у Ђеноу у то

СТАТУЕ НЕВЕРОВАТНЕ

ЛЕПОТЕ, РАЗНЕ

РУКОТВОРИНЕ,

ТЕМЕЉИ КУЋА,

ОСТАЦИ ЗИДОВА

ДУГАЧКИ И ПО ДВА

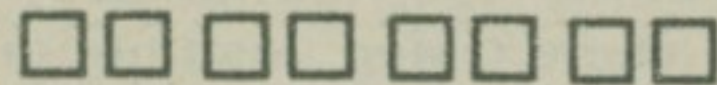
КИЛОМЕТРА...

ДВАДЕСЕТ ТРИ ВЕКА

ИСТОРИЈЕ – СЕДАМ

МЕТАРА ДУБОКО ПОД

ЗЕМЉОМ.

време обрађивали и користили бакар и гвожђе, иако у околини није било рудника, што наводи на претпоставку да је постојала жива размена добара између њих и становништва неплодних равница које се углавном бавило производњом и прерадом метала.

У другој фази развоја овог града, између 3. и 8. века нове ере, неговали су се посмртни ритуали спаљивања тела и стављања пепела у урне. Куће су градили од блата па су брзо пропадале, али су на темељима старих упорно зидали нове. Садашњи Ђене ограђен је зидом дугачким два километра и широким три метра, подигнутим такође на старим темељима.

ЦРНА

На врхунцу свог развоја, између 8. и 10. века, у граду и око њега живело је преко 20 хиљада становника. А онда, почетком 13. века, Ђено почиње да се расељава и његова трговачка моћ прелази у руке других – „Изгубљени рај“ покопала је велика културна и религијска средњовековна назадност.

Жива узидана

Било да се ради о легенди или о научној хипотези, корени историје и културе Малија, па и читаве Африке, везују се управо за овај град. Постоји чак и традиција да се уз неке локалне инструменте сетног звука певају песме које садашњем становништву Ђенеа причају о животу њихових предака пре доласка ислама и Арапа.

Ипак, не дугује само Африка овом граду: најинтересантнији проналасци сведоче о готово генијалном стваралачком таленту уметника чија су дела досад била потпуно непозната. Послужиће, свакако, као узор многим савременим уметницима, баш као што се, почетком овог века, догодило са Пикасом, Матисом и још неким великанима сликарског и вајарског заната који су црпili инспирације из лепоте предмета афричке уметности.

Многе статуе представљају бића која су пола људски пола животиње, коњанике, ратнике или божанства обавијена змијама. Овај последњи мотив појављује се и у данашњој уметности ових народа, као и фигура богиње по имену Тапама која је по предању жива узидана у градске бедеме – да би се осигурала њихова вечност!

С. И.

ПОМПЕЈА ЗОВЕ СЕ ЋЕНО

Један од такозваних кућних богова, заштитника породице из давних времена.

Припадник племена Пеул показује статуу коју је сам пронашао приликом ископавања најстаријег насеља тропске Африке.

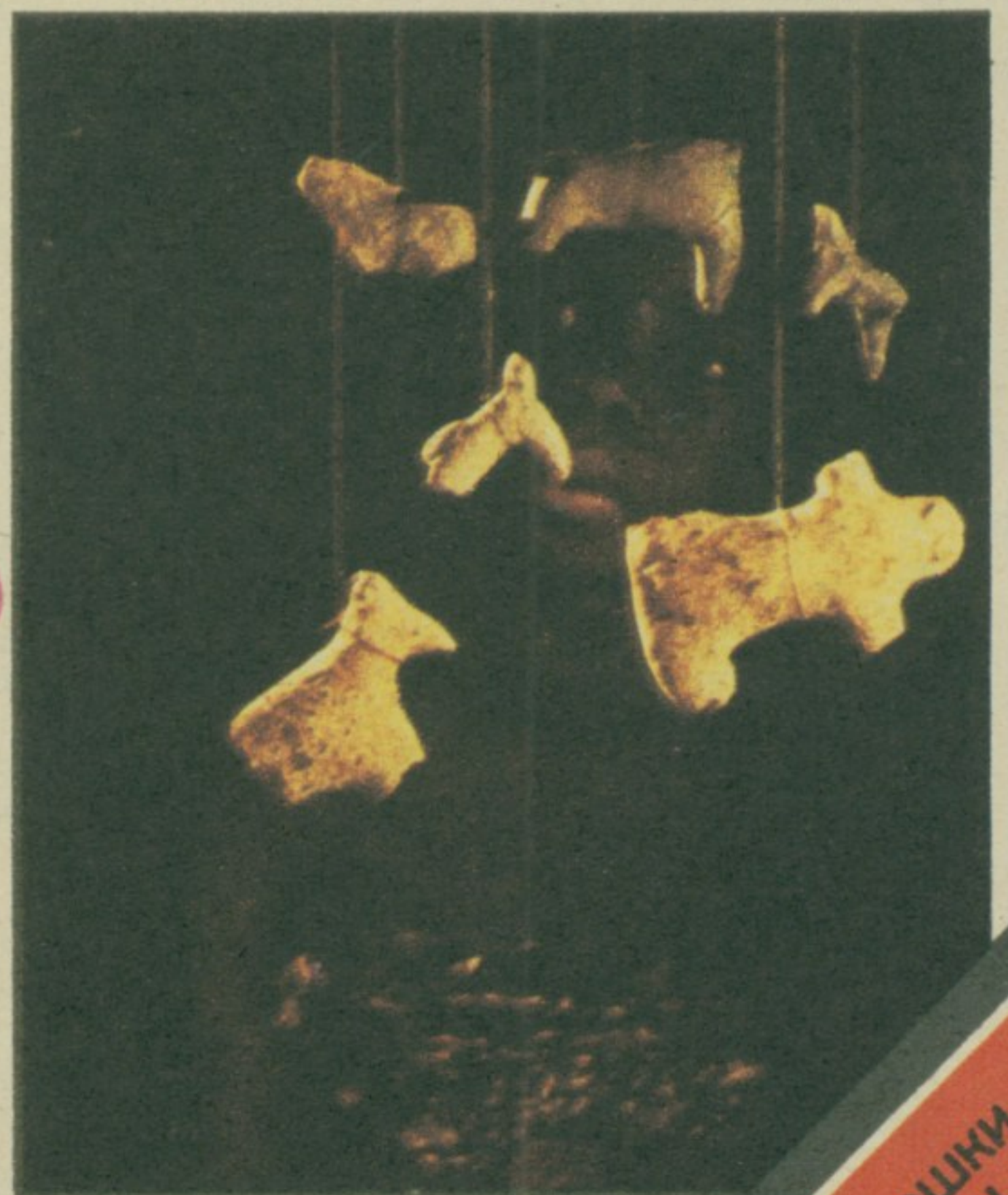

Перле, бисери и наушнице – украси жена из старог Ћена.

Мекинтошу и његовој супрузи велику помоћ у откривању античког града пружио је локално становништво.

Статуа жене која има религијско значење (змије око врата и руку), пронађена на месту старог насеља.

Фигурице од глине за које се мисли да су представљале играчке за децу.

АРХЕОЛОШКИ
ДОГАЂАЈ
СТОЛЕЋА

Зубни лекар отпратио је младу жену до излаза смећећи се и клањајући се. Аерокеб је већ чекао напољу, на отвореном узлетишту. Фифи Фивертри блиставо се осмехну возачу.

– Ја бих ван града – рече. – Насеље Роузвил, пут број 4.

– Живите у селу? – зачудио се возач подижући возило према светлоплавој куполи.

– У селу је лепо – ратоборно се побуни Фифи. Мало је размислила и одлучила да може себи да дозволи да се похвали. – И постало је још лепше откако су спровели хронолинију. Нас управо сад прикључују, требало би да заврше док ја стигнем.

Возач слеже раменима.

– Изгледа да на селу то није скупо.

Она му рече цену на шта он отегнуто звизну.

Хтела је да још прича, да му каже како је узбуђена, како је желела да њен отац доживи тај дан и види колико је занимљиво прикључити се на хрономрежу. Али, како да говори с прстом у устима, а она је управо завиривала у ручно огледалце покушавајући да види шта је зубни лекар урадио.

Одлично је обавио свој посао. Кроз ружичасте десни већ је изиривао нов, мали, бисерни зуб. Фифи је закључила да су јој уста баш слатка. Треси је управо тако говорио. А зубар је удаљно стари зуб помоћу хроногаса. Тако једноставно. Један удах – и она се пренела у прекјучерашњи дан, баш у онај тренутак кад је пила кафу с Пегги Хенкенсон и није мислила ни на какав бол. Предивна је ствар тај хроногас. И она се сва растопила при помисли да ће га имати и у својој кући, увек на домаку руке, само треба отворити славину.

Аерокеб се подигао и излетео кроз један од отвора на огромној куполи која је покривала град. Фифи се мало растужила. У градовима је сада тако лепо да нико не жели да из њих оде. Напољу је све двоструко скупље али, на срећу, влада плаћа за ризик онима који, као Фифи, живе на селу.

Смањили су висину после два-три минута. Фифи је показала своју млечну фарму и возач је пажљиво спустио летелицу на узлетиште. Чим је примио новац, ногом је отворило врата пред њом.

Али, она је заборавила на њега чим је прешла преко прага. Био је то значајан дан! Градитељима су била потребна два месеца да би по-

ставили хроноцентралу – две седмице више но што су обећали – и за та два месеца около је владао хаос. Сада је све поново било у реду. Потрчала је низ степенице да потражи мужа.

Треси Фивертри је стајао на сред кухиње и разговарао с мајстором. Угледавши жену узео је за руку с осмехом који је узнемирио сан многих роузвилских девојака. Али, његова спољашњост тешко да би се могла упоредити с Фифином лепотом, нарочито кад би она била узбуђена, а сад је била.

– Све је већ готово?

– Причекајте још само један минут – одговори јој мистер Арчибалд Смит.

– Ох, ваши минути! Последње две седмице сваког дана слушам те исте речи, мистер Смит. Шта се сад догодило?

– Ништа страшно. Као што знате, морали смо да вучемо цев прилично далеко од главне станице у Роузвилу и изгледа да је нека мала незгода с притиском хроногаса. У главној бушотини откривено је отицање гаса и сад покушавају то да оправе. Али, то не би требало да вас брине.

– Све смо проверили и све одлично функционише – рече Треси жени. – Дођи да ти покажем.

Поздравили су се с мистер Смитом. Отишао је обећавајући да ће свратити сутрадан да провери инструменте. Супрузи Фивертри остали су сами с новом играчком.

Панел за време складно се уклапао с кухињском опремом и уопште није падао у очи. Био је постављен поред пулта нуклеарног реактора – скромна мала табла с мноштвом бројчаника и различитих прекидача.

– Узбуђена сам, драги. – А ти?

– Још питаш. Нарочито кад помислим на рачуне које треба отплаћивати. – Приметивши њено незадовољство, он пожурџи да дода: – Разуме се, и мени се ово необично свиђа. Она се приљуби уз њега и погледа га одозго.

– Драга, ако и ти сад мислиш исто што и ја, хајдемо доле у дневну собу.

Дневна соба се налазила спратније. Испод ње је била још само гаража. Иза лепих, великих прозора видео се пејзаж с куполом града у даљини, а уза зид стајао је велики леп диван.

Сели су на тај пријатан диван и почели да се грле. Затим је Треси испружила руку наниже и окренуо регулатор.

– Можемо да регулишемо време

У ПОТОПУ ВРЕМЕНА

□□□□□□□□□□

ЗАШТО СЕ ТАКО НЕШТО

УВЕК ДОГАЂА С

ЧОВЕЧАНСТВОМ БАШ

ОНДА КАД ЈЕ ВЕЋ

СПРЕМНО ДА ПОНОВО

ПОСТАНЕ

ЦИВИЛИЗОВАНО?

□□□□□□□□□□

и не устајући, Фифи. Наведи било који тренутак из прошлости и ми ћемо се вратити у њега.

– Ако мислиш на исто што и ја, онда је боље да се не враћамо за више од десет месеци јер пре тога нисмо још били венчани.

– Госпођо Фивертри, да не постајете преврлише старомодни? – Он је нежно поглади по коси. – Знаш шта једном морамо да пробамо? Да се вратимо у време када си имала само дванаест година. Мора да си тих година била ђаволски привлачна...

Она хтеде нешто да му одговори, али машта је већ однесе даље.

– Могли бисмо да се вратимо у време када смо обоје били мали! Само треба бити опрезан да се случајно не бисмо нашли у време пре нашег рођења и не претворимо у какву гадну протоплазму...

– Драга, треба да прочиташ рекламне проспекте! Ако нас притисак гаса врати још даље од нашег по-

јављивања на овом свету, ми ћемо једноставно добити свест наших најближих предака: ти – своје мајке, ја – свога оца, затим бабе, деде. Међутим, то је већ изнад могућности мреже Роузвила...

Вечерали су великог синтетичког јастога. Била је толико узбуђена да је прво изабрала погрешан програм за кухињски компјутер и јело није испало добро. Али, они су се пребашили у време једног од својих првих и најбољих јастога – две године уназад, у време одмах после свог познанства. Укус јела, уз успомене које су им се вратиле, постао је бољи.

Док су јели, притисак је изненада опао.

Споља је све остало по старом. Али, осећали су како лете кроз дане као лишће на ветру. Доручци, ручкови и вечере појављивали су се и ишчезавали, јастог је постао одвратан и изгледало им је да не жваћу њега већ час ћуретину, час сир, час дивљач, час бисквит или сладолед. Неколико потпуно слушајућих тренутака седели су окамењени, док им се у устима смењивало на стотине најразличитијих укуса. Затим је Треси скочио и искључио време.

– Нешто се покварило! – повика. – То је онај Смит! Одмах ћу га позвати! Убићу га!

Смитово лице на екрану било је мирно.

– Нисам ја ништа крив, мистер Фивертри. Један од мојих људи уп-

раво ми је јавио да у Роузвилу има неких тешкоћа. Тамо где се ваша линија одваја од главне, хроногас мало истиче. Лезите да спавате, мистер Фивертри. Надам се да ће до јутра све бити у реду.

– Да спавамо? Како се усуђујете? – повика Фифи. – Тај човек покушава нешто да сакрије! Кладим се да је измислио ту причу о истицању гаса.

– То се може лако проверити. Хајде да погледамо.

Улетели су у лифт, спустили се у приземље, сели у своју летелицу и подиравши се на неколико стопа изнад тла излетели кроз отворена врата. Роузвил је лежао на брдашцу, а Хроноцентра је налазила на далекој периферији. Када су се појавиле прве куће, возило је изненада почело да врлуца час лево, час десно. Фифи је пала на бок и тада су улетели у живу ограду.

– До врага, требало би научити возити ову машину – рече Треси извлачећи се из возила.

– Зар ми нећеш помоћи да изиђем, Треси?

– Ја сам велики, ја се не играм с девојчицама.

– Помози ми! Изгубила сам лутку!

– Глупачо.

Он је неспретно потрчао преко поља, она за њим. Дечијем уму веома је тешко да управља тешким телом одраслог.

Када је стигла мужа, он је седео клатећи ногама и машући рукама. Угледавши је, закикотао се.

– Треси сам хода...

Али, после неколико минута поново су ишли, мада је то било болно за Фифи чија је мајка последњих година живота јако храмала. Вукли су се напред, двоје младих људи с покретима старца. Када су стигли до насеља, сви становници су били на улицама преживљавајући читав спектар узраста – од деце која још тепају, до старца који стењу.

Очигледно, у Хроноцентрали се догодило нешто озбиљно.

Неколико минута касније и неколико поколења раније угледали су Смита, али га нису одмах познали: био је у контрахроногасу чији је излазни вентил стално избацивао искоришћене тренутке прошлости.

У самом здању владао је хаос. Тек ту могла се сагледати сва величина катастрофе. Из бушотина су излачили техничаре: један од тих јадника псовао је слабом гласом оптужујући за све несреће краља Цориа III.

У ствари све је почело недавно. Једва да је протекла деценија откако су први теронаути у дубини Земљине коре наишли на слојеве фосилног времена – на хроногас. Свет се избезумио. У индустрију времена било је уложено много више средстава но у било коју другу грану привреде. Стручњаци су већ

били израчунали да су при садашњем темпу искоришћавања хроногаса откривене залихе довољне за 200 будућих година. Чак је и у тако малом насељу какав је био Роузвил Централа коштала силне милионе. А сад је била избачена из строја.

– Не, није прсла цев на хроноводу – морао је најзад да призна директор. Наши момци су доле наишли на нов слој времена и оно сад истиче одасвуд. Немогуће га је зачепити. Већину наших момака хроногас је пренео у време норманских освајања још пре но што смо схватили о чему се ради.

Фифи ништа није схватала. Они су, како јој се чинило, тек недавно напустили Енглеску. И овај толико хваљени Нови свет није јој се допао.

Она није знала да је погубан млаз хроногаса већ натопио читав континент. Сва средства информација јављала су о несрећи, али ошамућени слушаоци су падати све даље кроз поколења.

– Сада ће извадити наше срчане теронауте – викнуо је директор централе али се његов глас кроз вентил контрахроногаса једва чуо.

Радио-коментатор се пробио кроз гомилу до првог спасеног теронаута и принео микрофон његовим уснама.

– Тамо, доле, пакао... Диносауруси и младунчад... Доле, дубоко у гасу... Читава крда... још неколико стопа и ми бисмо доспели... доспели до самог стварања света...

Нико га више није слушао. Нови одреди полиције рашчишћавали су централу од народа да би могли да прихвате нове теронауте.

Угледавши како се приближава ланац наоружаних људи, Фифи и Треси су почели да трче. У тами, високо над њима, дизала се огромна, невидљива фонтана времена сејући пропаст по читавом свету.

Нису били сами. Становници су напуштали село одлазећи из кућа које су им постале туђе и несхватљиве за њихов ограничен ум. Треси је застао крај једног грма и одложио себи батину.

Мушкарац и жена, гетајући се, пошлти су уз брдо, враћајући се у шуму као и већина грађана: њихове погробене, неспретне фигуре јасно су се истицале на небу у свитање.

– Ухг глумф хум херм морм глумк – промрљала је жена.

У преводу с палеолитског језика то приближно значи: „И зашто се тако нешто увек догађа с човечанством баш онда кад је већ спремно да поново постане цивилизовано?“

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

аутор	ЧОВЕК ИЗ БОС-ТОНА	ПРЕТВА-РАЊЕ У ИСТАМ	РАСТА-ПАТИ У ТЕЧ-НОСТ	КУБИ-ЧА ЗА ПТИ-ЦЕ	ЗАПА-ЉЕЊЕ УШИОУ (МЕД.)	ВЕЛИ-КИ ВАЈАТ	МУЗИЧ-КИ ИНСТРУ-МЕНТ
ПЛАНИ-НА У ДАТМА-НИЈИ							
ПРЕО-СТА-ТИ ДЕО							
ПОЗНАТИ ДЕО БЕО-ГРАДА							
ВРСТА РАДНИ-КА "ПИКО"							
ПОМИ-ЛОВАТИ				МУШКИ ПОТОМАК			
КОНАЦ				ГРАД У ШПАНИЈИ			
УТО-ЧИШ-ТЕ					МАТРИ-ЦА СТРИЧЕ-ВЕ ЖЕ-НЕ		
ЗНАК ЗА КАЛЦИ-ЈУМ			МУШКО ИМЕ НАША ПЛУТИЦА				КИСЕ-ЛОСТ (ХЕМ.)
ПУСТО-ЛО-ВИНА	СТОТИ ДЕО ДОЛА-РА					ПРВО СЛОВО АЗБУКЕ	КОЊ
ЧОВЕК ДИНАР-СКЕ РАСЕ							
ДОНЕ-ТИ НА СВЕТ ЗАРЕ							
ФРАНЦУЗ-ПЛАЦ ЖАН						ДИНАР	МЕСТО БЛИЗ ПЛАТО-ЧА
МУ-ЛА		КЊИЖЕВ-НИ ПОКУ-ШАЈИ					
ДУ-ГА-ЧАК				НЕВА-ЖАН БЕЗНА-ЧАЈАН	ЗНАК ЗА АСТА-ТИН		
АПОТРОП-СКА ПО-ДИФУКА-ЦИЈА КА-СЕОНИКА					БИТИЗАР-СКИ ШТАП		
ВРСТА РУДЕ					ЗНАК ЗА ПАНТАН		
НАШ БИВШИ СКИЈАШ-СМАКАЧ ЖЕНЕ							ВРСТА ТКАНИ-НЕ ЗА УНИФОР-МЕ
УДА-РА-ТИ					РОМАН ЧЕЖН-ОСТИН	"КИЛО" ПЕВАЧКИ ГЛАС	
ИВАН ДОНЕ-ВИК			ДРЕВНИ ГРАД У ЕГИПТУ				
БРЕМЕ НАРУН-ЈЕ			ЗНАК ЗА РАДИЈУМ				
ЈУЖНО ВОЂЕ (ПН.)							

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: п, троллист, огранак, Монтана, атентат, рило, Ни, она, от, Самобор, а, Удине, нит, мит, Дрим, оо, Ив, ад, р, ђаскати, сталак, ливре-ја, и, Асиа, Марнони, Парнес, д, ао, оки, опсежно, титанит, он, Конн.

ПЕЗ + ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК • ПЕЗ + ПОЛИТИКИН ЗАБ

990 ФИГУРИЦА ПЕЗ

МИКИ МАУС

Фигурице МИКИ МАУС
добили су чланови ПЕЗ
клуба чије чланске
карте носе следеће
бројеве:

64091 64127 64165 64205 64254 64292
64339 64374 64421 64462 64505 64552
64588 64626 64666 64715 64753 64800
64835 64882 64923 64966 65013 65049
65087 65127 65176 65214 65262 65297
65344 65385 65428 65475 65511 65549
65589 65638 65676 65723 65758 65805
65846 65889 65938 65972 66010 66050
66099 66137 66184 66219 66266 66307
66350 66397 66433 66471 66511 66560
66598 66645 66680 66727 66768 66811
66858 66894 66932 66972 67021 67059
67106 67141 67229 67272 67319 67355
67393 67433 67482 67520 67567 67602
67649 67690 67733 67780 67816 67854
67894 67943 67981 68028 68063 68110
68151 68194 68241 68277 68315 68355
68404 68442 68489 68524 68571 68612
68655 68702 68738 68776 68816 68865
68903 68950 68985 69032 69073 69116
69163 69199 69237 69277 69326 69364
69411 69446 69493 69534 69577 69624
69660 69698 69738 69787 69825 69872
69907 69954 69995 70038 70085 70121
70159 70199 70248 70286 70333 70368
70415 70456 70499 70546 70582 70620
70660 70709 70747 70794 70829 70876
70917 70960 71007 71043 71081 71121
71170 71208 71255 71290 71337 71421
71488 71504 71542 71582 71631 71669
71716 71751 71796 71839 71882 71929
71965 72003 72043 72082 72130 72177
72212 72259 72300 72343 72390 72426

72464 72504 72553 72591 72638 72673
72720 72761 72804 72851 72887 72925
72965 73014 73052 73099 73134 73161
73222 73265 73312 73348 73386 73426
73475 73513 73560 73595 73642 73683
73726 73773 73809 73847 73887 73936
73974 74021 74056 74103 74144 74187
74234 74270 74308 74348 74397 74435
74482 74517 74564 74605 74648 74695
74731 74769 74809 74858 74896 74943
74978 75025 75066 75109 75156 75192
75230 75270 75319 75357 75404 75439
75486 75527 75577 75617 75653 75691 75731
75780 75818 75865 75900 75947 75988
76031 76078 76114 76152 76192 76241
76279 76326 76361 76408 76449 76492
76539 76575 76613 76653 76702 76740
76787 76822 76869 76910 76953 77000
77036 77074 77114 77163 77201 77248
77283 77330 77371 77414 77461 77497
77535 77575 77624 77662 77709 77744
77791 77832 77875 77922 77958 77996
78036 78085 78123 78170 78206 78252
78293 78336 78383 78419 78457 78497
78546 78584 78631 78666 78713 78754
78797 78844 78880 78918 78958 79007
79045 79092 79127 79174 79215 79256
79305 79341 79379 79419 79468 79506
79553 79588 79635 79676 79719 79802
79840 79880 79929 79967 70014 80049
80096 80137 80180 80227 80263 80301
80341 80390 80428 80475 80510 80557
80596 80641 80683 80724 80762 80802
80851 80889 80937 80971 81018 81059
81102 81149 81185 81223 81263 81312
81350 81397 81432 81479 81520 81563
81610 81646 81684 81724 81773 81811
81858 81893 81940 81981 82024 82071
82107 82145 82185 82234 82272 82319
82354 82401 82442 82485 82532 82568
82606 82646 82685 82733 82780 82815
82862 82903 82946 82993 83029 83067

83107 83156 83194 83241 83278 83323
83364 83407 83454 83490 83528 83568
83617 83655 83702 83737 83784 83825
83868 83915 83969 84029 84078 84116
84163 84198 84245 84286 84329 84376
84412 84450 84490 84539 84577 84624
84659 84706 84747 84790 84837 84873
84911 84951 85000 85038 85085 85120
85167 85208 85251 85298 85334 85372
85412 85461 85499 85546 85581 85628
85669 85712 85759 85795 85833 85873
85922 85960 86007 86042 86089 86130
86173 86220 86256 86294 86334 86383
86421 86468 86503 86550 86591 86634
86681 86717 86755 86795 86844 86882
86929 86964 87011 87052 87095 87142
87178 87216 87256 87305 87343 87390
87425 87472 87513 87556 87603 87639
87677 87717 87768 87804 87851 87886
87932 87974 88017 88064 88100 88178
88227 88265 88312 88347 88394 88435
88478 88525 88561 88599 88639 88688
88726 88773 88808 88855 88896 88939
88986 89022 89060 89100 89149 89187
89234 89269 89316 89357 89400 89447
89483 89521 89561 89610 89648 89695
89730 89777 89818 89861 89908 89944
89982 90022 90071 90109 90156 90191
90238 90279 90322 90369 90405 90443
90483 90532 90570 90617 90652 90699
90740 90783 90830 90866 90904 90944
90993 91031 91078 91113 91160 91201
91244 91291 91327 91365 91405 91454
91492 91539 91574 91621 91662 91705

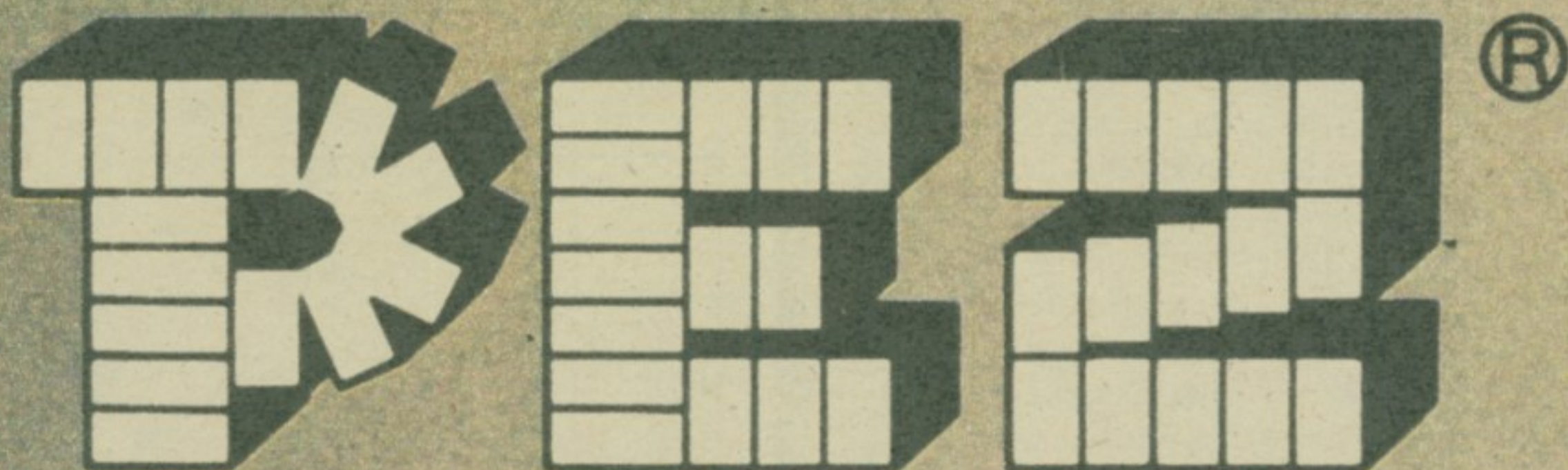
СУПЕРНАГРАДА ПЕЗ – ХОКЕЈ

67188 71378 75570 79766 83951 88138
92327 96626 100626 104661

91752 91788 91826 91866 91915 91953
92000 92035 92082 92123 92166 92213
92249 92287 92376 92414 92461 92496
92543 92584 92627 92674 92710 92748
92788 92837 92875 92922 92957 93004
93045 93088 93135 93171 93209 93249
93298 93336 93383 93418 93465 93506
93549 93596 93632 93670 93710 93759
93797 93844 93889 93926 93967 94010
94057 94093 94131 94171 94220 94258
94305 94340 94387 94428 94471 94518

94554 94592 94632 94681 94719 94766
94801 94848 94889 94932 94979 95015
95053 95093 95142 95180 95227 95262
95309 95351 95394 95441 95477 95515
95555 95604 95642 95689 95724 95771
95812 95855 95902 95938 95976 96016
96055 96103 96150 96185 96232 96273
96316 96363 96399 96437 96477 96564
96611 96646 96693 96734 96777 96824
96860 96874 96875 96898 96938 96987
97025 97072 97107 97154 97195 97238
97285 97321 97359 97399 97448 97486
97533 97568 97615 97656 97699 97746
97782 97820 97860 97909 97974 97994
98029 98076 98117 98160 98207 98243
98281 98321 98370 98408 98455 98490
98537 98578 98621 98668 98704 98742
98782 98831 98869 98916 98951 98998
99039 99082 99129 99165 99203 99243
99292 99330 99377 99412 99459 99500
99543 99590 99626 99664 99704 99753
99791 99838 99873 99920 99961 100004
100051 100087 100125 100165 100214
100252 100299 100334 100381 100422
100456 100512 100548 100586 100675
100760 100795 100824 100883 100926
100973 101009 101047 101087 101136
101174 101221 101256 101303 101344
101387 101434 101470 101548 101597
101635 101682 101717 101764 101805
101848 101895 101931 101989 102009
102058 102096 102143 102178 102225
102266 102309 102356 102392 102430
102470 102519 102557 102604 102639
102686 102727 102770 102817 102853
102891 102931 102980 103018 103065
103100 103147 103188 103231 103278
103314 103352 103392 103441 103479
103526 103561 103608 103649 103692
103739 103775 103813 103853 103902
103940 103987 104022 104069 104110
104153 104200 104230 104231 104232
104233 104236 104274 104314 104363
104401 104448 104483 104530 104571
104614 104657 104735 104775 104824
104862 104909 104944 104991 105032
105075 105122 105158 105196 105236
105285 105323 105370 105405 105452
105493 105536 105583 105619 105657

НАГРАДЕ ЋЕМО
ИСПОРУЧИТИ
ПОШТОМ

HP Kolinska
Kolinska

ДРАГИ РЕЗ ПРИЈАТЕЉУ
Нове фигурице — РЕЗ КАМИОНЕ, пошражите у вашој најближој про-
давници.
Играјте се РЕЗ КАМИОНИМА, сладиште се РЕЗ БОМБОНИМА!

Децо!

**Winnetou, Old Surehand,
Old Shatterhand, Old Wable...**

поновно „у седлу“!

172

Упознајте свет Дивљег запада, свет пустоловина и узбудљивих окршаја!

У живописном и дивљем амбијенту, испреплићу се путеви Индијанаца, храбрих западњака, ловаца, разбојничких група, пробисвета и осталих који желе остварити свој животни сан.

Тајна индијанског закопаног блага, грозница и дивља трка у потрази за златом, необичне пустоловине и појаве у пустињи... теме су ових изнад свега занимљивих романа које ни једна генерација младих није заобишла.

Не заборавите – пет романа у осам књига излази из штампе почетком маја, непосредно пре почетка летњих празника.

Замолите родитеље да вам поклоне овај комплет за постигнути успех у школи. Он ће вам бити изванредна забава током целог лета.

Наручите ли га у претплати, уштедећете око 1500 динара – претплатна цена је око 30% нижа од оне која ће бити по изласку комплета из штампе.

НЕ БУДЕТЕ ЛИ ЗАДОВОЉНИ КОМПЛЕТОМ, ВРАТИТЕ ГА У РОКУ 5 ДАНА ОД ДАНА ПРИЈЕМА. УМЕСТО ЊЕГА МОЋИ ЋЕТЕ НАРУЧИТИ ДРУГУ КЊИГУ ИЛИ ЗАТРАЖИТИ СВОЈ НОВАЦ!

Претплатити се можете у својој књижари или ако пошаљете наружбеницу на једну од следећих адреса:

м л а д о с т Одјел директне продаје, Загреб, Максимирска 129
м л а д о с т Представништво, Београд, Страхињића бана 75
м л а д о с т Представништво, Сарајево, Ивана Крндеља 50

КОМПЛЕТ РОМАНА KARLA MAYA 1-8

Winnetou 1-3

Old Surehand 1-2

Благо у Сребрном језеру

Сабласт Llana Estacada

Син ловца на медведе

ПРЕТПЛАТНА ЦЕНА 3300 ДИНАРА
ИЗЛАЗИ ИЗ ШТАМПЕ У МАЈУ

ПРЕТПЛАТНА НАРУЧБЕНИЦА – (П. Заб. 13. IV 84.)

Неопозиво се претплаћујем на

..... КОМ. КОМПЛЕТ РОМАНА KARLA MAYA 1-8 по 3300 динара

Комплет ћу платити у
рата (највише 3), а примићу га по уплати целокупног претплатног износа и
изласка из штампе (у мају '84).

Име и презиме

Занимање

Тачна адреса

Својеручни потпис родитеља

КЊИГЕ ВАШ УСПЕХ ЗА У ЖИВОТУ

153

1. A. M. Semorie: „И ВИ МОЖЕТЕ ИМАТИ СУПЕР ПАМЋЕЊЕ“

V издање
Програмирани приручник
технике памћења и учења,
којим можете повећати
своје памћење и способност учења.
I књига – „МЕТОДЕ И ТЕХНИКЕ
ПАМЋЕЊА“ (202 стр.) дин. 500.-
II књига „ПРАКТИЧНА ПРИМЕНА“
(228 стр.) дин. 500.-
ПРАКТИЧНЕ, ЛАКО СХВАТЉИВЕ И
СВИМА ПРИСТУПАЧНЕ МЕТОДЕ БРЗОГ,
ЛАКОГ И ТРАЈНОГ УЧЕЊА И ПАМЋЕЊА
свих врста података и знања.
Комплет (обе књиге заједно) Дин. 900.-
Формат 17 x 24 цм. 430 стр. преко 150
илустрација. 15 самотестова.

2. S. Yesudian: „ЈОГА И ЗДРАВЉЕ“

– Виши курс ХАТХА ЈОГЕ, наставак књиге
„ЈОГА И СПОРТ“
Програмирани приручник примене
најбољих метода Хатха Јоге за сваку
седмицу у години. СПЕЦИЈАЛНИ
РЕГИСТАР И ДИЈАГНОСТИЧКИ ИНДЕКС
за преко 140 обољења омогућује
ефикасну примену најбољих метода за
поједине органе и обољења.
Цена дин. 500.- целни формат 220 стр.
преко 250 илустрација.
Комплет (обе књиге „ЈОГА И СПОРТ“ и
„ЈОГА И ЗДРАВЉЕ“ заједно) дин. 900.-

3. S. Yesudian – E. Haich „ЈОГА И СПОРТ“

Комплетан,
практичан и веома приступачан
приручник ХАТХА ЈОГЕ, древне и широм
света потврђене јединствене уметности
Источа стицања и очувања доброг
здравља током целог живота.
Ко жели ДОБРО ЗДРАВЉЕ, ЛЕПУ
ЛИНИЈУ, ПСИХИЧКИ МИР И СЧАЋУ треба
да проучи ову веома распрострањену
књигу преведену на 19 језика света у
преко два милиона примерака.
Цена дин. 500.- целни формат. 224 стр.
преко 70 илустрација.

☆☆☆

Све су књиге штампане латиницом, на
фином офсет папиру са корицама у више
боја. ГАРАНЦИЈА: Сваком незадовољном
читаоцу наших књига одмах враћамо
новац, ако не оштећену књигу врати у
року од 5 дана након пријема. Код
испорука за иностранство зарачунавамо
поштарину и паковање

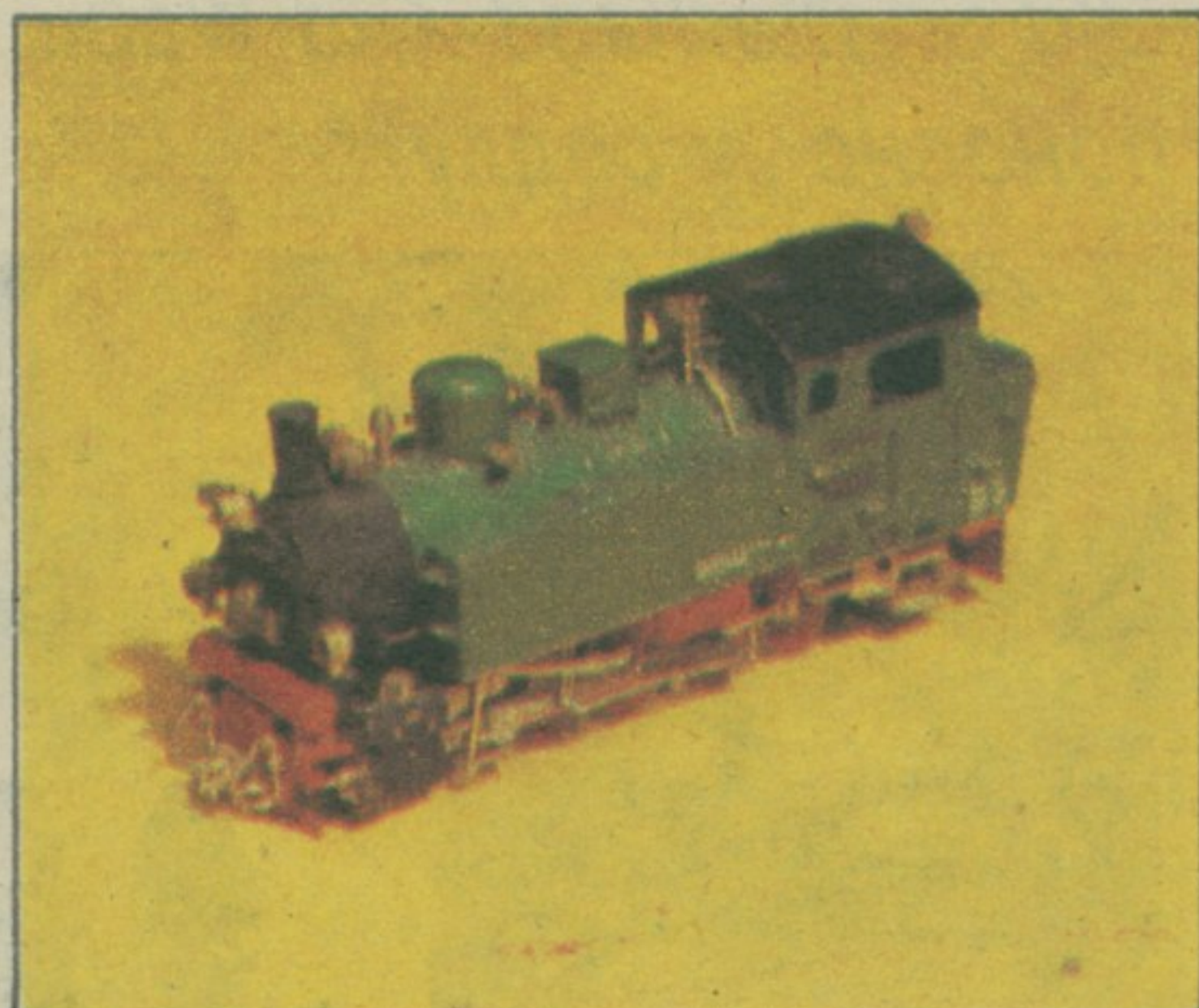
БИБЛИОТЕКА
САЗНАЊА

НАРУЧБЕНИЦА пол. Заб.

1. СУПЕРПАМЋЕЊЕ КОМ.
2. ЈОГА И ЗДРАВЉЕ КОМ.
3. ЈОГА И СПОРТ КОМ.
АДРЕСА НАРУЧИОЦА (испуни читко, штампаним словима)
Име и презиме
Улица и број
Пошт. бр. и место
КЊИГЕ ПЛАЋАТЕ ПОУЗЕЋЕМ – ПОШТАРУ КОД ПРЕУЗИМАЊА

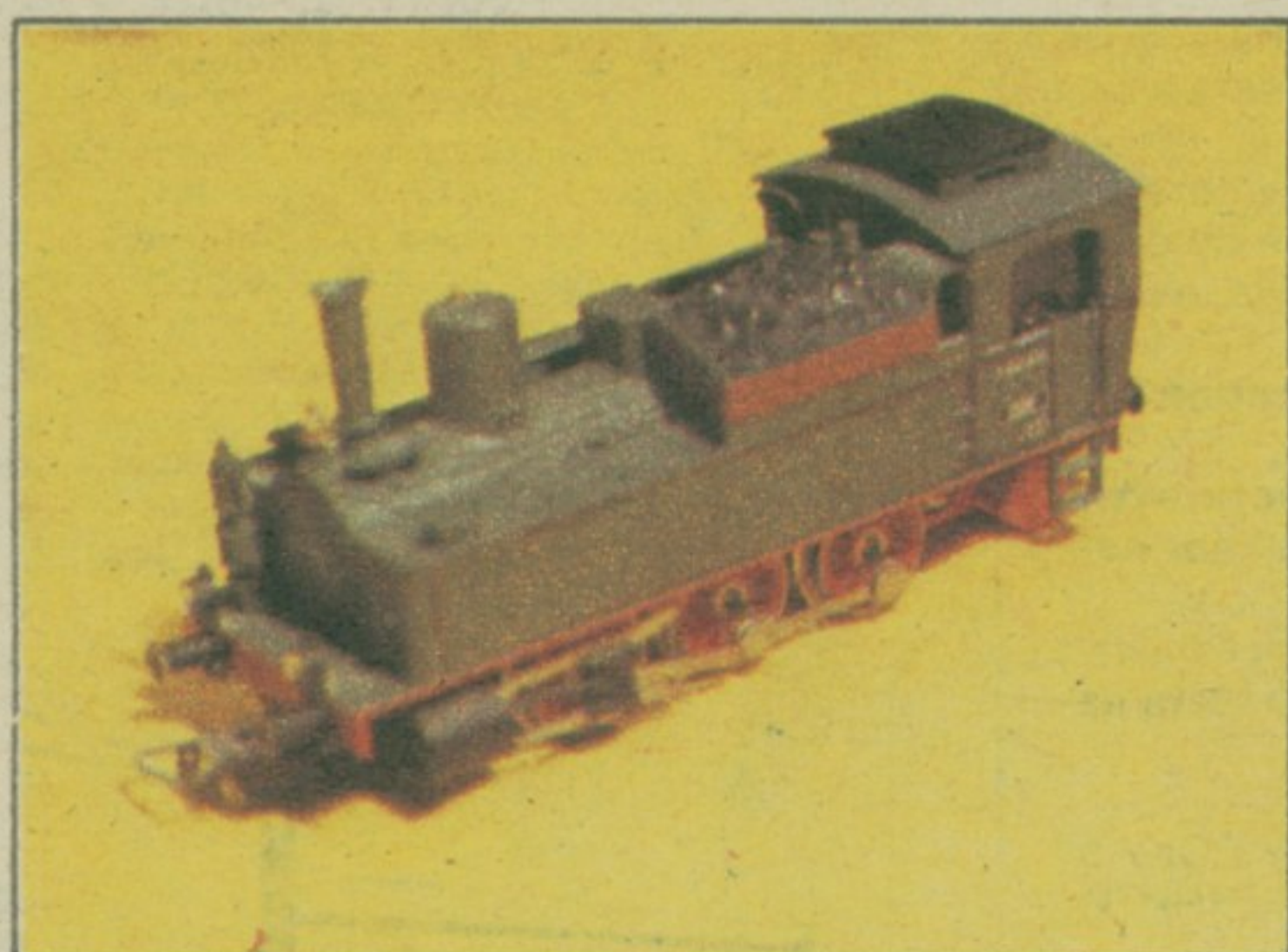
Наручите на адресу:
„БИБЛИОТЕКА САЗНАЊА“ п. п. 20/70, 11031
БЕОГРАД 8.

ПРУГА

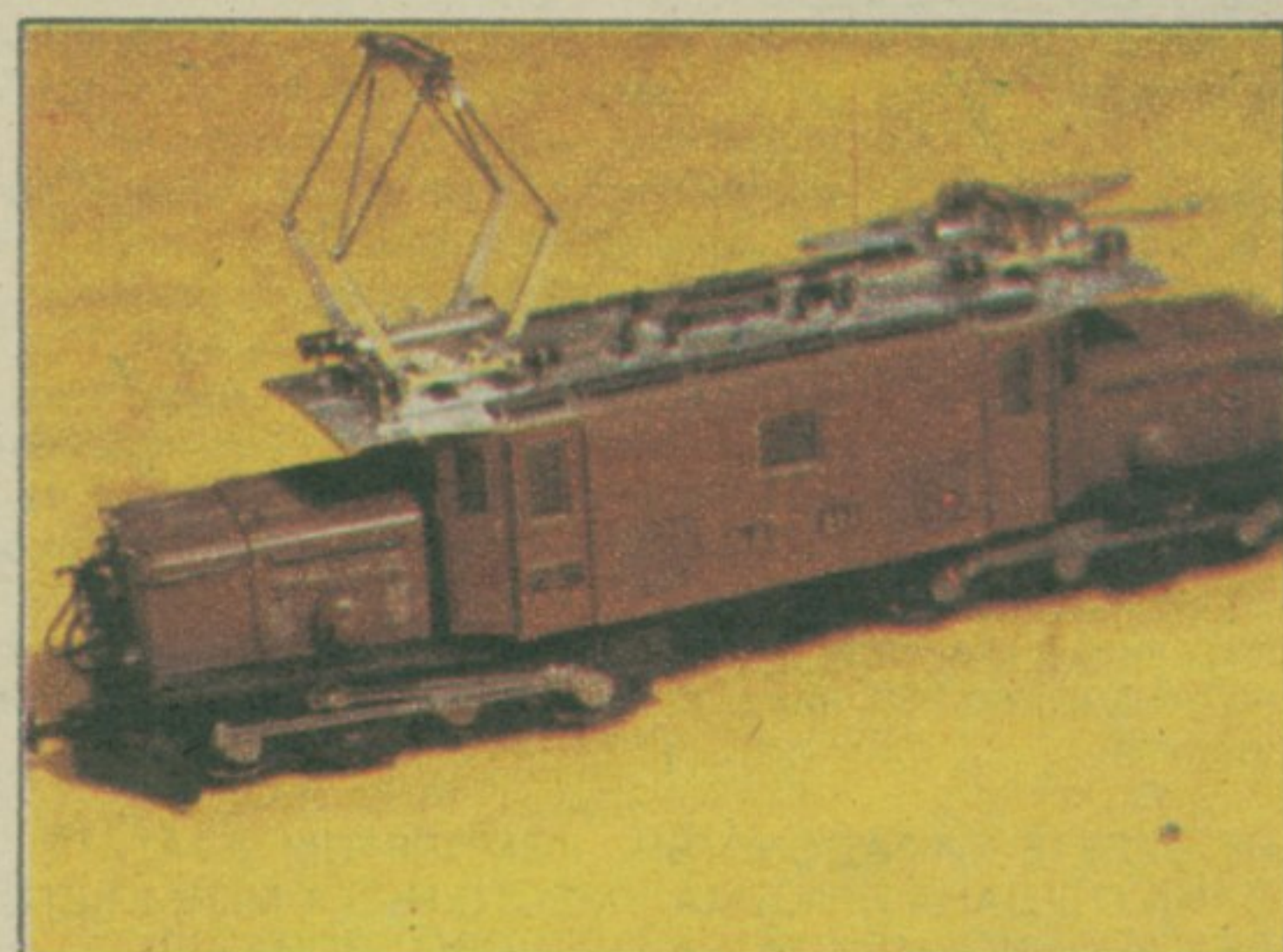

Ово је само једна од многобројних „ћира“ које Славко има у колекцији. Наменена је за возњу по уском колосеку, припада типу 99 немачких железница и данас се користи у Немачкој, Аустрији и Швајцарској за такозване „викенд-возње“.

**СТОТИНУ
ЛОКОМОТИВА,
ВАГОНА И ДРЕСИНА
ПАРКИРАНО ЈЕ НА
ПОЛИЦИ КОЈА
ЗАУЗИМА ЧИТАВ ЗИД
У ДНЕВНОЈ СОБИ. ТО
ЈЕ ПОЧЕТАК,
ИЗНЕНАЂЕЊЕ ВРЕБА
ТЕК У СПАВАЊОЈ
СОБИ – МАКЕТА
ВЕЛИКИХ РАЗМЕРА
КОЈА СЕ УЗ ПОМОЋ
ЧЕКРКА СПУШТА СА
ПЛАФОНА...**

Парна локомотива серије 98 припада немачким савезним железницама. Није више у употреби, може да се сретне само на локалним пругама.

Електролокомотива је швајцарски модел за уске пруге које и данас постоје, осим у овој земљи, још и у Португалији, целом Јапану, добрим делом у Јужној Америци и Африци, у Кини. Док у Европи „ћире“ нису развијале већу брзину од 50 километара на час, у Швајцарској јуре и читавих 100 km/h.

Славко Јовановић одувек је био заљубљен у железнице, у шали нам каже да су му родитељи причали да се први пут од срца насмејао тек као деветомесечна беба: тада му је отац купио прву локомотиву и на Славкову радост пуштао је да јури низ цртаћу таблу. А са девет година је чак и потписао уговор са оцем по коме се тачно одређивало колико ће новца од џепарца учествовати у куповини неког новог воза. Славку није било тешко да себи ускрати понеки биоскоп или излазак са друговима само да скромну колекцију обогати неким новим примерком. Уговор га је још обавезивао да железницу уредно склони на своје место кад заврши са игром, а неиспуњење ма које тачке тог писаног документа повлачило је последице – заплете

њевање дела или читаве железнице.

Сам је почео да купује модел-возове од '65. године и током двадесет година његова колекција све се више повећавала. Данас Славко у збирци има најмање сто локомотива, а вагоне и остале „додатке“ престао је да броји кад се цифра попела на 120. Запослен као машински техничар у Заводу за економику домаћинства СР Србије Славко је и секретар Клуба љубитеља железнице основаног у априлу прошле године. Мада су и раније слична удружења постојала у главном граду, ово је званично основано у Дому ученичког, студентског и радничког стандарда при Железничком образовном центру. Чланови се састају сваког уторка од 18 часова у Улици Здравка Челара 14, тамо размењују

искуства, понекад и моделе и радују се сваком новом члану. Поред овог клуба у Београду, постоје слични у Загребу, Љубљани и Сомбору. Ниједан југословенски клуб још не припада светском МОРОП удружењу са центром у Берну, да се учлане тек се чине покушаји. То ипак не смета да се и Југословени, заљубљеници у модел-железнице, позивају на конгресе који се сваке године одржавају у другој земљи, последњи је био у Будимпешти. Иначе, чланарине у МОРОП-у је симболична, један франак годишње!

Ћира на ручни погон

Славко Јовановић, кога смо посетили у Борчи, каже нам да у Београду има знатно више људи чији су хоби минијатурни возо-

ви (по неким подацима из 1973. у главном граду има их око пет хиљада) само многи често не желе јавно да признају шта скупљају. Околина је склона да их прогласи „чудацима“, „матори људи а играју се локомотивама као нека деца?!“ Неће да схвате, објашњава нам Славко, да тај хоби невероватно опушта и одмара. Кад је уморан, нервозан, довољно му је да „уплови“ у свет возова и одмах му је све лакше. (Напомиње да се у неким душевним болницама у САД бављење мини-возовима чак користи и као вид терапије.)

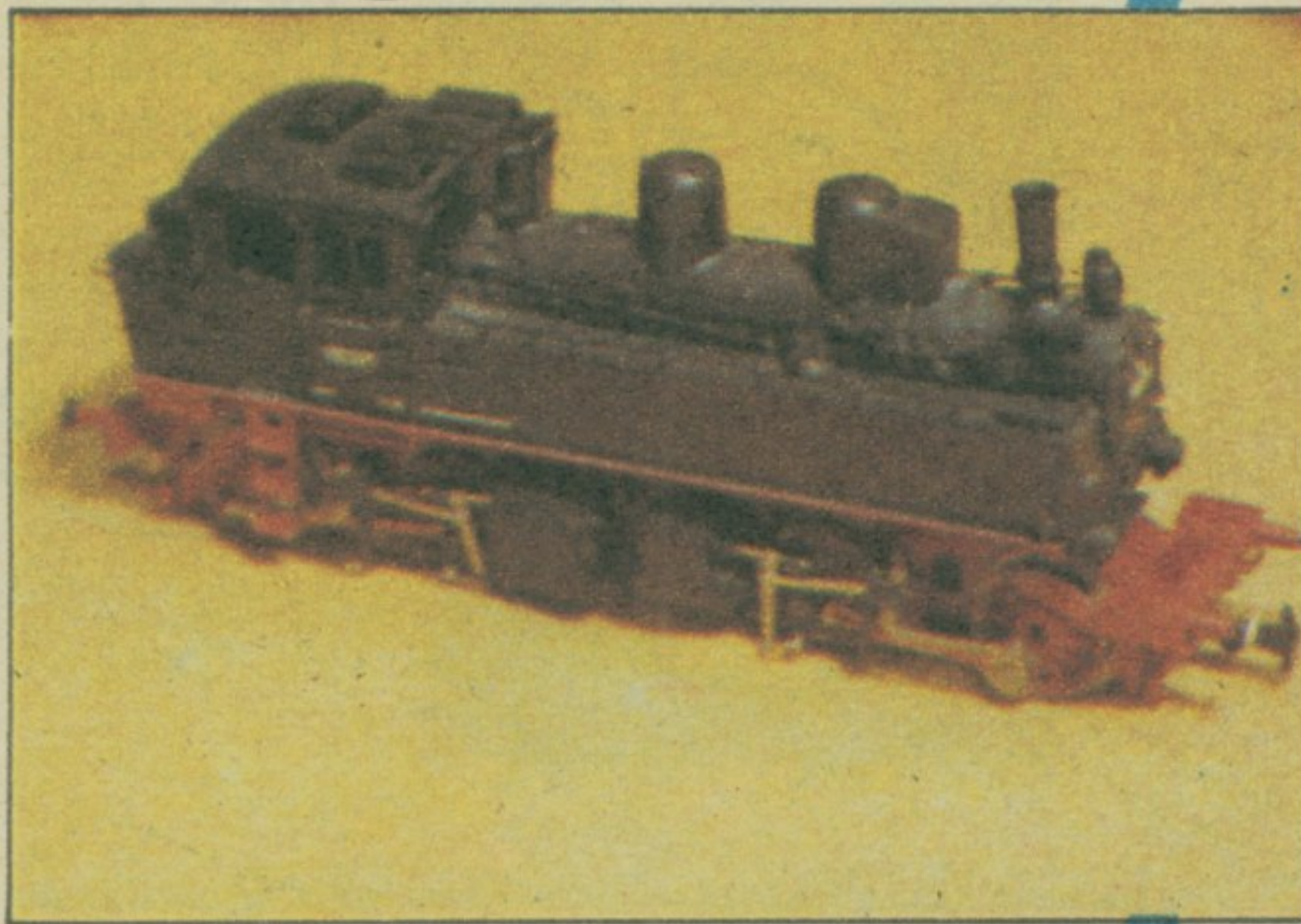
У дневној соби четворочлане породице Јовановић на централном месту дуж читавог једног зида смештена је велика полица на којој су у десетак редова густо поређани разни типови локомотива, вагона

за индустријски и путнички саобраћај, ту је и понека дресина. Али, главно изненађење очекује нас тек у спаваћој соби – изнад кревета на дебелим сајлама подигнута је макета 2,5 са 1,5 метар која се „са плафона“ спушта уз помоћ чекрка. Сви пријатељи и познаници Јовановићевих питали су их како се не плаше да спавају са замршеним низом пруга над главом, шта ако им железница падне на главу? Наравно да то никако не може да се догоди, макету држе добро фиксирани типлови који би издржали и знатно веће оптерећење од тих осамдесетак килограма колико тежи даска на којој је „оживљени“ предео којим јуре захуктале композиције. Ту су поред мреже колосека две станице, дугачак тунел прокопан испод планине, мост

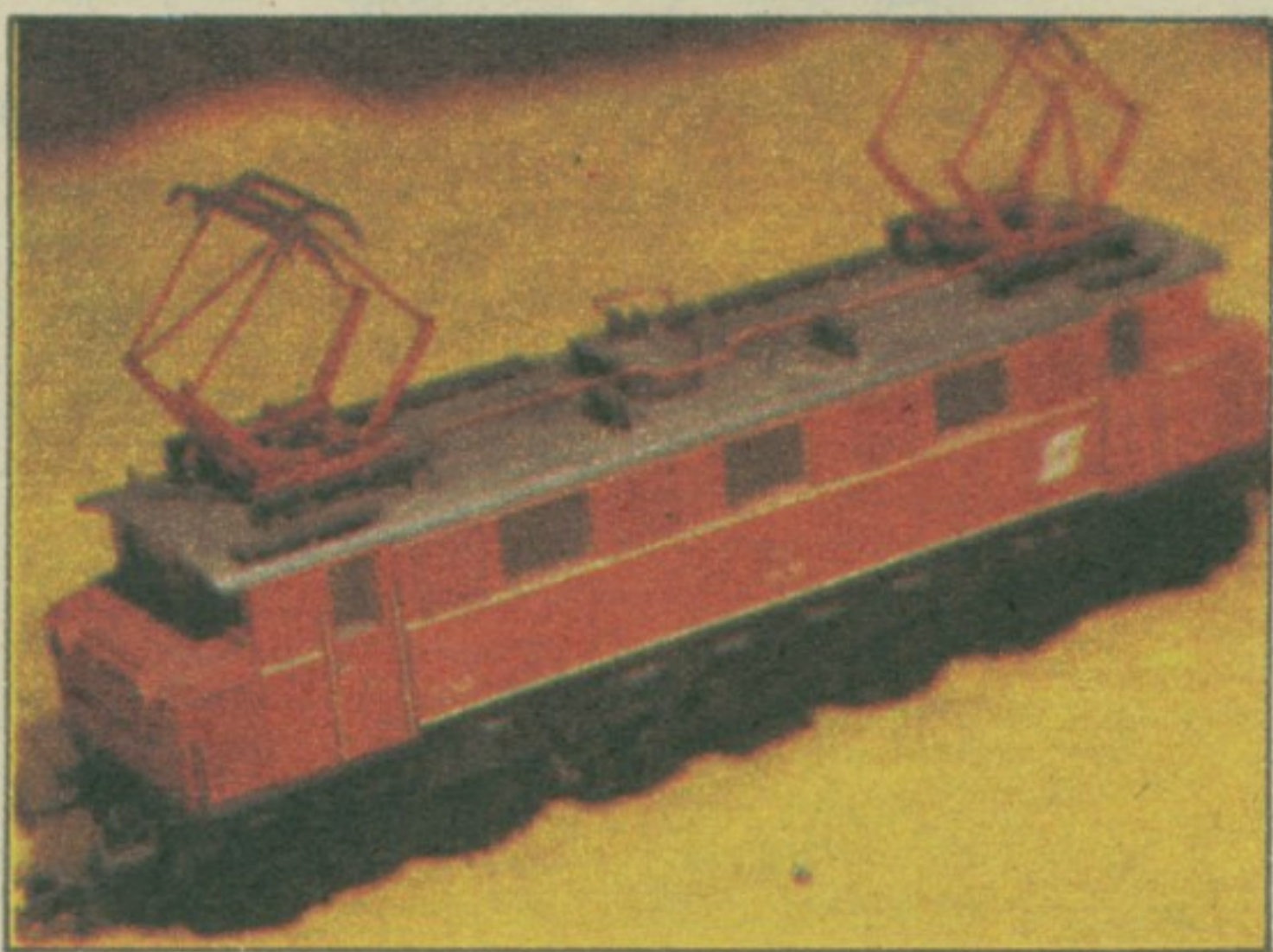
НАД ГЛАВОМ

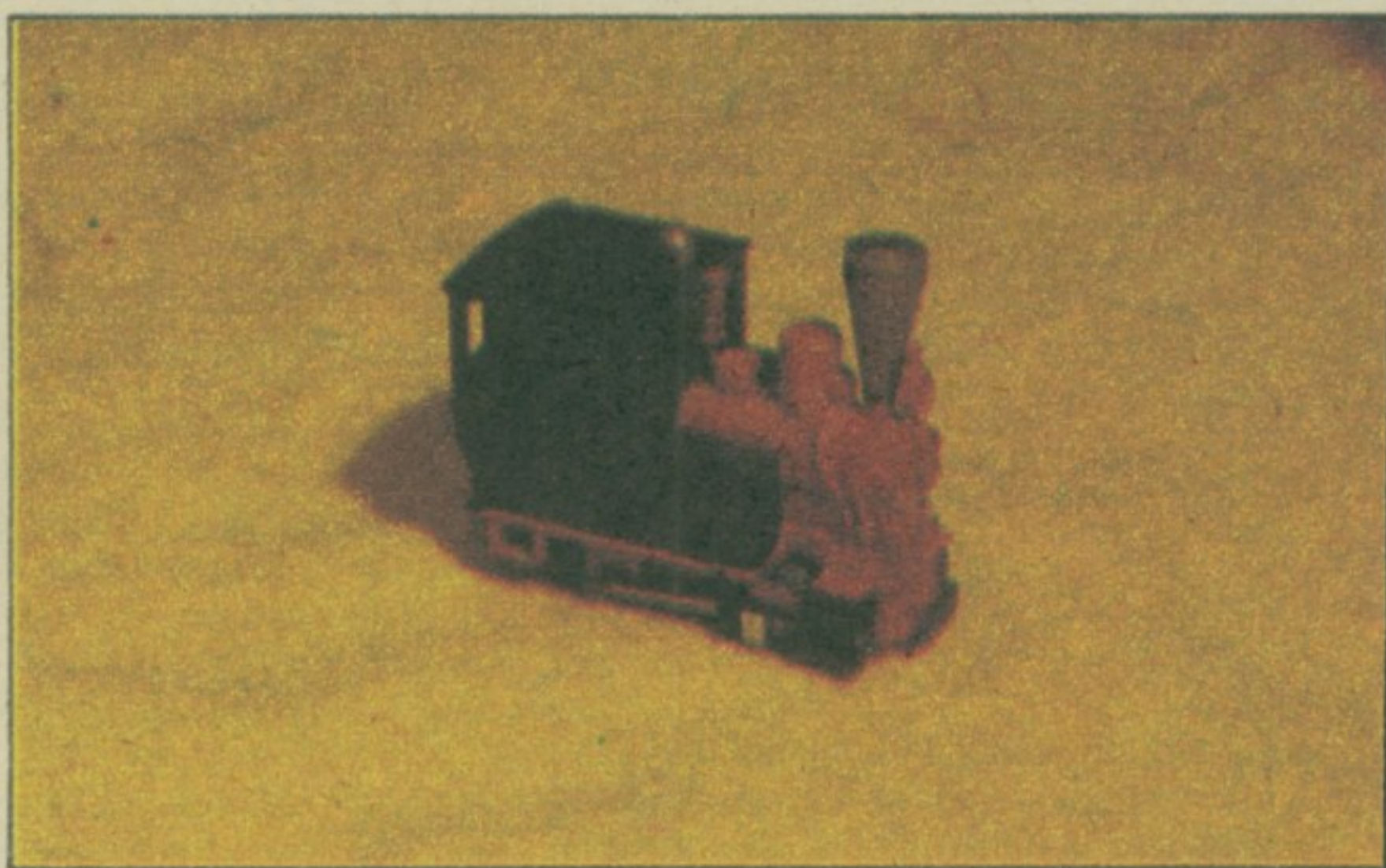
Славко је ову локомотиву америчких железница типа GP 18 купио код нас. „Механотехна“ из Изоле једини је произвођач, нашем тржишту намењује око десет до петнаест хиљада примерака.

Парна локомотива серије 89 јури на макети пругом нормалног колосека, иначе је повучена из употребе.

Ову електричну локомотиву намењену нормалном колосеку која се и данас употребљава Славко је набавио из Аустрије.

Само су две локомотиве овог типа направљене у свету, једна стоји „паркирана“ у љубљанској станици док у Аустрији и данас саобраћа. То је локомотива за пољске железнице индустријског типа.

пored кога је смештен водоторањ, путеви за друмски саобраћај (на друмовима стоје путнички аутомобили и огромни камиони, има се утисак као да чекају да им се ослободи пролаз) околина је сва озелењена дрворедом, фењери светле на перонима.

На макети су два типа колосека, нормалан (европски стандард за нормалан колосек је 1435 милиметара) од 16,5 mm и уски (у „природи“ може да буде 1000, 760 и 600 mm) смањен на 9 mm. Без обзира што се данас у усавршавању отишло далеко, па читава макета може да буде аутоматизована, чак и компјутеризована, са могућношћу да у исто време пропушта 200 композиција без бојазни да ће се сударити, код Славка је све и даље на ручни погон. Он

више воли да сам пребацује скретнице чак и по цену да му се, срећом ретко, деси да се возови и сударе. Кад му се то ипак догодило, коса му се дигла на глави, каже нам у шали. На Славковој макети постоји могућност да се у исто време крећу две композиције на нормалном и две на уском колосеку покретане струјом од 12 волти. Па чак и кад дође до ресрикције струје његови возови не стају, могу да се покрећу акумулатором.

Свако има своју играчку

Сви типови модел-железница стандардизовани су и обележени словима. Славко има већином оне обележене са НО (за нормалан колосек) направљене у размери 1:87 и НОе или „џире“, њих по-

себно воли да скупља. Поред модела који се и код нас налазе на тржишту (дистрибутер им је углавном „Бетекс“) а производи их „Механотехна“ из Изоле, Славко као и његове колеге по хобију набављају возове и из иностранства – Западне Немачке, Швајцарске, Италије, Француске. Док неке фирме производе склопљене моделе, друге су се специјализовале за оне у деловима које купци касније сами састављају и боје. Наш домаћин углавном купује оне већ склопљене које до најситнијих детаља одговарају оригиналима. За бројеве и друге ознаке које на себи носе често треба лупа да би се прочитали.

Данас се на стотине фабрика труди да удовољи многобројним жељама на хиљаде људи широм света

који своје слободно време посвећују овом хобију, али није увек тако било. Готово да се тачно не може ни одредити кад је прва мини железница произведена. Сматра се да је најстарија локомотива она изложена на сајму у Лајпцигу 1859. године, али и та локомотива је била знатно већа у односу на садашње стандардизоване мини-размере. Те прве локомотиве чак су се и ложиле правим угљем. И данас постоје сличне варијанте само се у катао сипа вода или шпиритус који се загрева преко точкова а они се покрећу захваљујући једносмерној струји пуштеној кроз шине. Што је модел компликованији или направљен у мањој серији (неке фабрике производе моделе искључиво по поруџбини, један, највише два комада) то је, нарав-

но, и скупљи. Фантастичне цифре достижу и старе локомотиве: швајцарски произвођач „Метрополитен“ продао је једну локомотиву из 1938. за 14 хиљада марака!

А како на татин хоби реагују четворогодишња Сања и шестогодишњи Срђан? Пошто су сада већи, Славко им дозвољава да се играју возовима али само у његовом присуству, у кући се тачно зна да свако има своју играчку. А Наташа, Славкова супруга, за разлику од већине осталих жена, нема ништа против хобија свог мужа. Ипак, не дозвољава му да једини преостео празан зид испуни још једном полицом за возове. Доста је и она једна.

Весна Софреновић
Снимно:
Љубомир Патрновић

МАЛА
ПОШТА
П.ФАХ
124

БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29

ЗАЉУБЉЕНИ У ФИЛМ

Моји пријатељи и ја смо редовни читаоци твог листа и видимо какви све проблеми муче младе „забавниковце“.

Ево нашег проблема:

Располажемо са петнаестак кратких филмова и једним кино-проектором. Филм нам је прирастао срцу и почели смо скупљати разноврзне филмске постере. Питамо: можемо ли ми организирати наш мали клуб у којем ћемо радити филмове и је ли за то потребна дозвола? Молимо те да нам кажеш и где се могу купити мали кино-проектори као и филмови јер их у Загребу нема.

Твоји вјерни читатељи
ДАВОР и РЕНАТО,
Загар

За оснивање кино-клуба није потребна нека посебна дозвола. Ако вас двојица, а и ваши пријатељи још нисте пунолетни, онда клуб морате основати при некој организацији која, како се то каже, има правни статус. То, рецимо може бити при школи, дому пи-

онира или омладине. Ако сте пунолетни, онда је једини услов да вас има најмање десеторо. Сазваћете оснивачку скупштину на којој ћете донети статут клуба, а онда од надлежних органа Скупштине своје општине затражити да се клуб региструје.

Ипак, најбоље ће бити да се за сва детаљна обавештења а и помоћ, обратите Кино савезу Хрватске на адресу Далматинска 12, Загреб. Можете се исто тако јавити и на телефон 441-800 а позивни број је 041.

Што се филмова и тонских кино-проектора тиче, они се повремено могу набавити у специјализованим продавницама у Загребу или Београду.

КОВРЦЕ НА КРПИЦЕ

Драги Забавниче,

Нисам баш твоја редовна читатељица, али мислим да то није разлог да ми не одговориш.

Имам равну косу, а хтела бих да ми је коврцава. Родитељи не дозвољавају да ми фризер направи увој-

ке, па ме занима да ли се коса може постепено коврцати неким специјалним шампоном или пак отопином неке биљке?

Пуно те воли

МЕЛИТА,
Загреб

Шампони или нека нарочита течност за коврцање косе не постоје. Ако ти родитељи не дозвољавају да ставиш „минивал“ јер мисли да ће он штетити твојој коси, можеш им рећи да хемикалија, која се употребљава у овом поступку коврцања косе не штети власи јер садржи протеине и разне биљне екстракте. Ипак, ако не успеш да их убедиш, предложимо

ти да покушаш да навијеш косу на „крпице“. Исеци крпице, односно трачице дужине 10 см и ширине око 1 см. Влакнску косу издели на праменове. Узми оловку и на њу по дужини положи крпицу. Завиј прамен косе око оловке, као што се то ради са папилотнама и онда завежи крпицу, а оловку извуци. Тако увиј сву косу. Предност оваког навијања косе, који су некада навелико користиле наше баке јесте у томе што ћеш добити ситне коврце, а с крпицама можеш лепо и да спаваш – не „жуљају“ као папилотне.

БИО СИ ЈУНАК – БУДИ И ДАЉЕ!

Јављам ти се због разлога који ће се теби можда учинити луцкастим, али мени представља врло озбиљан проблем. Имам 13 година и у свакој ситуацији ја се осећам – глупо. Да ли је то због пубертета или нечег другог, не знам. Један сам од бољих спортиста у разреду, али ми је увек мука кад треба да се скинем јер мислим да имам кржаве ноге. Смита ми и што ми је врат кратак и што имам бубуљице; због њих ми се уопште не излази из куће. Можда бих све ове проблеме могао да решим кад бих отишао код школског психолога али то не радим јер ме је срамота. Можеш ли ти да ми помогнеш јер ја очигледно не могу сам да решим проблеме који ме муче?

ЗОРАН,
Београд

Ти си, Зоране, сасвим добро и сам наслутио у чему је твој проблем. Потпуно разумемо о чему говориш али треба да знаш да проблеми који теби задају јада муче и твоје вршњаке. Једни, као ти,

имају кржаве ноге, други криве, трећи кратке, четврти дугачке. Све у свему, готово да не знамо ниједног младог момка који има ноге по свом укусу. О рукама да и не говоримо. Ту су још и груди, па рамена која су или преуска или преширока, бубуљице да и не спомињемо. Кад су оне у питању најважније је да свакодневно одржаваш хигијену, переш лице млаком водом и сапуном који одговара твојој кожи и не дираш их прстима. Ако ти све ово не помогне, обрати се дерматологу. Један од начина да превазиђеш проблеме који те муче јесте да се бавиш спортом и добро је што то већ чиниш. За утеху, подсећамо те да после те „страшне“ 13, долази 14, па 15. година и ту се већ наслућује крај пубертета, бубуљицама и кржавим ногама. Када си се до сада већ тако јуначки држао, издржи још мало и буди сигуран да твоји другови више примећују спортске успехе које постигнеш него ноге које можда и нису баш тако кржаве. Шта мислиш?

ПАЛИ ЛУЛУ

Забавник ми је драг лист. Читам га од првог броја до данас иако ми је 65 година. Читају га и моја два сина и кћерка, а и унучићи. Прочитао сам да је Палилула некад била село, а мене интересује како је ова београдска општина добила име.

БОРА ПАВЛОВИЋ,
село Сланце
Саве Ковачевића 29

Пре више од двеста година Београд је, по пожаревачком миру 1718. године припао Аустрији. Тада је Палилула носила званични

назив „Карлштат“. На њеној територији били су настањени немачки паори. После двадесет година аустријске владавине, по Београдском миру 1739. године, Београд је поново припао Отоманској Империји. Цео крај Палилуле убрзо је расељен. И после готово сто година, за прве владе кнеза Милоша Обреновића, Палилула је била веома слабо насељена, на њеној територији биле су њиве и ливаде имућнијих Београђана. Тек крајем 1834. године и током 1835. Палилула се почела насељавати. Досељеника је највише било са Савама, али и оних који су водили порекло из Лесковца, Власотинца, Ниша, Бујановца и Берање. Како је у београдској вароши очигледној шанцем било пуно малих,

ВШСМО НЕДЕЉЕ УЧИ ЈЕЗИКЕ

Одувек сам маштала и желела да будем стјуардеса и увек сам волела авионе и небеска пространства. Зато те молим да ми помогнеш. Одличан сам ђак, а хтела бих да знам коју бих школу, после осмогodiшње, требало да упишем да бих постала стјуардеса и да ли таква школа постоји у Краљеву.

Родитељи знају за ову моју жељу и стално ме наговарају да изаберем неки други позив.

ДАНКА ПЕШИЋ,
Краљево

За стјуардесе не постоји нека посебна средња школа већ можеш уписати сваку која ти одговара и занима те. Иначе, ЈАТ у дневној штампи сваке го-

дине објављује конкурс за упис у своју школу за стјуардесе која се налази на аеродрому Београд. Поред завршене средње школе услов за упис је и познавање два језика код којих један обавезно мора бити енглески, а други немачки, француски, шпански, руски или италијански. Провера знања језика врши се на пријемном испиту. Поред ових услова за обављање посла домаћине авиона неопходно је и добро здравље, што се утврђује лекарским прегледом у здравственој станици ЈАТ-а. Дужина трајања курса зависи од тога за које се све типове авиона врши обука.

Наравно, стјуардеса треба добро и да изгледа. Не мора баш да буде нека лепотица, али не сме имати ни неку физичку ману.

А што се твојих родитеља тиче, морамо ти рећи да су они у праву. Посао стјуардесе је заиста напоран, за жену, поготово ако има породицу.

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Сашко Јовичевски, Љуба Ивановић 38/2 – 18, 91000 Скопље – има 12 година, сакупља значке, разгледнице и налепнице: воли музику.

Данијела Бјелаковић, Краља Твртка 17, 71000 Сарајево – има 12 година, воли спорт и музику, сакупља марке.

Гордана Белић, ЈНА 1, 11320 Велика Плана – има 13 година, воли музику, филм и бели спорт; сакупља марке и разгледнице.

Јасмина Ђорђевић, Београдска 4, 11320 Велика Плана – има 13 година, воли музику, филм и бели спорт; сакупља марке и разгледнице.

Биљана Ничин, Барањска 17, 54300 Бели Манастир – има 13 година, воли музику и питу од јабука.

ди престану да сисају, мајка, а понекад и отац, доносе им храну још неко време, а онда родитељи своје младе препуштају судбини и паре се. У јуну тако веверица добија младе по други пут, али сада их је обично мање него први пут. Што је клима хладнија, број младунаца које веверица доноси на свет је већи, а временски размак плођења краћи.

ПЛАНИНСКА ЛЕПОТИЦА

✉ Драги Забавниче. Већ двије године држимо у кући афричке љубичице и имамо их у три боје: плаве, розе и бијеле. Свјетла имају доста, а у кући је највише до 25 ступњева. Заливамо их, а и мијењали смо им земљу, али оне никако да процвјетају. Молим те да ми одговориш зашто.

ДАНИЕЛА,
Лабин

Не можемо ти баш тачно рећи зашто твоја љубичица не цвета, али је сигурно да је не негујете правилно. Зато ћемо ти рећи како ова биљка треба правилно да се гаји, па ти сама установи где сте досад грешили.

Пре свега да ти кажемо да афричка љубичица или *Santapaulia jonatha*, како јој је латински назив, потиче са Узамбарских планина у Африци. Цвета већи део године, а

период мировања јој је 3–4 месеца. Али, пажљивим гајењем то мировање може и да се скрати па биљка цвета и зими.

Ова биљка пре свега мора имати уједначену температуру током целе године (око 15–18°C), светлу просторију, али никако директно сунце. Афричка љубичица је веома осетљива на промају али захтева свјеж и чист ваздух. Загушљива, задимљена просторија јој смета.

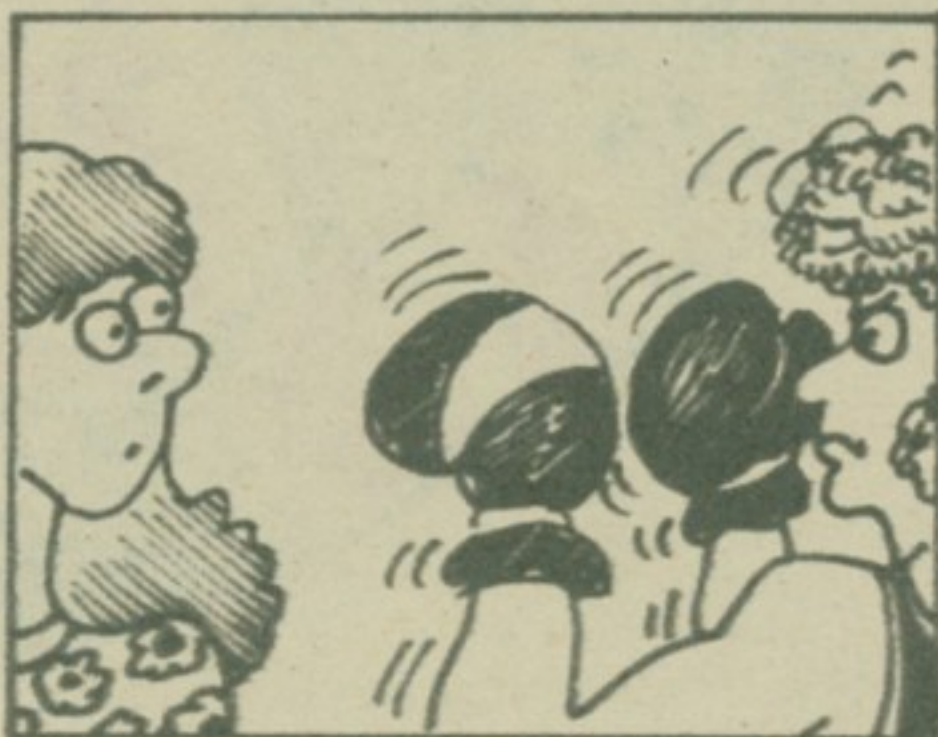
Земља треба да буде јака а приликом пресађивања треба пазити да се што мање оштети нежно корење. Заливај је млаком водом, поивици саксије. Пазити да не поквасиш листове јер се због влаге могу осушити.

ИМЕ ОДМИЛА

✉ Твоје смо дугогодишње читатељке али ти се сада први пут обраћамо с надом да ћеш нам одговорити на следеће питање: одакле потичу и шта значе наша имена?

САЊА З. и БОРИКА Р.,
Сарајево

Сања је дошло из руског, где је облик одмила женског имена Александра. Борика је изведена или од именице бор, а можда и од глагола борити се.

ЗАШТО ИЗУЗЕТАК НИЈЕ У ПЕТАК

✉ До сада нисам имала никаквих замерки што се тиче Забавника, али сам у последње време револтирана и питам вас: зашто Забавник више не излази петком него у моје место (Футог) стиже тек у понедељак или уторак? Мислим да су сви читаоци имали пуно разумевања кад су се у вашој штампарии поквариле оне машине, али, колико знам, тај квар је отклоњен и питам вас у чему је сад проблем. Надам се да имате оправдање.

Софија Николић,
Индустријска 7
Футог

Ово је само једно од многих писама које смо, на исту тему примили у последње време. Одговор на питање зашто се неки наши бројеви са закашњењем појављују на појединим киосцима у земљи могли сте наћи у мно-

гим јавним гласилима. Једноставно, мучимо велику муку са несташицом хартије и довијамо се на разне начине да је набавимо, чак и увозом.

Верујемо, међутим, да ће се ситуација са хартијом поправити (стижу одређене количине из увоза, а НО „Политика“ је са Фабриком папира „Божо Томић“ из Чачка потписала споразум и удружила средства што ће омогућити уредније снабдевање) и да ће Забавник стизати на киоске кад му је и време – у петак.

Нека закашњења су била последица хаварије у погону Дубоке штампе у Крњачи и све до данас велика ротационна машина није пуштена у рад што такође отежава редовно штампање.

Извињавамо се читаоцима што им више изузетак није петак и молимо да уваже ове наше разлоге. Верујемо да ће већ наредни бројеви излазити на време.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НО „ПОЛИТИКА“
Драган Марковић

Главни и одговорни уредник
Раде Шошкић

Одговорни уредник
Вера Смиљанић

Ликовно-графички уредник
Соња Јашовић

Издавачки савет

Владимир Антић, Добривоје Арсић, Ариф Бозаџи, др Радослав Бокић, (заменик председника), др Радомир Животић, Зорица Ивановић, Љубисав Лилић, Каћа Милетић, Бранислава Митровић, Мирјана Моравчевић, Раденко Павловић, Ружица Петровић, Радомир Ристић, Снежана Стаменковић, Јелисавета Суруџић (председник), Зорица Ђеран, Светлана Шухартовић, Чланови савета из редакције: Данко Полић, Светлана Ивановић, Вера Смиљанић, Раде Шошкић.

Редакција:

Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић-Стојковић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић, Мирјана Крстловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Петар Милатовић, Весна Милић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрновић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Недељка Сташић, Миленко Тодоровић, Милош Томић и Бранислава Црномарковић.

Секретаријат:

Јованка Војводић, Олгица Стаменић, Даринка Тодоровић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА“ – ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“, Македонска 29, 11001 Београд. Поштански факс 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1 тел 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 25 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:

Тромесечна 276,00 динара, полугодична 552,00 динара, годишња 1.104,00 динара.

ПРЕТПЛАТА

ЗА ИНОСТРАНСТВО:

Тромесечна 552,00 динара, полугодична 1.104,00 динара, годишња 2.208,00 динара.

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика“ ООУР „Продаја“ – претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ

ГОДИШЊА:

САД	\$	35 –
СР НЕМАЧКА	DM	88 –
ШВАЈЦАРСКА	Str	75 –
ФРАНЦУСКА	Fr	248 –
ШВЕДСКА	Skr	255 –

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика“ код „ИНВЕСТ БАНКЕ“ – Београд, број 60811-620-63-257300-00054, уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“.

и трошних зграда са дрвеним басмацима, било је забрањено ићи улицама са упаљеним лулама и чибуцима, да не би негде избио пожар. Али, чим би се изишло изван шанца где су улице биле широке, а куће ретке, могло се пушити без икакве одговорности и палити луле, па је тако овај део београдског предграђа добио назив „Палилула“.

СМЕМ ЛИ У БАЗЕН?

✉ Имам 13 година и носим диоптрију – 2,5. Да ли смем да тренирам пливање?

АЛЕКСАНДАР ПОПОВИЋ,
Душана Остојића 10
Шабач

Твој степен кратковидости не представља никакву сметњу тренирању пливања. Буди без бриге!

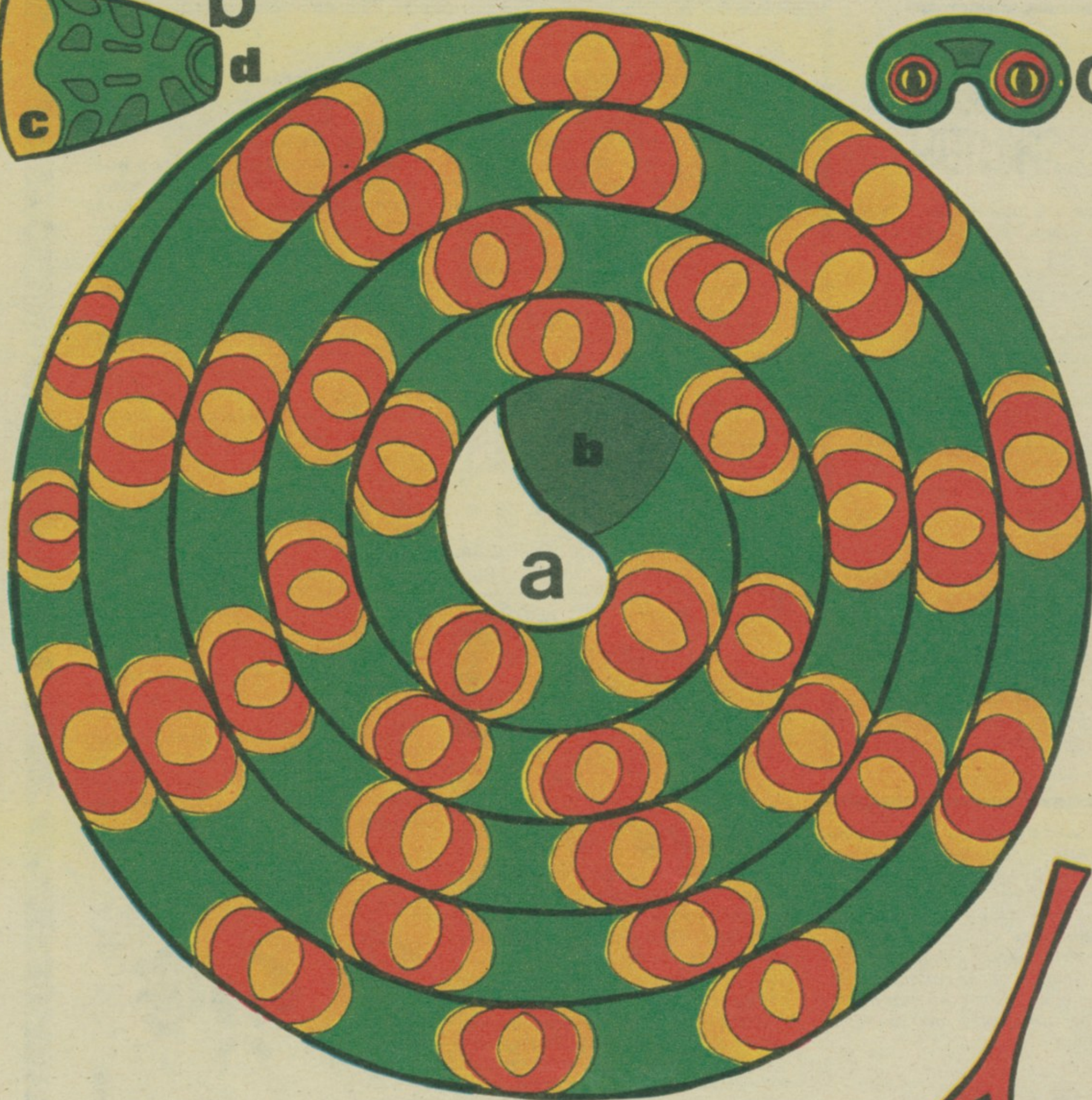
ДЕВЕТ УДВАРАЧА

✉ У школи сам учила о веверици, па бих те молила да ми кажеш колико веверица окоти младунаца и колико дуго их носи.

ИВАНА АЦИЋ,
Инђија

Веверице се паре више пута годишње. Старије то први пут чине негде у марту, а млађе нешто касније. У то време око женке се окупља десетак и више мужјака који се упуштају у праве борбе. Само најхрабрији добија као награду љубав женке. Четири недеље после парења женка у свом гнезду окоти три до седам младунаца који око девет дана остају слепи. Ако узнемиримо мајку, она ће однети младунце у друго гнездо, често прилично далеко. Када мла-

Змијин вртуљак

ЗМИЈА ВРТУЉАК

Направите змију вртуљак тако што ћете исећи тело А, па на место у кружићу, означено са В, залепити главу В. На главу В, на месту означеном са С у кружићу залепити очи С. Језик D залепите на месту на глави В које је означено у кружићу са D. Змију можете обрадити на два начина. Први је да је залепите на цртаћу хартију, провучете кончић на врху главе, па је тако обесите за плафон у соби или га дајте млађем брату или сестри да је клацка горе доле. Други начин је да змију не лепите ни на шта, него да узмете бочицу од мастила, ставите запушач од плуте, а у њега пободите малу штрикаћу иглу. Папирнату змију нацентрирајте тако да ухватите равнотежу када наслоните змијину главу на иглу. Ако ову змију ставите близу шпорета, пећи или радијатора она ће се сама окретати услед струјања топлог ваздуха. Ова појава је интересантна и представљаће вртуљак који се непрестано окреће у вашој соби.

Бич

АРТУР, НЕСТАШНИ ДУХ: СПАСИЛАЦ ЖЕТВЕ

